

Colecţia «CREDINŢĂ ŞI CULTURĂ» (1)

ISBN 973-96208-0-9

Părintele Paisie Duhovnicul

1

PĂRINTELE PAISIE DUHOVNICUL

Arhimandrit **Ioanichie Bălan**

PĂRINTELE PAISIE DUHOVNICUL

Cu o prefaţă de I. P. S.

DANIEL

MITROPOLITUL MOLDOVEI ŞI BUCOVINEI.

TRINITAS

EDITURA MITROPOLIEI MOLDOVEI ŞI BUCOVINEI

IAŞI – 1993

Cuvînt înainte

Părintele Paisie Olaru de la Sfînta Mănăstire Sihăstria a fost dăruit de Dumnezeu cu darul vindecării şi pacificării sufletelor rănite de păcate. Învăţătura lui teologică era, deodată, simplă şi înţeleaptă, evanghelică şi practică. Părintele Paisie avea o mare forţă paşnică de a discerne uşor şi direct esenţialul de secundar, fără să relativizeze plinătatea credinţei trăite şi fără să o complice prin piedici inutile.

Asemenea sfinţilor din pustie, care concentrau multă înţelepciune sfîntă în cuvinte puţine, Părintele Paisie spunea esenţialul în sfaturi părinteşti. Bunătatea sa nu era sentimentalistă, iar mînia sa nu era pătimaşă. Ascet şi rugător, Părintele Paisie avea o severitate fără crispare şi o smerenie fară naivitate: era un om matur duhovniceşte şi curat cu inima.

Însă darul său cel mai mare era acela de a linişti sau pacifica sufletul celor ce se mărturiseau la el sau cereau binecuvîntarea lui. Pacea pe care o transmitea în jurul său venea din iubirea sa profundă şi smerită faţă de Dumnezeu şi faţă de semeni. Din familiaritatea sa sfîntă cu Dumnezeu, Atotmilostivul şi Iubitorul de oameni, se năşteau rugăciunile şi binecuvîntările sale familiare, părinteşti şi gingaşe faţă de pelerinul credincios: „Binecuvîntează, Doamne, căsuţa lui, măsuţa lui...; dă-i, Doamne, un colţişor de rai". Pronunţa aceeaşi binecuvîntare pentru oamenii de rînd şi pentru patriarh sau mitropolit. Păcatul risipeşte şi tulbură iar Sfîntul Duh adună şi pacifică, linişteşte.

Purtător de Sfîntul Duh, prin credință smerită și rugăciune neîncetată, Părintele Paisie duhovnicul aduna mintea în jurul inimii și inima oamenilor lîngă Dumnezeu, într-o vreme în care ideologia comunistă atee încerca să rătăcească minți, să usuce inimi și să depărteze pe oameni de Dumnezeu.

Deși slab și firav la înfățișare, Părintele Paisie a fost în ultimii ani ai dictaturii comuniste în România un adevărat uriaș al spiritului românesc care, în liniște, fortifica Biserica lui Hristos din inimile credincioșilor, în timp ce în zgomotul capitalei se demolau biserici de zid. Dumnezeu singur știe cît de mult prețuiește un duhovnic dătător de pace și sănătate a sufletului, atunci cînd societatea umană se organizează în sistem infernal! Sfințenia Părintelui Paisie Duhovnicul nu se impunea spectaculos, ci irezistibil de pașnic, pentru că sfințenia umanizează pe om, contrar patimilor egoiste care înstrăinează umanul din om.

Cartea „Părintele Paisie Duhovnicul", publicată de Prea Cuviosul Părinte Arhimandrit Ioanichie Bălan de la Mănăstirea Sihăstria, ne cheamă să înțelegem deodată cît de minunat lucrează Dumnezeu în mijlocul unui popor smerit și credincios și cît de mare este nevoia de a avea duhovnici adevărați care să ne lumineze calea dreptei credințe.

† DANIEL

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Iași, la Duminica Ortodoxiei, 7 martie 1993

INTRODUCERE

După trecerea la cele veșnice a Ieroschimonahului Paisie Olaru, din Mînăstirea Sihăstria, în noaptea de 18 octombrie 1990, unul din cei mai mari duhovnici ai monahismului românesc din zilele noastre, se simțea nevoia unui volum cu cele mai alese sfaturi și povățuiri duhovnicești, pe care părintele le dădea numeroșilor săi fii sufletești, călugări și credincioși.

Această dorință și datorie, în același timp, se împlinește astăzi, cu ajutorul lui Dumnezeu și binecuvîntarea I. P. S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, prin publicarea lucrării de față, intitulată, în mod firesc, "Părintele Paisie duhovnicul".

Ieroschimonahul Paisie Olaru s-a născut la 20 iunie 1897, în satul Stroiești, comuna Lunca - Botoșani, într-o familie cu cinci copii, fiind cel mai mic la părinți. Tatăl său, Ioan, era pădurar, iar mama sa, Ecaterina, casnică. Din botez a primit numele de Petru.

În anul 1921 a intrat în viața monahală la Schitul Cozancea din apropiere, luînd la călugărie numele de Paisie. În anul 1943 a fost hirotonit diacon, iar în anul 1947, preot, fiind pentru puțin timp egumen la schitul de metanie.

În toamna aceluiași an se retrage la Mînăstirea Sihăstria, devenind duhovnic al întregii obști, pînă la sfîrșitul vieții sale. Între anii 1972 - 1985 s-a nevoit ca sihastru la Schitul Sihla, iar în ultimii cinci ani a locuit în chilia sa de la Sihăstria, fiind bolnav, pînă s-a mutat la Domnul, lăsînd moștenire ucenicilor săi pilda vieții sale de adevărat monah și părinte duhovnicesc.

În această lucrare am introdus la început două convorbiri ziditoare de suflet, realizate cu Părintele Paisie în anii 1984 și,

respectiv 1987, pe care le-am publicat în «Convorbiri duhovnicești», volumul I și II, fiind pline de har și căldură părintească și mult gustate de monahi și credincioși. Apoi am adăugat cuvîntul Arhimandritului Cleopa Ilie, cel dintîi fiu duhovnicesc al său, care evocă unele momente importante din viața Părintelui Paisie Olaru.

În continuare am adăugat un capitol nou, intitulat "Scrisori și învățături duhovnicești", în care sînt prezentate, selectiv, un grup de scrisori adresate starețului Mînăstirii Sihăstria și unor ucenici apropiați, călugări și credincioși. Apoi am adăugat cîteva pagini cu sfaturi părintești adresate în scris ucenicilor săi sau înregistrate pe bandă magnetică în diferite ocazii.

Ultima parte a acestui capitol conține scurte sfaturi și cuvinte înțelepte ale Părintelui Paisie, păstrate în memoria și în inima fiilor săi duhovnicești vrednici de crezare, redate sub formă de capete, necunoscute de cei mai mulți dintre noi. Cît despre "Ultimele cuvinte ale Părintelui Paisie despre Rai", cu care se încheie cartea de față, cititorul este îndemnat să cugete mai profund la cele de dincolo de moarte.

Mulțumesc lui Dumnezeu cu recunoștință pentru realizarea acestei cărți mult așteptate, precum și tuturor colaboratorilor, cu care împreună am adus la bun sfîrșit lucrarea de față, pe care o dorim să fie o călăuză duhovnicească pe calea mîntuirii tuturor iubitorilor de Hristos.

Arhim. **Ioanichie Bălan**

CONVORBIREA ÎNTÎI*

Blîndul Ieroschimonah Paisie Olaru este unul dintre duhovnicii cei mai cunoscuți și apreciați din mînăstirile noastre. De aproape 40 de ani, acest cuvios părinte vorbește fără odihnă cu Dumnezeu și cu oamenii, se jertfește pe sine și își pune în cumpănă sufletul său pentru mîntuirea numeroșilor săi fii duhovnicești, călugări și mireni, pe care îi crește cu atîta căldură și dragoste.

Crescut și format în Schitul Cozancea - Botoșani, pînă în anul 1947, apoi în Mînăstirea Sihăstria, în preajma satelor și în mijlocul naturii, Părintele Paisie a fost înzestrat de Dumnezeu cu un suflet profund sensibil și deopotrivă deschis pentru liniște și pentru oameni. Din tinerețe iubește natura, florile, izvoarele, cîmpul înverzit și cerul înstelat. Îi sînt dragi slujbele mînăstirești, cîntările de miezul nopții, poezia și singurătatea. Dar mai presus de toate îi sînt dragi oamenii, călugării nevoitori, țăranii arși de soare de la cîmp, mamele cu mulți copii, tinerii nevinovați, bătrînii împovărați de ani și credincioșii iubitori de Hristos. Pe toți îi primește cu dragoste, îi ascultă, îi mărturisește, îi binecuvintează, îi sfătuiește și se roagă lui Dumnezeu pentru ei. Căci Părintele Paisie este, deopotrivă, duhovnic iscusit, atît pentru călugări, cît și pentru mireni.

*) Această convorbire cu Ieroschimonahul Paisie Olaru a avut loc în vara anului 1984 la chilia sa de la Schitul Sihla și a fost publicată în Convorbiri duhovnicești - vol. I din același an.

In nevoința călugărească, ieroschimonahul Paisie Olaru este tipul sihastrului consacrat, care nu poate renunța ușor la liniște, la viața retrasă de schit, la chilia lui modestă de lemn, așezată în mijlocul naturii sau la margine de codru. In schimb, viața de obște din marile mînăstiri, cu călugări mulți, cu program impus, cu zgomot și griji de tot felul, îi este mai greu accesibilă.

In duhovnicie, sfinția sa are o mare experiență a vieții interioare. Evită mulțimea, unde mai greu poate da roade profunde și de durată. Individual însă, prin taina Spovedaniei lucrează mult, cu ajutorul Duhului Sfînt. Aici, ca în fața tronului ceresc de judecată, se roagă, întreabă, ascultă, trezește sufletul, deșteaptă conștiința omului, pune leac potrivit pe rană, dă speranță și tămăduiește. Intîi începe de la rugăciune și spovedanie, apoi adaugă untdelemnul cuvîntului. Părintele Paisie este un duhovnic al inimii. El se adresează mai mult inimii decît minții. Se smerește el cel dintîi, și chiar lăcrimează, ca să convingă și pe fiii săi sufletești să se smerească și să-și plîngă păcatele.

Cu puține cuvinte, părintele Paisie reușește să ridice moralul oricărui suflet care bate în ușa chiliei sale, îl izbăvește de deznădejde și îi promite iertarea și raiul. Pentru marea sa dragoste și milă către toți, sfinția sa nu înfruntă niciodată, nu mustră cu asprime, nu ridică tonul cuvîntului; ci îl folosește cu multă măiestrie, ca un medicament rar pe rana deschisă. Părintele Paisie este un duhovnic prețios pentru zilele noastre. El reușește să cîștige mai multe suflete pentru Hristos decît alții, pentru că stăruie mai mult, pentru că lucrează mai profund sufletul omului, pentru că iubește mai mult și se adresează direct inimii. El își începe deodată dialogul cu Dumnezeu și cu omul, prin rugăciune și cuvînt, prin spovedanie, dezlegare, sfătuire și canon. Dialogul cu sfinția sa este un dialog emoțional, al inimii, al bucuriei și al lacrimilor. Un dialog aproape harismatic, al încrederii și speranței de mîntuire.

Părintele Paisie nu vorbește aproape deloc despre iad. In schimb, despre rai și fericirea drepților vorbește permanent ucenicilor săi, pentru că este un părinte al dragostei și nădejdii. De aceea și salutul său obișnuit către fiii săi duhovnicești este acesta: "Să ne întîlnim la ușa raiului!".

La vîrsta sa de aproape 90 de ani, bunul părinte Paisie Olaru se simte obosit. Aceasta l-a îndemnat să se retragă în ultimii ani la Schitul Sihla, ca să fie mai liniștit, mai aproape de cer, de Dumnezeu. Dar și aici îl caută oamenii - călugări, stareți, preoți, credincioși de aproape și de departe - pe care îi primește cu aceeași obișnuită dragoste, în numele lui Hristos și toți se întorc întăriți și hrăniți duhovnicește. Odată cu seara, părintele Paisie își aprinde luminarea, se roagă în taină, citește din sfintele cărți, cîntă ceva spre lauda lui Dumnezeu, apoi se odihnește două ore pe obișnuita laviță. La miezul nopții, cînd sună clopotul, își ia toiagul și coboară de sub stîncile Sihlei la biserică să asculte slujba Utreniei.

Așa își trăiește bunul nostru părinte duhovnicesc ultimii ani ai vieții sale pămîntești. Nu se teme de ceasul morții, nici de diavoli, nici de muncile iadului pentru că în toată viața a iubit pe oameni și pe Dumnezeu; pentru că s-a jertfit pentru mîntuirea altora. Nădejdea lui este Hristos, Mîntuitorul lumii; averea lui este smerenia; iar lauda lui sînt numeroșii săi ucenici, pe care i-a crescut și care se roagă pentru el.

Dorința realizării unui dialog cu părintele Paisie m-a îndemnat să urc adeseori muntele Sihlei spre a-i cere cuvînt de folos pentru mine și pentru toți cei ce iubesc pe Hristos. Iată-mă sus, lîngă chilia bătrînului. Lucrează la mica lui grădină de legume. Mă apropii și-i sărut mîna care a mîngîiat atîtea suflete.

1. Binecuvîntați-mă, prea cuvioase părinte Paisie!

- Domnul și Măicuța Lui să ne binecuvinteze pe toți, părinte Ioanichie!

2. Am venit să vă văd şi să primesc cuvînt de folos de la sfinţia voastră.

- Acum, noi bătrînii nu mai avem cuvinte de folos cum aveau părinţii noştri. Ne-a luat Dumnezeu darul şi puterea cuvîntului, pentru că nici noi, nici cei ce ni-l cer nu-l împlinesc cu fapta. Spunem noi cîte un cuvînt de sfătuire celor care vin pînă aici, dar cînd aud că trebuie să-l pună în practică, adică să se roage mai mult, să postească, să ierte pe aproapele lor, se întorc abătuţi acasă. Spun la unii de zece ori să nu mai facă cutare păcat, să lase beţia şi desfrînarea ca să nu-şi piardă sufletul, dar ei, deşi făgăduiesc, îl fac mai departe. Am însă şi suflete care ne întrec pe noi. Numai cît deschid gura, ei şi încep a face cu fapta lucrul lui Dumnezeu. Dar să stăm oleacă, colo, pe bancă în cerdacul chiliei.

3. Părinte Paisie, spuneţi-mi cîteva cuvinte despre satul natal, despre părinţii sfinţiei voastre şi despre anii copilăriei.

- Întrebarea sfinţiei tale mă îndeamnă să mă fac mic, să mă văd în satul meu natal, Stroieşti din comuna Lunca, judeţul Botoşani, şi în casa părinţilor mei, Ioan şi Ecaterina Olaru. ţin minte că tatăl meu a fost pădurar la boieri toată viaţa lui, pînă la adînci bătrîneţe. Părinţii mei au avut cinci copii, patru băieţi şi o fată. Cel mai mic dintre ei am fost eu. Imi aduc aminte că tata m-a dus la şcoala din sat pentru prima dată şi m-a prezentat profesorului meu de atunci, cu numele Şandru. La noi în sat nu se învăţau mai mult de trei clase primare. In aceşti trei ani am fost premiantul clasei. La sfîrşitul anului îmi cîntau băieţii: "Ai ascultat, ai învăţat, coroană ai luat!". Pe atunci se dădeau ca premii cărţi cu vieţile sfinţilor. Sigur că mă mîndream!

Părinţii mei, Ioan şi Ecaterina, au trăit în pace şi mergeau la biserică regulat, mai ales la sărbători mari. Ţin minte, la Paşti,

după Inviere venea tata de la biserică cu pască sfinţită şi cu ouă roşii într-un ştergar frumos. Noi îl aşteptam să vină şi cînd intra în casă, zicea: "Hristos a înviat!", iar noi răspundeam: "Adevărat a înviat!". Apoi, tata ne atingea cu pasca sfinţită la frunte..

4. Ce sfaturi mai deosebite vă dădeau părinţii în anii copilăriei?

- Ca sfaturi, mai mult ne învăţau cu viaţa lor, fiind oameni simpli. Dar nu i-am auzit niciodată să se certe sau să înjure. Tata ştia Paraclisul Maicii Domnului pe de rost, precum şi alte rugăciuni şi se ruga cu glas tare că auzeam şi noi. Zicea ca preotul: "Domnului să ne rugăm!" şi se bătea cu pumnul în piept. Iar mama era prietenoasă cu toată lumea şi ne spunea de multe ori: "Măi băieţi, să fiţi cuminţi, ca să nu dăm cinstea pe ruşine!".

5. Dar de preotul care v-a botezat şi de bătrînii satului vă mai amintiţi?

- Pe preotul care m-a botezat îl chema Gheorghe Bercea şi pe prezviteră Profira. Parcă îl aud pe părintele cîntînd în biserică: "Aghios, Aghios...!" şi se bătea cu pumnul în piept. Pe atunci bătrînii îşi lăsau mustăţi şi purtau părul retezat, iar copiii, mare, mic le dădeau "Bună ziua".

6. Cînd v-au murit părinţii?

- Mama mea a murit în timpul războiului din 1913, iar tata a murit în anul 1923, cînd eram la mînăstire.

7. Cine v-a îndemnat să intraţi în viaţa călugărească?

- Vieţile Sfinţilor m-au îndemnat la călugărie şi dragostea mea pentru Domnul!

8. In ce an aţi intrat la mînăstire la Schitul Cozancea?

- Am intrat în mînăstire după război, în anul 1921. Ca stareţ la Cozancea era ieromonahul Vladimir Bodescu. Tot în timpul lui am fost şi călugărit. Dar schitul îl cunoşteam încă din copilărie, că, deşi eram obraznic, biserica îmi era dragă. Am căpătat dragoste de biserică din cărţile ce le primeam premiu la şcoală.

9. Ce duhovnici mai sporiţi erau pe atunci la Cozancea?

- Am apucat pe atunci călugări şi duhovnici sporiţi la Cozancea, pe care îi socoteam înainte văzători. Duhovnicul meu era părintele Calinic Şuşu, mare nevoitor şi lucrător al rugăciunii. El de multe ori mă scula la rugăciune. Iar cînd mă chema la biserică la miezul nopţii, îmi zicea: "Hai să mergem la biserică, că secerişul este mult şi lucrătorii puţini!". Mă supăram cînd mă scula prea degrabă, dar cînd mergeam la utrenie, îl găseam, ori aşteptînd pe pragul bisericii, ori umblînd împrejurul ei.

10. In ce an v-aţi călugărit, părinte Paisie?

- Călugăria mea a fost în anul 1922, vara, în iunie; dar a fost prea pripită, căci m-a călugărit pe caz de boală. Stareţul meu de atunci, Protosinghelul Vladimir Bodescu, m-a tuns cu mîinile lui, schimbîndu-mi numele din Petru în Paisie.

11. Ce ascultări şi ispite mai deosebite aţi avut în primii ani de mînăstire?

- In Schitul Cozancea era viaţă de sine, iar eu eram rînduit cu toată treaba în ograda stăreţiei şi mă bucuram cînd puteam să iau parte la slujbe. Mai tîrziu am fost rînduit paraclisier la biserică. Insa am avut şi multe ispite la început, fiindcă mă socoteam că ştiu ceva şi că pot ceva. De multe ori mă mîniam, fiind prea încercat de părintele stareţ şi uneori îmi zicea gîndul să mă întorc în lume, că am cu ce trăi. Dar cînd mă duceam la duhovnic şi mă mărturiseam, îndată mă linişteam.

12. In ce împrejurare v-aţi retras la linişte în codrii din preajma Schitului Cozancea şi cîţi ani aţi sihăstrit acolo?

- In anul 1925 am avut fericirea să fac o vizită pe la mînăstirile din Munţii Neamţului, în care timp am ajuns şi la Schitul Sihla, unde am rămas mai multe zile. Atunci am întîlnit mulţi pustnici în apropierea Sihlei şi la Rîpa lui Coroi. De atunci, mai ales, mi-a plăcut să trăiesc în singurătate şi să mă depărtez de lume. Acest gînd m-a îndemnat să mă retrag la munţi. Am încercat să vin la Mînăstirea Sihăstria, dar stareţul de atunci, Ioanichie, nu m-a primit fără blagoslovenia stareţului meu. Din această pricină am îndrăgit o poieniţă aproape de Schitul Cozancea, unde mă retrăgeam din cînd în cînd pentru rugăciune şi linişte. In anul 1930, schimbîndu-se stareţul meu, noul egumen mi-a dat voie să-mi fac o căsuţă cu trei chilii în acea poieniţă, unde mi-am făcut o mică grădină şi am plantat pomi roditori şi viţă de vie. Acolo mă linişteam noaptea, dar ascultarea o aveam tot la mînăstire, la biserică. In acea căsuţă aveam şi un mic paraclis. Acolo am petrecut 18 ani, adică pînă în 1948, cînd am venit la Sihăstria.

13. Ce ispite mai deosebite aţi avut la linişte şi cum le-aţi biruit?

- In acest răstimp de aproape douăzeci de ani, nu am avut prea mari ispite de la diavoli, că nu prea îi supăram. Doar de la trup eram mai mult ispitit, că intrasem in război cu cei şapte ispititori, adică cele şapte păcate de moarte, pe care de multe ori

le împlineam. Dar, prin rugăciune, prin smerenie și răbdare, le biruiam cu darul lui Dumnezeu.

14. Ce ucenici mai deosebiți ați avut la liniște?

- Am avut mai mulți, dar cel mai sporit a fost fratele părintelui Cleopa, anume Gheorghe Ilie. Mi-aduc aminte că locuia în chilie cu alt frate bătrîn, care nu știa carte, și era foarte tăcut și nevoitor la rugăciune și la post. Odată, pe cînd se rugau ei împreună seara, fratele Gheorghe și-a croit două palme, singur, peste obraz, ca să-și alunge somnul. Atunci bătrînul speriat, a sărit de la rugăciune și a venit la mine, zicînd că a înnebunit fratele Gheorghe și nu mai pot citi pravila împreună. Dar eu i-am liniștit pe amîndoi. In altă zi lucram la vie cu frații. Seara, l-am trimis pe fratele Gheorghe Ilie să pregătească masa. Cînd venim noi, găsesc pe masă un mic bilețel pe care scria: "Iartă-mă, părinte Paisie, plec pentru cinci zile să mă pocăiesc!" Mîncăm noi, ne facem pravila de seară și ne culcăm. Pe la miezul nopții mă pomenesc că bate cineva în geam. "Cine-i acolo?" întreb. "Blagoslovește, părinte Paisie, sînt fratele Gheorghe păcătosul". "Fratele Gheorghe este plecat pentru cinci zile la liniște să se pocăiască!" i-am răspuns; apoi i-am dat drumul în chilie. Era obosit și speriat. "Ce-ai pățit?" l-am întrebat. Iar el mi-a răspuns: "Am găsit o groapă în pădure și mi-a venit în minte să stau acolo cinci zile ca să postesc și să mă rog. Dar cînd citeam din Ceaslov rugăciunea de seară și acatistul Sfinților Voievozi, am auzit un glas înfricoșat: "Ce faci aici?" Era vrăjmașul! Atunci, de frică, repede am luat Ceaslovul și nu știu cum am ajuns aici. Mă rog de mă iartă, părinte Paisie". "Dumnezeu să te ierte, frate Gheorghe, i-am răspuns. Așa pățesc cei ce fac orice lucru fără blagoslovenie!".

După ce a plecat fratele Gheorghe Ilie la Mînăstirea Sihăstria, mi-a trimis Dumnezeu alt ucenic bun, tot Gheorghe îl chema. Era din satul Flămînzi, a fost cioban la oi toată viața lui și nu s-a căsătorit niciodată. Un bătrîn minunat cu plete albe și cu barbă. Prima întîlnire a fost într-o seară de iarnă. Pe cînd eram la vecernie, numai ce apare înaintea bisericii, descult, cu fața senină, își ștergea

picioarele de zăpadă. Eu atît pot să spun despre el, că mi-a fost ucenic la chilie opt ani de zile, că mă întrecea în toate, și în post, și în rugăciune, și în smerenie și nimic nu făcea fără blagoslovenie.

15. Ce bucurii duhovnicești mai deosebite ați avut la Schitul Cozancea?

- Am avut destule bucurii cît am stat la liniște în căsuța mea din poieniță, mai ales cînd mă rugam noaptea și foloseam sufletește pe alții. Dar, cele mai sfinte bucurii duhovnicești le-am simțit la biserică, în timpul Sfintei Liturghii.

16. In ce an v-ați făcut schivnic?

- Gîndul și dragostea de liniște, de mai multă rugăciune, m-au îndemnat în anul 1933 să primesc marele și îngerescul chip, adică schima mare, cu scopul de a-mi îndrepta viața și ca un fel de pregătire duhovnicească pentru pustiile sihăstrești, unde doream să mă retrag.

17. Ce egumeni și duhovnici mai iscusiți ați cunoscut la Schitul Cozancea?

- Ca egumeni pînă în 1933 am avut pe protosinghelul Vladimir Bodescu și ieroschimonahii Vitalie Păucă și Dosoftei Tincu. Iar după 1933 am avut pe ieromonahul Vasian Cuvuliuc, pînă în 1947. Dintre duhovnici, au fost mai vestiți ieromonahii Calinic Șușu, fostul meu duhovnic, și Conon Gavrilescu, vestit în tot ținutul Botoșanilor. Apoi, ierodiaconii Nicon Drăguleanu mare cîntăreț, Gherasim Vieru și alți cîțiva călugări iscusiți.

18. Veneau credincioși în sărbători la Schitul Cozancea?

- Venea multă lume la schit, din toate părțile. Unii pentru citit, alții pentru Sfîntul Maslu, pentru spovedanie și pentru sfătuire și se întorceau la casele lor mulțumiți. La chilia mea din pădure, însă, veneau mai puțini, că nu eram preot.

19. Ce sfaturi duhovniceşti dădeaţi ucenicilor?

- Pînă a nu fi preot şi duhovnic, pe mireni nu-i prea sfătuiam, decît numai pe cei mai apropiaţi îi îndemnam să se roage mai mult, să citească la psaltire, să facă metanii, să postească, să se împace unii cu alţii şi îi duceam la duhovnici în schit să se spovedească. Pe ucenici, însă, eram nevoit să-i învăţ, dar mai mult cu fapta decît cu cuvîntul. Iar ei, cînd vedeau că mă scol la rugăciune, că postesc, că ţin tăcere şi mă port blînd cu ei, se sileau să facă chiar mai mult decît mine. După hirotonie, eram nevoit să încerc şi cu cuvîntul să-i folosesc pe ucenici, deşi nu corespundeam nici cu viaţa, nici cu învăţătura. Dar cu darul lui Hristos, mă sileam să-i împac pe toţi şi să se întoarcă de la chilia mea liniştiţi.

20. Cînd aţi fost hirotonit diacon şi preot?

- Diacon am fost hirotonit în anul 1943, iar preot şi duhovnic în anul 1947, de episcopul Valerie Moglan, cînd, din nefericire, am fost numit şi egumen la Schitul Cozancea. Că, fiind trimis la Mitropolie cu nişte jalbe, am fost hirotonit fără voia mea preot şi m-am întors înapoi stareţ. Atunci am fost nevoit să-mi las chilia din pădure şi să cobor în mînăstire. Adică am dat liniştea şi pacea inimii pe tulburare.

21. Intrucît v-a fost drag să îngrijiţi de cei bolnavi, spuneţi-mi cîte ceva despre sfîrşitul frumos al ucenicilor sfinţiei voastre.

- Da, am avut dragoste să ajut pe cei bolnavi, dar nu ca pentru Dumnezeu, ci ca o datorie omenească, avînd prea puţină milă. Dacă ar fi să scriu despre sfîrşitul frumos al tuturor călugărilor pe care i-am îngrijit, aş face o carte întreagă. Insă acum voi aminti pe scurt numai pentru unii, ca să ştie cei doritori, despre sfîrşitul frumos al celor ce trec din moarte la viaţă.

Mi-amintesc de un frate cu numele Gheorghe Cozmanciuc, mare nevoitor. Acesta îmbolnăvindu-se, m-a chemat la patul lui şi a cerut să-l facem călugăr. A treia zi după călugărie, s-a împărtăşit cu Sfintele Taine, şi-a cerut iertare de la toţi şi fiind pe mîinile mele, şi-a dat sufletul lui Dumnezeu. Un ierodiacon, Gherasim Vieru, iarăşi îmbolnăvindu-se, m-a chemat să-i citesc Paraclisul Maicii Domnului. Cînd l-am citit pînă la jumătate şi-a dat sufletul în braţele Domnului. Alt ierodiacon, Nicon Drăguleanu, mare ostenitor, m-a chemat într-o zi şi mi-a zis să-l încui în chilie, şi să vin la el a doua zi la ora opt, "ca să cîntăm împreună cu îngerii Aliluia". Fiind spre Duminică, eu m-am zăbovit cu lumea şi nu am putut fi la chilia lui la ora opt. Cînd am intrat la el, era ora nouă, iar părintele Nicon abia murise, că era încă cald. Am plîns şi am regretat mult că nu am venit cu o oră mai devreme să cîntăm împreună cu îngerii Aliluia! Am cunoscut şi un alt bătrîn minunat, monahul Gherman Condurache, un bătrîn de aproape 90 de ani, fost cioban toată viaţa şi cu suflet curat. Avea mare evlavie la Sfîntul Nicolaie şi i se ruga cam aşa: "Sfinte Neculai, îndură-te de mine păcătosul. Eu bătrîn, tu bătrîn, ai milă de mine!". L-am găsit mort în chilie într-o vară şi l-am dus printre flori la biserică, în sunetul clopotelor. Era pe la Sfinţii Impăraţi. Nu-l pot uita nici pe monahul Ghenadie Avătămăniţei, care mi-a fost ucenic de chilie opt ani de zile. El îmi spunea de multe ori: "Părinte Paisie, eu în toată viaţa mea nu am dormit pe pat, iar de medicamente nu am ştiut". Cînd mă îmbolnăveam, bătrînul făcea metanii lîngă patul meu să mă fac sănătos, ca să nu mor eu înaintea lui. Cînd era în ceasul morţii, a cerut să-l scot afară din chilie. I-am împlinit dorinţa şi l-am aşezat pe iarbă cu faţa spre răsărit şi aşa a adormit, pe pămîntul gol, cum era deprins din tinereţe, ca cioban la oi. Dumnezeu să-i ierte pe toţi. In memoria mea mi-a rămas smerenia şi simplitatea lor, căci nu erau oameni învăţaţi, cu multă carte, dar tot ce apucaseră şi ei de la înaintaşii lor, ţineau cu sfinţenie; adică

pravila de chilie, slujbele bisericii şi lucrul mîinilor. Ba şi cu rugăciunea minţii cred că erau destul de sporiţi.

22. In ce an aţi intrat în obştea Mînăstirii Sihăstria şi cum era viaţa duhovnicească pe atunci în această mînăstire?

- Am venit la Sihăstria în anul 1948. Ca stareţ era părintele Cleopa. Aici era pe atunci adevărată viaţă de obşte. Am apucat părinţi care nu aveau în chilie nimic, afară de pat şi cîteva cărţi de rugăciuni. Părintele Dometian, un călugăr bătrîn şi sporit, era nelipsit noaptea de la biserică. El începea regulat miezonoptica. Un alt călugăr smerit, părintele Cristofor, care îngrijea de bolnavi, îl aducea noaptea la biserică în spate pe fratele Mihai, care era paralizat. Toţi fraţii erau obligaţi să vină la utrenie, iar cine nu venea, nu mînca a doua zi. Toţi eru mulţumiţi că domnea pacea şi liniştea în sfînta Mînăstire Sihăstria.

23. Ce ascultare deosebită aţi avut la Sihăstria?

- Am fost rînduit de părintele Cleopa cu spovedania călugărilor şi mirenilor care veneau la mînăstire, iar cînd aveam timp mai lucram şi la grădină.

24. Cînd aţi fost transferat la Mînăstirea Slatina şi cum era viaţa duhovnicească în această obşte călugărească?

- Ne-am dus la Slatina în toamna anului 1949, cu un sobor de 23 de călugări din Sihăstria, în frunte cu părintele Cleopa. Am apucat şi aici părinţi sporiţi în cele duhovniceşti, ca părintele arhimandrit Paisie Cozma. Inainte de moarte, părintele Paisie a chemat pe toţi părinţii şi s-a iertat cu toţi. Am venit şi eu lîngă patul lui şi l-am îndemnat să zică "Doamne Iisuse...". Iar el

mi-a răspuns: "Părinte Paisie, sînt om păcătos, sînt tare păcătos, dar alt Dumnezeu nu am cunoscut. Lui m-am rugat în toată viaţa şi cred că El are grijă de mine..."! şi aşa zicînd, şi-a dat duhul în faţa noastră. Am mai cunoscut un monah cuvios, pe care l-am luat sub mantie la schivnicie, cu numele Iuvenalie Bîrsan. Citea mereu la psaltire şi iubea ascultarea şi tăcerea. Era paraclisier şi colivar şi niciodată nu dădea greş. Iubea sărăcia, că nu avea în chilie decît două haine călugăreşti, un ţol şi psaltirea şi întotdeauna era mulţumit. In timpul nostru s-au adunat la Slatina mai mulţi fraţi şi era multă ascultare şi armonie în mînăstire, că ce poate fi mai bun şi mai frumos pe pămînt decît dragostea.

25. Aţi trăit un timp la Schitul Rarău. Ce amintiri duhovniceşti păstraţi în memorie de la Rarău?

- Am stat aproape un an şi la Schitul Rarău, care depindea de Mînăstirea Slatina. Acolo se nevoiau cîţiva călugari, din care cel mai sporit mi s-a părut un călugăr orb, anume Nicodim, tare în credinţă şi iscusit în sfaturi duhovniceşti. Veneau mulţi credincioşi la el pentru cuvînt de folos şi se întorceau bucuroşi la casele lor. Tot la Rarău, egumenul schitului m-a întrebat dacă am deprins rugăciunea minţii. Eu i-am răspuns că nici nu am auzit de ea. Atunci el m-a închis într-o chilie mică, cu geamurile astupate şi mi-a poruncit să zic mereu "Doamne Iisuse...". Am stat închis o săptămînă. Apoi m-a examinat dacă am deprins rugăciunea. I-am spus că nu am putut-o deprinde. Cînd a auzit el, s-a supărat şi mi-a zis: "Eşti un vas mic şi gol"! "Mai stai în chilie încă o săptămînă ca să înveţi rugăciunea minţii". Am mai stat o săptămînă şi sîmbătă, cînd m-a examinat, ca să nu-l supăr din nou, i-am spus că am deprins-o. Iar el bucuros mi-a poruncit să o dau şi la alţii. Eu însă nici acum n-am deprins cum trebuie rugăciunea minţii, că nu am viaţă duhovnicească şi nu iubesc pe Domnul cît ar trebui.

26. Vă mai amintiţi ceva de folos din timpul cînd stăteaţi la Rarău?

- Mergînd eu odată cu ucenicul spre schitul Rarău, am trecut printr-un sat de munte, anume Slătioara. Iată că îmi iese înainte o femeie şi-mi spune că este în casă o bătrînă, dar nu poate muri că este certată cu vecina ei. Am intrat în casă, am chemat pe vecina, le-am citit o dezlegare, le-am împăcat şi cînd ieşeam dim casă, bătrîna şi-a dat duhul cu pace. Sufletul ei aştepta împăcarea cu toţi, că fără iertare nu ne putem mîntui!

27. Cînd v-aţi întors iarăşi la Mînăstirea Sihăstria, cum vi s-a părut viaţa duhovnicească aici?

- In primăvara anului 1954 m-am întors din nou la sfînta noastră Sihăstrie. Aici viaţa duhovnicească era deosebită de cea de la Slatina. La Sihăstria era mai multă linişte, părinţii mai tăcuţi, mai smeriţi şi lume mai puţină. Numai cei mai evlavioşi ajungeau pînă aici, sau pînă la Sihla. Din anul 1954 pînă în prezent mi se pare cea mai rodnică perioadă din viaţa mea.

28. Ca duhovnic al Mînăstirii Sihăstria timp de 30 de ani, cum aţi împlinit această grea ascultare?

- Duhovnicia este cea mai grea ascultare din viaţa de mînăstire. De duhovnic depinde mîntuirea sau osînda fiecărui suflet care îi este încredinţat. De el depinde călugăria fraţilor de mînăstire, cu dezlegarea lui se împărtăşesc şi călugării şi mirenii şi toţi cu dezlegarea şi pe garanţia lui se hirotonesc candidaţii la preoţie. Mare răspundere are un duhovnic şi de aceea el se mîntuieşte mult mai greu decît un călugăr sau un mirean. Ca duhovnic al Mînăstirii Sihăstria am avut şi multe bucurii duhovniceşti, dar şi ispite şi uneori dezamăgiri. Am avut la spovedanie majoritatea părinţilor şi fraţilor din obşte. Cei mai

mulţi şi mai rîvnitori m-au ascultat, au ţinut cont de blagoslovenie, s-au spovedit sincer şi şi-au predat sufletul în mîna stareţului şi a duhovnicului. Aceştia m-au bucurat cel mai mult. Iar eu i-am primit ca pe copiii mei sufleteşti, i-am mîngîiat, i-am împăcat cînd erau în ispită şi i-am învăţat să iubească cel mai mult ascultarea, slujba bisericii, tăcerea, smerenia şi rugăciunea la chilii. Unii dintre fraţi însă veneau rar la spovedanie, iertau mai greu pe ceilalţi, cîrteau în ascultare şi erau uneori nemulţumiţi. Cu aceştia aveam mai mult de lucru. Imi trebuia mai multă răbdare şi meşteşug ca să-i cîştig duhovniceşte. Uneori mă duceam eu pe la chiliile lor. Alteori le dădeam canon mai uşor, îi încurajam mai mult şi mă rugam pentru ei. Pe unii din ei i-am folosit, iar pe alţii măcar i-am menţinut să nu cadă mai rău şi să rămînă în mînăstire. Cît am reuşit pe cîţi am dobîndit sau pe cîţi i-am pierdut, ştie numai singur Dumnezeu. Un lucru numai ştiu, că pentru toţi pe care i-am avut la mărturisire şi i-am povăţuit, voi da socoteală în faţa judecăţi lui Hristos.

29. Aţi primit şi călugări din alte mînăstiri la mărturisire?

- Ca duhovnic eram silit să primesc la spovedanie şi din alte mînăstiri, pentru a-i încuraja şi a-i îndemna la viaţă curată, dar mai mult i-am îndemnat pe călugări să-şi aibă duhovnici în mînăstirile lor. Preoţi mireni prea puţini am primit, doar numai din cei cunoscuţi din copilărie. Pe lîngă călugări, însă, am primit, chiar din anul hirotoniei mele, tot felul de mireni. Ei veneau din evlavie şi eu nu puteam să-i refuz, că zice Domnul: "Pe cel care vine la Mine nu-l voi scoate afară". După cum ştim, credincioşii au mai multă evlavie la călugări, la preoţii din mînăstiri, decît la ai lor. I-am primit pe toţi cu dragoste, i-am îmbrăţişat pe toţi, i-am împăcat, i-am spovedit, le-am citit de sănătate, i-am blagoslovit, celor săraci le-am dat şi cîte un mic ajutor şi i-am slobozit cu pace la casele lor. In peste 35 de ani de duhovnicie, am astăzi numeroşi ucenici şi fii duhovniceşti.

Totuşi, îmi dau seama că nu am ajuns la înălţimea sufletească a unui duhovnic iscusit, ca să pot corespunde cu faptele, faţă de cele ce învăţ pe alţii. Dar am nădejde în harul şi mila lui Dumnezeu că mă va mîntui şi pe mine, şi pe fiii mei duhovniceşti.

30. Vi se pare mai grea duhovnicia mirenilor sau a călugărilor?

- Este mai grea duhovnicia călugărilor şi a preoţilor decît a mirenilor, fiindcă preoţii şi călugării au făgăduinţă şi răspundere mai mare. Ei cunosc cuvîntul lui Dumnezeu şi Sfintele Canoane, dar nu-şi împlinesc datoriile lor; adică greşesc cu voia şi cu ştiinţa lor. Iar mirenii au răspundere mai mică şi mulţi greşesc din neştiinţă. Aici se împlineşte cuvîntul Sfintei Evanghelii, care zice: "Cui i s-a dat mult, mult i se va cere, iar cui i s-a dat puţin, puţin i se va cere".

31. Este bine să îndemnăm pe cineva la călugărie şi la preoţie sau nu?

- La călugărie, mai ales, este bine să îndemnăm, iar la preoţie este mult mai greu. Numai la scaunul de mărturisire se poate constata dacă fiul duhovnicesc are înclinaţie spre bine sau spre rău, dacă are voinţă să se păzească şi pe viitor de păcat şi dacă iubeşte viaţa curată. Totuşi, este bine să-i mai amînăm un timp de la călugărie, ca nu îndată să se hotărască şi apoi să-şi schimbe hotărîrea. La preoţie noi îndemnăm şi recomandăm numai pe cei ce au viaţă curată şi nu sînt opriţi de Sfintele Canoane. Altfel, nu.

32. Dacă vreun fiu duhovnicesc nu ascultă şi devine rău, duhovnicul lui are vreo vină înaintea lui Dumnezeu?

- Dacă cineva se abate de la datoria lui şi nu ascultă de sfatul duhovnicului, el singur va răspunde înaintea lui Dumnezeu. Duhovnicul însă, este dator să se roage lui Dumnezeu pentru întoarcerea lui şi să-l ierte.

33. Ce canon de rugăciune daţi unui frate? Dar unui călugăr, schimonah sau ieromonah?

- Eu nu am dat canon cu număr. Ca frate ascultător, i-am dat să facă la chilie pravila, după Ceaslov, cîte un acatist, un paraclis şi dacă poate, o catismă din psaltire. Iar canon, fratelui de mînăstire îi dau să facă de la 40 de metanii în sus; călugărului de la 100 metanii în sus; iar schivnicul dublează canonul, pentru că lui i s-au dat cinci talanţi şi trebuie să dea încă pe atîţia. Eu am păţit-o odată cu canonul. După ce m-am călugărit, m-am dus la duhovnicul meu şi l-am întrebat ce canon am de făcut. Iar el mi-a zis: "Fiindcă eşti sub ascultare, să faci cît poţi!" Dar eu nu eram mulţumit cu vorba asta şi m-am dus şi a doua oară să-l întreb. Atunci părintele duhovnic, cam supărat, mi-a zis: "Dacă mă întrebi a doua oară, de acum să faci canon pînă nu mai poţi, că ascultarea în mînăstire şi osteneala obştească ridică o parte din canon!"

34. Ce canon daţi celor bolnavi, care nu pot face metanii?

- Celor bătrîni şi bolnavi li se dă canon după puterea lor. Dacă nu pot face osteneală trupească, dar pot zice rugăciuni, să dubleze rugăciunile cu "Doamne Iisuse...". Trăia la Mînăstirea Sihăstria un părinte schimonah, Nicanor Bîtică, care, la bătrîneţe, nu putea face metanii, iar închinăciunile le făcea de pe scaun. După ce a căzut la pat, nu mai putea face nici închinăciuni, nici cruce, numai la piept închipuia semnul sfintei cruci, şi aşa îşi făcea canonul. Aşadar, fiecare să facă cît poate şi cum poate, după sfatul duhovnicului, "că pe dătătorul de bună voie îl iubeşte Dumnezeu".

35. Ce canon de pocăinţă rînduiţi mirenilor, părinţilor care au copii şi tinerilor care vor să se căsătorească?

- Mirenilor le dau canon după cum se prezintă. Pentru cei cu copii mulţi, cel mai mare canon este să-şi crească copiii în frica lui Dumnezeu, şi să nu-i ucidă prin avort sau prin sminteală. Cei ce nu au copii sînt datori să facă milostenie, dacă au cu ce; iar dacă sînt săraci, să nu fure şi să urmeze la biserică. Iar tinerilor le dau canon ca, mai înainte de căsătorie, să fie cuminţi şi cinstiţi; iar după cununie, le dau canon să nască copii cîţi le va da Dumnezeu, să nu facă avorturi, nici să se păzească pentru a nu avea copii. Apoi, să-şi aibă un duhovnic bun, să se mărturisească des şi să păzească legile Bisericii, postul, înfrînarea şi cumpătarea.

36. Care este datoria principală a celor căsătoriţi?

- Crucea căsătoriţilor este a-şi împlini toate datoriile legate de taina nunţii. Întîi să nască şi să crească copii în frică de Dumnezeu. Apoi, să fie uniţi într-un gînd în toate greutăţile vieţii şi să-şi păzească patul neîntinat. Dacă soţii ascultă de Hristos, de Biserică şi de păstorul lor sufletesc, pot împlini cu cinste datoriile lor creştineşti şi-şi duc cu uşurinţă crucea vieţii pe care şi-au ales-o. Iar dacă se îndepărtează de Biserică, de preot şi de sfînta rugăciune, îi împresoară ispitele şi greutăţile vieţii, cad în păcate de moarte, îşi avortează copiii, se îngreuiază de naşterea de fii şi nu se mai tem de poruncile Sfintei Evanghelii. De aceia, mulţi căsătoriţi în zilele noastre se ceartă unii cu alţii, divorţează şi se lipsesc de bucuriile vieţii creştineşti.

37. Care sînt datoriile principale ale călugărilor?

- Călugării sînt datori să-şi păzească făgăduinţa pe care au dat-o la călugărie, înaintea lui Hristos şi a Sfîntului Altar. Adică, ascultarea necondiţionată, sărăcia de bună voie şi fecioria sau curăţenia. Pe lîngă acestea să fie smeriţi, să se roage neîncetat pentru ei şi pentru toată lumea şi să aibă sfînta dragoste, de care atîrnă toată fapta bună şi care le rabdă pe toate.

38. Cum trebuie să fie preoţii, atît cei de mir, cît şi preoţii călugări?

- Ieromonahii şi preoţii, în general, sînt datori ca în toate zilele să fie pregătiţi pentru Sfînta Liturghie şi să se jertfească pentru dreapta credinţă în Hristos şi pentru mîntuirea oamenilor, după putere şi după darul pe care l-au primit de sus. Ei sînt datori să mărturisească cu timp şi fără timp pe Hristos; dar trebuie mai întîi să predice cu faptele, adică cu viaţa lor şi apoi cu cuvîntul. Adică, aşa cum vorbesc, aşa să şi trăiască, că cea mai puternică predică este cea cu fapta şi apoi cu cuvîntul.

39. Care sînt cele mai obişnuite şi mai grele ispite ale călugărilor şi cum se pot izbăvi de ele?

- Toate patimile călugărilor şi ispitele se nasc din două păcate: din neascultare şi din lenevirea la rugăciune. Cînd cădem din sfînta ascultare şi fugim de biserică, de rugăciune, de metanii şi de post, cădem uşor în toate ispitele şi patimile omorîtoare de suflet şi ne pierdem mîntuirea. Neascultarea şi lenevirea la rugăciune, ca şi toate celelalte patimi, se vindecă prin mărturisire curată la duhovnic, prin canon şi prin plantarea faptelor bune în locul păcatelor care ne stăpînesc. De mare ajutor pe calea mîntuirii ne sînt smerita cugetare şi smerenia, care spală păcatele şi biruiesc diavolul.

40. Care sînt, după experienţa ce o aveţi de la spovedanie, cele mai grele păcate care bîntuie astăzi în rîndul credincioşilor şi cum se pot izbăvi de ele?

- După cum se ştie, două sînt cele mai grele patimi care stăpînesc astăzi în rîndul mirenilor: beţia şi desfrînarea. Acestea strică multe familii şi ucid nenumărate suflete omeneşti. Însă, dacă se căiesc de aceste păcate, dacă le mărturisesc la preoţi şi le părăsesc, se vindecă prin canon.

41. Ce fapte bune trebuie să aibă stareţul şi duhovnicii unei mînăstiri, pentru a fi vrednici păstori de suflete?

- Atît stareţul, cît şi duhovnicii să se facă ei pildă tuturor, prin dragoste şi smerenie. Numai aşa se pot mîntui şi ei şi pe alţii.

42. Ce canon daţi pentru avort şi ucidere de copii?

- Păcatul avortului şi al uciderii în general se pedepseşte cu părere de rău în toată viaţa, părăsirea păcatului, canon de metanii în fiecare zi, post pînă seara miercurea şi vinerea, naştere şi botezare de copii în locul celor avortaţi şi oprire de Sfintele Taine de la şapte ani în sus. Femeile, însă, se pot împărtăşi mai înainte de naşterea pruncului.

43. Ce să facă tinerii pentru a se izbăvi de păcatul desfrînării?

- Tinerii să păzească înfrînarea şi cumpătarea, posturile şi sărbătorile, mărturisirea păcatelor şi canonul şi, să asculte de părinţi şi de preoţi.

44. Din ce cauze a decăzut aşa de mult viaţa duhovnicească în rîndul credincioşilor noştri?

- "Peştele de la cap se strică"! spun bătrînii. Cea mai mare vină o poartă păstorii de suflete. Dacă am fi noi mai buni s-ar schimba şi creştinii.

45. Cum se poate înnoi astăzi viaţa duhovnicească în mînăstiri şi schituri?

- Prin revenirea la vechile noastre rînduieli călugăreşti, adică prin mai multă rugăciune şi citire a Sfinţilor Părinţi, prin participarea întregii obşti la pravila bisericii, mai ales, la slujba utreniei şi Sfînta Liturghie şi prin trăirea în armonie, în dragoste şi smerenie. Unde sînt acestea, acolo viaţa duhovnicească este la înălţime şi se pot forma fraţi şi călugări buni. Iar unde stăpîneşte materia, lenevirea la rugăciune, neascultarea şi traiul bun, acolo slujbele la biserică se fac de mîntuială şi nu se pot creşte călugări sporiţi.

46. Din ce cauză a slăbit rîvna pentru rugăciune şi pentru orice faptă bună, atît în mînăstiri, cît şi între mireni?

- Pentru că a slăbit credinţa în toată lumea. Astăzi, fiecare creştin şi călugăr mărturiseşte că nu se mai poate ruga în prezent, cum se ruga în trecut. Numai cu mare silă şi osteneală, unii călugări buni şi creştini îşi menţin rugăciunea curată de zi şi de noapte. Ceilalţi sîntem mereu învăluiţi de griji, de oameni şi de neputinţe; iar cînd ne rugăm, mintea ne este plină de gînduri şi răspîndire. Avînd în vedere cele trei atacuri prin care a trecut Mîntuitorul pe muntele ispitirii, cînd L-a ispitit satana, întîi cu lăcomia, al doilea cu mîndria şi al treilea cu necredinţa, biruirea oricărui atac este ca "Domnului Dumnezeu să ne închinăm şi numai Lui să-i slujim". Astăzi este mare ceartă între cele două surori ale lui Lazăr, Marta şi Maria, care "şi-a ales partea cea bună". In mînăstiri, ca peste tot, Marta asupreşte pe Maria şi n-o lasă să se roage mai mult, iar Maria plînge nemîngîiată. Dacă vom pune întîi biserica, lauda lui Dumnezeu, adică pe Maria şi apoi ascultarea, lucrul mîinilor, adică pe Marta, atunci toate mînăstirile şi bisericile noastre ar înflori şi diavolul ar fi izgonit dintre oameni. Iar sporirea duhovnicească a fiecăruia începe de la aceste cuvinte: "Doamne dă să-mi văd păcatele mele şi să nu osîndesc pe fratele meu..."

47. Din ce cauză se înmulţesc aşa de tare sectele în satele şi oraşele noastre?

- Sectele se înmulţesc mai întîi din cauza preoţilor care nu au grijă pentru turma lui Hristos. Unde preoţii îşi fac datoria de

păstori şi trăiesc precum învaţă pe oameni, acolo nu pătrund sectele. Mai mult decît cunoaşterea Sfintei Scripturi şi decît teologia şi predica este viaţa preotului. Aceasta este şi trebuie să fie cea mai puternică predică a preotului de la ţară şi oraş.

48. Cum pot ajuta călugării şi mînăstirile noastre la combaterea sectelor şi a patimilor în rîndul credincioşilor?

- Pot ajuta prin aceste două: prin lucrare şi rugăciune. Cu cît se va duce o viaţă mai înaltă prin mînăstiri, în rugăciune, în post, în smerenie şi iubire faţă de credincioşi, cu atît se va întări credinţa şi viaţa duhovnicească în rîndul mirenilor. Să nu uităm cum se nevoiau părinţii noştri prin mînăstiri şi să le urmăm.

49. Care este cel mai mare rol al mînăstirilor şi al călugărilor dintotdeauna?

- Să se roage neîncetat pentru ei şi pentru toată lumea. Să laude permanent pe Dumnezeu, să învețe și să mîngîie pe credincioşi. In mînăstiri, Marta trebuie să asculte de Maria, iar nu invers şi să trăiască în armonie una cu alta. De vom face aşa "nimeni nu va strica cetatea noastră!".

50. Cum trebuie să trăiască călugării pentru a-şi mîntui sufletele lor?

- Să trăiască în dragoste, că spune Mîntuitorul: "Prin aceasta vor cunoaşte oamenii că sînteţi ucenicii Mei, de veţi avea dragoste între voi" (Ioan 13, 35). Apoi, fiecare să-şi facă datoria în direcţia lui, adică unde este rînduit, cu bucurie şi fără de cîrtire. Să învăţăm şi pe alţii, dar să ne aducem aminte de cuvîntul Domnului, care zice: "Cel ce va face şi va învăţa, acela mare se va chema întru împărăţia cerurilor" (Matei 5, 19). Să ne aducem aminte şi de cuvîntul proorocului David, care zice: "Slujiţi Domnului cu frică şi vă bucuraţi Lui cu cutremur" (Ps. 2, 9). şi, în sfîrşit, orice facem să fie spre lauda lui Dumnezeu şi să fie făcut cu smerenie, precum ne învaţă Hristos: "Cînd veţi împlini toate acestea, să ziceţi că slugi netrebnice sîntem, că ce am fost datori să facem, aceea am făcut" (Luca 17, 10). Atît călugării, cît şi mirenii, dacă au pace între ei, adică pacea Domnului, a conştiinţei şi dacă au dragoste, se pot mîntui.

51. Ce cărţi sfinte mai de folos recomandaţi pentru călugări şi mireni?

- Eu m-am folosit cel mai mult de Vieţile Sfinţilor, de pilda vieţii lor. Dar de mare folos sînt şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi mai ales Sfînta Scriptură. Toate sînt de folos la timpl lor.

52. Ce rugăciuni recomandaţi pentru călugări şi mireni?

- Toate cărţile de rugăciuni sînt de folos, numai să le citim cu evlavie şi credinţă, căci ne înalţă la Dumnezeu. Prin rugăciunea "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă", stăm de vorbă cu El. De mare putere şi folos este citirea psaltirii şi mai ales participarea la slujbele bisericii. Acele rugăciuni care ne hrănesc mai mult şi ne atrag sufletul să le facem, numai să nu ne lenevim, că mare război dă diavolul ca să nu ne rugăm. Rugăciunea cu simţire şi lacrimi ne uneşte cu Hristos, dulcele nostru Mîntuitor.

53. Cum putem ajuta noi, călugării, la mîntuirea credincioşilor şi a oamenilor în general?

- Ii ajutăm prin rugăciune, prin cuvînt şi exemplul personal. Scopul pentru care faci o faptă bună, pentru care te rogi, acela contează la Dumnezeu pentru mîntuirea noastră şi a celor din

jurul nostru. Eu, odată, stăteam pe cerdacul chiliei mele de la Cozancea. In fața noastră, se ridica un deal peste care trecea un drum de cîmp. Intr-o zi treceau pe drum mai multe care încărcate, între care era și un om sărac, cu un car încărcat, cu doi boișori. La un dîmb nu puteau boișorii să ridice, iar omul îi bătea și îi îndemna. Săracii boișori au căzut în genunchi, iar eu fiind pe cerdac m-am așezat în genunchi și cît puteam împingeam de cerdac și ziceam: "Hai, măi boișori, sculați-vă! Hai cu "Doamne ajută!". Așa strigînd, numai ce văd că juncanii se scoală și pleacă, iar eu bucuros, am zis: "Slavă, ție, Doamne!" Cam așa ar trebui să ajutăm la mîntuirea altora, împingînd la povara lor și rugîndu-ne pentru ei.

54. Ce fel de milostenie se cade să facă călugării?

- Călugării care au cu ce ajuta, să facă milostenie cu cei ce au nevoie de ajutor. Eu cred că mai mare plată au cei ce ajută pe străini și chiar pe vrăjmașii lor. Insă, cea mai mare milostenie a călugărilor este să fie săraci de orice materie și să se roage pentru toți. Că zice psalmistul: "Bogăția de ar curge, nu vă lipiți inima de ea." Cei ce au, să fie ca și cum nu ar avea nimic; iar cei ce nu au nimic, ca și cum ar avea de toate. Mîntuitorul ne învață: "Faceți-vă prieteni din Mamona nedreptății". Adică, de am cîștigat ceva din cele ce nu sînt ale noastre să le dăm la săraci, în numele Domnului. Mare putere are milostenia. Dar pentru călugări, mai mare este sărăcia și rugăciunea curată!

55. Cum putem să împăcăm pe cei ce sînt certați?

- Intîi să ne rugăm pentru ei. Apoi să-i îndemnăm să se spovedească la duhovnic și să-i sfătuim cu cuvinte din Sfînta Evanghelie să se împace, după cuvîntul Domnului: "Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema" (Matei 5, 9). Pe cît putem, să ne străduim să facem pace, că

sîntem fii ai lui Dumnezeu și purtăm în noi pacea Duhului Sfînt. Cei ce nu se împacă unii cu alții, nu se pot împărtăși.

56. Cîțiva fii duhovnicești i-au cerut părintelui Paisie cuvînt de folos, iar el le-a răspuns:

- Nu vă doresc aici pe pămînt, nici slavă, nici altceva din cele trecătoare, că toate acestea ne duc la pierzare. Dar, făcînd voia Domnului, veți avea și aici folos îndestulat, și dincolo de mormînt veți avea fericirea cea veșnică.

57. Altor fii duhovnicești care au ajuns pînă la chilia lui, la Schitul Sihla, le-a zis:

- Să nu uitați de moarte. Toți aceia care au umblat după slavă omenească și s-au amăgit de grijile acestei lumi, la sfîrșit au regretat amarnic, dar poate prea tîrziu.

58. Doi călugări tineri din Mînăstirea Sihăstria i-au cerut bătrînului un sfat duhovnicesc, iar el le-a spus:

- Să aveți frica lui Dumnezeu și să puneți zilnic început bun. Cei care ați șchiopătat, îndreptați-vă; iar care nu ați șchiopătat, stăpîniți-vă cu darul Domnului, să nu cădeți. Că nu-i așa de ușor a trăi, dar este tare greu a muri. Toți cei care mor uită de viața aceasta și în ceasul morții văd înaintea ochilor numai cele ce le-au făcut, bune sau rele. Odată m-am întîmplat lîngă patul unui om nepregătit, care se chinuia să moară, și striga la mine deznădăjduit: "Nu mă lăsa, părinte Paisie, nu mă lăsa!" Căuta să fugă și striga: "Nu mă lăsa, părinte Paisie"! și a murit. Dumnezeu să-l ierte!

Altul, care era de mult bolnav, a murit așa frumos! S-a spovedit, s-a împărtășit și a cerut să-l fac călugăr. Joi l-am călugărit în patul lui de suferință și sîmbătă a plecat la Domnul. Dar, înainte de ceasul morții m-a trimis să chem duhovnicul ca

să-i citească rugăciunile de darea sufletului. Apoi a zis: "Aprindeți lumînarea! Degrabă, lumînarea"! Ii aprind lumînarea și voiam să i-o țin eu. Iar el mi-a zis: "Lasă, părinte Paisie, c-o țin eu"! A ținut-o în mîinile lui cîteva minute. S-a uitat la stînga și s-a înfricoșat. Apoi s-a uitat la dreapta și s-a bucurat puțin. La urmă îmi zice: "Părinte, stinge lumînarea că mai am oleacă!" A venit duhovnicul și i-a citit molitfa de darea sufletului. Era în zori de ziuă. S-au adunat mai mulți în jurul monahului Ghervasie, că așa îl chema. Am aprins din nou lumînarea, și-a cerut de la toți iertare, a răsuflat adînc și și-a dat duhul cu pace. Iată călugăr pregătit pentru moarte numai în trei zile. Dumnezeu să-l odihnească cu sfinții pe părintele Ghervasie. Mi-a fost ucenic.

59. Ce să fac, că mă biruiesc de mînie? l-a întrebat un ucenic.

- Mînia nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu, spune Sfînta Scriptură. Cînd te mînii, nu ești stăpînit de duhul lui Dumnezeu, ci ești robit de duhul răzbunării, al mîndriei și al slavei deșarte, care te îndeamnă să nu te pocăiești, să nu ierți, să nu te smerești. Să fugim de mînie și de răzbunare și să urmăm Domnului nostru Iisus Hristos, care ne învață, zicînd: "...învățați-vă de la Mine că sînt blînd și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre" (Matei 11, 29). Să ne rugăm mai mult, părinte!

60. Ce este smerenia, părinte Paisie? - l-au întrebat odată cîțiva ucenici.

- Smerenia este cugetul inimii noastre care ne încredințează că sîntem mai păcătoși decît toți oamenii și nevrednici de mila lui Dumnezeu. Cînd ne defăimăm pe noi înșine nu înseamnă că avem smerenie. Ci, atunci cînd altul ne ocărăște și ne defaimă, încă în public, iar noi răbdăm și zicem: "Dumnezeu i-a poruncit fratelui să mă ocărască pentru păcatele mele", aceasta este smerenia cea adevărată. Deci, să primim toate ca din mîna și cu voia lui

Dumnezeu. Cînd te ocărăște cineva, Dumnezeu îi poruncește să te ocărască. Cînd îți ia cineva vreun lucru, Dumnezeu îi poruncește să-ți ia, ca să te facă călugăr. Cînd te mută de ici colo mai marele tău, Dumnezeu îți schimbă locul, ca să-ți schimbi și năravul și obiceiul. Asta ar fi smerenia cea adevărată. Iar mîndria, dimpotrivă, este atunci cînd te încrezi în tine, în mintea și puterile tale; cînd socotești că ești mai priceput decît altul, mai bun decît altul, mai frumos decît altul, mai sporit în fapte bune și mai plăcut lui Dumnezeu decît altul. Atunci ești stăpînit de păcatul cel urît al mîndriei, de care să ne ferească pe toți Dumnezeu, Cel ce S-a smerit pentru mîntuirea noastră. Să ne smerim, fraților, că cel mîndru nu se poate mîntui. Să plîngem păcatele noastre aici, ca să ne bucurăm dincolo în veci, că după plecarea noastră din trup, toți ne vor uita. Să nu ne punem nădejdea în oameni, ci numai în Domnul. Că omul se schimbă. Azi îți dă și mîine îți cere; Azi te laudă și mîine te ocărăște. Ci, să ne punem nădejdea în mila lui Dumnezeu și nu vom greși niciodată. Să vă ajute Dumnezeu cu harul Lui să vă folosiți de restul vieții, sporind în fapte bune, și mai întîi în smerenie și dragoste, ca să vă mîntuiți sufletele voastre și să folosiți și pe alții, îndemnîndu-i spre Hristos.

61. Intr-o zi aceiași ucenici i-au cerut cuvînt de folos, iar bătrînul le-a răspuns:

- Dacă am avea noi credința că Dumnezeu este permanent cu noi și în noi, nu ne-am mai teme nici de moarte, nici de foamete, nici de boală, căci am fi încredințați că sîntem în brațele lui Dumnezeu, precum copiii în brațele mamelor lor. Noi însă n-am ajuns la măsura aceasta, că ne încredem în bani și în plăceri mai mult decît în Dumnezeu!

62. Cum aș putea să am permanent cugetarea morții și a judecății de apoi? l-a întrebat un fiu duhovnicesc.

- Vai de acel om care va cădea în mîinile Dumnezeului celui

viu! a răspuns bătrînul suspinînd. De la o închisoare te mai scoate un avocat. Dar cînd se va umple cupa mîniei lui Dumnezeu, unde ne vom ascunde de la fața Lui? Să ne aducem mereu aminte de păcatele noastre și de ceasul judecății viitoare și în veac nu vom mai greși.

63. Părinte Paisie, dați-mi un cuvînt de folos, - i-a spus un credincios. Iar bătrînul i-a răspuns:

- Așa am întrebat și eu pe cineva și mi-a răspuns: Să nu faci tot ce poți; să nu crezi tot ce auzi, și să nu spui tot ce știi!

64. Altădată, același ucenic i-a cerut cuvînt de mîntuire, iar Părintele Paisie i-a răspuns:

- Să cerem de la Dumnezeu, prin rugăciune, frică de Dumnezeu și cugetare la moarte; că frica de Dumnezeu este începutul înțelepciunii, iar frica de moarte și de judecată ne păzesc de păcate și ne îndeamnă la pocăință. Acesta este, cred eu, cel mai bun sfat pentru mireni. Din frica de Dumnezeu se nasc și cresc în noi credința, nădejdea și dragostea; iar din temerea de moarte se nasc lacrimile și căința pentru păcate.

65. Cum să mă port cu aproapele meu, ca să împlinesc porunca dragostei? l-a întrebat un călugăr.

- Să socotești pe aproapele tău mai bun decît tine, să-i ceri sfat, în loc să-i dai tu, iar lipsurile lui să i le completezi cu dragostea ta. Fă aceasta și te mîntuiești.

66. Odată, l-a întrebat un călugăr din Mînăstirea Sihăstria:

- Părinte Paisie, mă învăluiesc ispitele și parcă nu mai am răbdare!

- Ascultă, părinte, a răspuns bătrînul. Să dăm slavă lui Dumnezeu că ne încearcă cu ispite, cu boli și tot felul de necazuri, aici pe pămînt, iar nu dincolo. Că dacă trăim necăliți prin ispite, nu putem să ne mîntuim. Precum este focul pentru aur, așa sînt ispitele vieții pentru noi. Ne întăresc, ne călesc, ne dau mai multă credință, ne smeresc și ne învață să ne rugăm și să cerem sfat. Cine este bun, mai bun să se facă și cine a biruit ispita, să se roage pentru cel care este în ispită. Ispitele le biruim prin rugăciune, prin post, prin spovedanie și îndelungă răbdare. După furtună vine și senin, cu darul lui Hristos. Să ne rugăm, părinte. Iar dacă părinții noștri duhovnicești ne mustră pentru îndreptarea noastră, să nu ne supărăm, că drumul mîntuirii este presărat cu ispite. Acum, însă am pățit și noi cum a pățit Elie preotul din Legea Veche, cu feciorii lui. Elie și-a cruțat feciorii și nu i-a mustrat la vreme, cînd greșeau înaintea Domnului, de aceia au murit cu toții și s-au osîndit. Să ne ferească Dumnezeu să avem soarta lui!

67. Intr-o zi, admirînd bătrînul frumusețile munților și codrilor singuratici de la Sihla, a zis către ucenicii săi, suspinînd din inimă:

- Tare mă tem să nu rămînem numai cu raiul acesta de aici și să-l pierdem pe celălalt, din pricina lenevirii noastre!

68. In altă zi, slujea bătrînul vecernia din Postul Mare în biserica Schitului Sihla și se citea la strană paremia din cartea proorocului Isaia despre judecata de apoi. Iar Părintele Paisie stătea în genunchi înaintea Sfîntului Altar și, auzind cele ce se citeau a oftat adînc și a zis în sine:

- Vai! Vai! Vai! Ce înfricoșată va fi judecata lui Dumnezeu cea de pe urmă! și a început a plînge...

69. Stînd bătrînul într-o zi de vorbă cu ucenicii săi, i-au cerut cuvînt de folos sufletesc, iar el le-a răspuns:

- Iată ce, părinților. Fiecare își pregătește mîncarea după

gustul şi placul său. Dacă i se pare prea dulce, o mai acreşte, dacă i se pare nesărată, îi mai pune puţină sare şi verdeţuri şi o face cum îi place; şi dacă îi place lui, place la toţi. Eu aşa cred. Tot aşa se întîmplă şi cu viaţa duhovnicească a fiecăruia. Fiecare dintre noi îşi pregăteşte mîntuirea cum crede el, cum voieşte şi cum poate, după rîvna şi harul pe care i le-a dat Dumnezeu. Spun bătrînii că foamea este cel mai bun bucătar, iar sărăcia cel mai bun gospodar. Tot aşa şi cu mîntuirea sufletului nostru. Rîvna, rugăciunea şi smerenia ajută cel mai mult pe calea mîntuirii.

70. Intr-o seară, stînd de vorbă cu cîţiva credincioşi, le-a spus acestă frumoasă istorioară din Prolog:

- Ascultaţi! Era un pustnic şi cugeta întru sine, cu cine să fie el asemenea? Cu Sfîntul Antonie? Cu Avva Macarie? Iată, aude un glas de sus: "Ce cugeţi aşa, părinte? Că nu ai ajuns nici la măsura lui Zaharia Ciubotarul din cetatea Constantinopolului". şi nu l-a răbdat inima pe sihastru pînă nu s-a dus la el. "Aici locuieşte Zaharia Ciubotarul? M-a trimis Dumnezeu la tine. Dar, nici în casă nu intru, nici pe pat nu stau, nici mîncare nu gust, pînă nu-mi spui viaţa ta!". "Ce viaţă am eu, părinte, ca să fiu plăcut lui Dumnezeu? Eu sînt mirean şi aceasta este femeia mea. Doar atît că, ce cîştig din lucrul mîinilor, împart în trei. O parte o dau la săraci, o parte la biserici şi mînăstiri, iar a treia parte o cheltuim pentru casă"... "Te jur pe Hristos să-mi spui ce altă faptă bună faci!" a zis pustnicul. Dacă a văzut omul că nu poate tăinui, a zis: "Aceasta este femeia mea de 15 ani, dar cu ea într-un pat niciodată nu m-am culcat!". şi s-a întors sihastrul folosit la chilia lui, dînd slavă lui Dumnezeu.

Am spus această istorioară ca să nu ne mîndrim. Că are Dumnezeu destui drepţi şi aleşi prin sate şi oraşe, care au familie şi greutăţi, dar ne întrec pe noi prin răbdare, post, rugăciune, milostenie şi viaţă curată.

71. In altă zi le-a adăugat şi această istorioară din Pateric:

- A venit odată un pustnic din munte în cetate, s-a suit pe o piatră înaltă şi a început a plînge şi a striga: "Oameni buni, nu mă lăsaţi! Ajutaţi-mă! Ajutaţi-mă!". "Ce s-a întîmplat, părinte?" l-au întrebat oamenii. "Eu în viaţa mea am avut trei datornici. In tinereţe mai mult doi mi-au cerut datoria şi m-au luptat. Aceştia sînt desfrînarea şi mîndria. De aceşti doi am scăpat eu cum am scăpat, dar de al treilea datornic nu pot scăpa pînă la moarte. şi acesta este foamea, flămînzea. Ajutaţi-mă să scap de acest datornic neîmblînzit!". Atunci oamenii i-au dat un galben, s-a dus pustnicul la brutărie, a cumpărat o pîine şi a fugit din nou la pustie, ne mai aşteptînd să ia restul. Aşa am păţit şi eu. Nu pot scăpa de al treilea datornic, adică de foame, oricît mă ostenesc să mă înfrînez.

72. Părinte Paisie, spuneţi-ne un cuvînt despre rai; i-au spus odată ucenicii. Iar el le-a răspuns:

- Să nu iscodim cu mintea unde este raiul şi unde este iadul, că nici Sfinţii Părinţi nu ne dau voie la aceasta. Mîntuitorul atît numai ne-a spus: "Mă duc să vă gătesc loc, ca unde voi fi Eu şi voi să fiţi" (Ioan 14, 3). Aşa ne învaţă Domnul şi nu ne trebuie mai mult. Noi să zicem mereu rugăciunea Sfîntului Ioan Gură de Aur: "Doamne, nu mă lipsi pe mine de binele Tău cel ceresc; Doamne, izbăveşte-mă de muncile cele de veci, Amin!".

73. Mergînd odată cîţiva credincioşi la chilia bătrînului, pe cînd se nevoia în munte la Piciorul Crucii, i-au cerut cuvînt de folos duhovnicesc. Iar părintele, arătînd pajiştea plină de flori şi mireasmă, le-a spus:

- Să vă faceţi nişte albinuţe harnice care adună nectar şi miere din florile cele mai curate şi binemirositoare, iar nu nişte

gărgăuni şi bondari care adună hrană din bălegar şi din toate buruienile. Rîvniţi la faptele bune cele mai de preţ şi mai uşor de dobîndit, precum dragostea, rugăciunea, mila şi smerenia. Din acestea să vă hrăniţi şi am nădejde că cu acestea vom vedea pe Hristos, Mîntuitorul lumii.

74. La urmă a adăugat bătrînul şi aceste cuvinte:

- Cel mai bine este ca să fie omul oală de lut, care este bună pentru toate şi se foloseşte de toţi în fiecare zi. şi pentru mîncare, şi pentru apă, şi pentru orice lucru. Pe cînd oala, vasul de aur se pune pe poliţe, se încuie în dulapuri, este rîvnit de hoţi şi se foloseşte numai la zile mari sau odată pe an. Oala de lut este vasul trebuinţelor zilnice, căci toţi o caută şi se folosesc de ea. Aşa şi omul smerit, care nu caută cinste şi dregătorie. El rămîne nebăgat în seamă între cei de jos, dar pe toţi îi foloseşte, îi îndeamnă, îi ajută, îi odihneşte şi toţi îl caută şi se bucură de el. Mare dar este smerenia pentru călugări şi creştini!

75. Părinte Paisie, ce este conştiinţa? l-a întrebat un călugăr. Iar bătrînul a răspuns:

- Conştiinţa este îngerul lui Dumnezeu care păzeşte pe om. Cînd ea te mustră, înseamnă că Dumnezeu te ceartă şi trebuie să te bucuri că nu te lasă uitării. Trebuie să avem pururea înaintea noastră păcatele noastre, ca să ne pălmuiască conştiinţa prin mustrare, să dobîndim lacrimi la rugăciune şi să nu mai greşim. şi lui Pavel i-a dat Dumnezeu un înger rău ca să-l lovească peste obraz pentru a nu se înălţa cu mintea. Conştiinţa pomeneşte păcatele noastre şi, pomenindu-le, ne smereşte. Hristos a venit pentru mîntuirea păcătoşilor. Deci, să avem nădejde şi curaj, să nu mai greşim, să facem milostenie, să ne rugăm după putere şi ne mîntuim cu darul lui Dumnezeu.

76. Un creştin întristat i-a cerut bătrînului cuvînt de mîngîiere, iar el i-a spus:

- Ascultă, frate. Fără ispite şi necazuri nu ne putem mîntui. Dar să nu ne tulburăm, nici să slăbim în credinţă, că acum diavolul dă mai greu război asupra oamenilor ca altădată, că vede că are timp puţin. Să ne rugăm, să răbdăm şi să ne aducem aminte de cuvintele Domnului care ne-a făgăduit că va rămîne cu noi "pînă la sfîrşitul veacurilor". Nici să ne deznădăjduim de viaţă în vremea necazurilor, că Dumnezeu nu ne lasă părăsiţi. Că precum în vremea Sfîntului proooroc Ilie Tezviteanul, Dumnezeu mai avea "încă 7000 de bărbaţi aleşi care nu şi-au plecat genunchiul lui Baal", tot aşa şi în zilele noastre are Domnul încă destui bărbaţi şi creştini aleşi, care sînt tari în credinţă şi nu şi-au plecat sufletul în robia patimilor. Are Dumnezeu drepţii Lui prin sate şi oraşe, care Il slăvesc ziua şi noaptea, care trăiesc în feciorie şi înfrînare şi fac milă cu săracul şi cu văduva. Dar numele şi numărul lor îl ştie numai singur Dumnezeu.

77. O femeie care nu voia să aibe copii mulţi i-a cerut bătrînului sfat, ce anume să facă. Iar el i-a răspuns:

- Dacă fugi de copii, fugi de mîntuire. Nici să nu rămîi la un singur copil, ca să nu-l pierzi şi pe acela. Mai sănătoşi sînt copiii mulţi în casă. Iar unde este numai unul sau doi, de obicei şi aceia sînt răi sau bolnăvicioşi. Aici se împlineşte cuvîntul Sfîntului Pavel care zice: "Cine seamănă cu binecuvîntare, cu binecuvîntare va şi secera, iar cine seamănă cu zgîrcenie, cu zgîrcenie va şi secera" (2 Cor. 9, 6).

A venit la mine nu de mult o femeie bătrînă din Grumăzeşti-Neamţ, la spovedanie, şi am întrebat-o: "Soră, cîţi copii ai?". "Părinte, optsprezece copii am avut! Opt i-a luat Dumnezeu, au murit de mici, şi zece sînt primii gospodari în sat!".

A venit şi o altă femeie, de departe, şi am întrebat-o: "Cîţi

copii ai creştină?" "Nici unul, părinte". "Dar, cîte avorturi ai?" "Patruzeci de avorturi!" "Du-te, femeie, la un episcop şi te mărturiseşte şi te pocăieşte cît mai ai vreme, că este înfricoşată judecata lui Dumnezeu!". După lepădarea de credinţă, cel mai mare păcat care se face în lume este uciderea de prunci. Aceste două păcate atrag grabnică mînie şi pedeapsă a lui Dumnezeu peste oameni.

78. Un frate începător l-a întrebat pe bătrînul:

- Părinte Paisie, nu mai pot face ascultarea ce mi s-a dat. Ce să fac?

- Dacă poţi şi nu vrei este păcat, -a răspuns bătrînul. Iar dacă nu poţi, că este prea grea sau eşti bolnav, nu este păcat. Numai să-i spui stareţului şi el îţi va rîndui altă ascultare, cum îl va lumina Dumnezeu. In mînăstire nimic să nu faci fără binecuvîntare. Că dacă petrecem sub ascultare şi tăierea voii, ne mîntuim cu siguranţă.

79. Un călugăr a venit la părintele Paisie şi i-a zis:

- Părinte, fac cerere şi mă duc la Sfîntul Munte, că aici mă tem că nu mă mîntuiesc! Iar bătrînul i-a răspuns:

- şi eu m-aş duce, dar cînd m-or trimite sau m-or da afară de aici. Aşa, ştiu eu ce cer? Dacă vrem să ne mîntuim să nu ne facem niciodată voia noastră, nici să credem minţii noastre.

- Părinte, am auzit că vor duce o parte de călugări la alte mînăstiri.

- Foarte bine! Dar acolo nu este Dumnezeu?

Auzind aceste cuvinte s-a folosit călugărul şi s-a întors liniştit la chilia lui.

80. Cîţiva călugări tineri i-au cerut părintelui Paisie cuvînt de folos, iar el le-a spus:

- De trei lucruri trebuie să se păzească mai mult călugărul: de beţie, de iubirea de argint şi de vorbirea cu femei.

81. Un alt călugăr l-a întrebat:

- Părinte Paisie, daţi-mi un cuvînt de folos.

- Lasă-te întotdeauna în voia lui Dumnezeu şi vei avea pace în sufletul sfinţiei tale. Fă ce ţi se porunceşte, nu lucra nimic fără binecuvîntare, cînd nu ştii întreabă, iar cînd nu ai pe cine întreba, roagă-te şi Dumnezeu îţi va arăta calea cea bună.

- Dar cînd sînt lăsat să aleg singur şi nu ştiu care este voia lui Dumnezeu, ce să fac?

- Roagă-te stăruitor cu post şi metanii, măcar trei zile şi ascultă de glasul conştiinţei. Cum te îndeamnă ea mai mult, aceea este şi voia lui Dumnezeu.

82. Odată l-au întrebat cîţiva fraţi:

- Părinte Paisie, oare de ce nu mai avem dragoste de rugăciune şi nu alergăm la biserică cu aceiaşi rîvnă şi evlavie ca la început, cînd am venit la mînăstire?

- Noi sîntem de vină, pentru că slujim mai mult grijilor pămînteşti, decît lui Dumnezeu. Am citit la Sfîntul Isaac Sirul aceste cuvinte despre rugăciune: "Semn al răcirii duhovniceşti este urîrea rugăciunii". şi în alt loc: "Dacă călugărul face altceva în vremea rugăciunii, acela este batjocorit de diavolul". Aşadar, dacă părăsim pravila bisericii şi Dumnezeu ne părăseşte pe noi. Dacă înlocuim rugăciunea rînduită la biserică şi la chilii cu grija celor trecătoare, sîntem batjocoriţi de diavoli, că misiunea călugărilor este una singură: să-l laude neîncetat pe Dumnezeu şi să se roage pentru lume şi pentru iertarea păcatelor lor. Numai porunca ascultării de la cel mai mare şi slujirea bolnavilor în vremea rugăciunii ne scuteşte de a merge la biserică. Dar şi atunci sîntem datori să ne rugăm cu rugăciunea minţii. Răcirea dragostei şi împuţinarea rîvnei pentru cele sfinte, şi mai ales pentru biserică, este semnul pustiirii noastre.

83. Unui ieromonah tînăr îi dădea bătrînul aceste sfaturi:

- Să nu primeşti femei în chilie ca să le dai sfaturi, că este mare primejdie, mai ales pentru călugărul tînăr. Dacă cer sfat de folos, vorbeşte-le în biserică, iar nu în chilie şi dacă te caută, nu te bucura, ci teme-te că este primejdie. Că din vorbirea cu femei vine şi căderea!

84. Doi fraţi începători i-au cerut bătrînului cuvînt de mîngîiere şi folos sufletesc. Iar bătrînul, suspinînd, le-a zis:

- Am citit la Sfîntul Teodor Studitul acest cuvînt: "Sfinte sînt coapsele acelea care au sămînţă în Sion! Binecuvîntaţi şi sfinţiţi sînt părinţii voştri care v-au născut şi v-au dăruit lui Dumnezeu. Trăiţi cu bucurie şi multă dragoste în casa lui Dumnezeu. Mînăstirea este Ierusalim şi Sion duhovnicesc. De nevoinţa noastră de aici, depinde dobîndirea Ierusalimului ceresc. Să fiţi fericiţi că sînteţi aruncaţi în braţele Domnului şi locuiţi în curţile casei Dumnezeului nostru. Cîţi n-ar dori să fie aici cu voi, să cînte împreună cu voi, să se roage şi să se bucure împreună cu voi în acest cin îngeresc, dar n-au fost chemaţi şi aleşi de Dumnezeu. Deci, bucuraţi-vă şi aşteptaţi mila Lui.

85. Un duhovnic i-a cerut bătrînului sfat, iar el i-a zis:

- Cel mai greu pentru preot este Sfînta Liturghie şi Spovedania. Unii s-au smintit şi chiar au căzut de la spovedanie. Preotul de aceea se cheamă duhovnic, pentru că el este lumină pentru ceilalţi şi poartă în el darul Duhului Sfînt. şi dacă are în el pe Duhul Sfînt, el nu se sminteşte de neputinţele oamenilor că este Harul asupra lui şi poate să tămăduiască sufletele oamenilor. Iar dacă este pătimaş, Duhul Sfînt nu lucrează în el şi uşor se sminteşte cînd aude păcatele oamenilor. Un astfel de preot nu trebuie să spovedească lumea. Duhovnicia se dă, după Canoane, numai celor mai vîrstnici şi cercaţi. Duhovnicul trebuie să fie lumină pentru toţi, părinte pentru toţi, sfetnic bun şi povăţuitor iscusit de suflete. Să fie păstor adevărat, iar nu năimit, care slujeşte cele sfinte pentru bani şi cîştig pămîntesc. El trebuie să fie ca o lumînare în sfeşnic, ca să lumineze tuturor, iar nu sub pat. Duhovnicul, chiar dacă se sminteşte uneori de păcatele oamenilor la spovedanie, în nici un caz el nu trebuie să smintească pe credincioşi, că atunci a pierdut toată osteneala. Oridecîte ori spovedim, sîntem datori mai întîi să ne rugăm, apoi să fim blînzi şi cu dreaptă socoteală şi cu darul lui Dumnezeu putem dobîndi pe mulţi.

86. Un frate de mînăstire a cerut cuvînt de folos de la părintele Paisie, iar sfinţia sa i-a spus:

- Cel mai bun sfat care ţi-l dau este să ai răbdare în mînăstire la toate. Că dacă sfinţii răbdau chinurii de moarte de la păgîni pentru dragostea lui Hristos, cum noi să nu răbdăm un cuvînt de mustrare de la creştini şi de la părinţii noştri care au pe Dumnezeu şi vor să ne mîntuiască?

87. Un alt frate l-a întrebat pe bătrînul:

- Părinte, ce să fac în vreme de ispită ca să nu mă biruiască?

- Frate, una să faci; să te rogi şi să rabzi pînă vine slobozirea. Ai văzut, cînd vine ploaia cu fulgere, cu tunete şi furtună, fugi în casă la adăpost; iar după ce trece furtuna ieşi din nou afară. Aşa şi în mînăstire. Cînd vin ispitele şi te împresoară, fugi la rugăciune în biserică, fă un paraclis la Maica Domnului, închină-te la sfînta cruce, citeşte o catismă sau două din Psaltire; iar după ce trece ispita şi se face linişte în suflet, ieşi din nou la ascultare şi mulţumeşte lui Dumnezeu că te-a acoperit în vremea necazului.

88. Unui frate care voia să plece în altă mînăstire i-a dat acest sfat:

- Este păcat să te duci de voia ta în altă mînăstire, că nu ai răspuns înaintea lui Dumnezeu. Că dacă pleci nealungat din mînăstire sau din țară, îți faci voia ta și nu împlinești cuvîntul lui Hristos care zice: "De vă vor alunga din cetatea aceasta, duceți-vă în altă cetate..."

89. O femeie bolnavă s-a mărturisit la bătrînul și a cerut canon, iar el i-a răspuns:

- Canonul bolnavului este patul, patul suferinței. Să rabzi boala cu mulțumire și te mîntuiești. Cît mai poți, zi "Tatăl nostru", rugăciunea "Doamne Iisuse", "Sfinte Dumnezeule", "Crezul", "Doamne ajută" și dacă nu cîrtești în boală și te spovedești regulat, dobîndești viața veșnică înaintea multora.

90. Unii bătrîni l-au întrebat pe părinteloe Paisie:

- Care este cel mai greu păcat în lume, astăzi?

- Cel mai greu păcat care stăpînește în lume astăzi este necredința în Dumnezeu, că de aici se nasc toate păcatele pe pămînt. Că dacă omul nu crede și nu se teme de Dumnezeu, nu mai are nici un sprijin, nici o nădejde, nici o bucurie, nici un scop pe pămînt și cade în toate relele și în prăpastia deznădejdii, de care să ne izbăvească Hristos și Maica Domnului.

91. Odată au venit cîțiva preoți duhovnici la părintele Paisie și l-au întrebat despre taina Sfitei Spovedanii. Iar bătrînul suspinînd, le-a zis:

- Ei părinților, duhovnicia este tare grea, mai ales în zilele noastre! Păcate multe, credință puțină, rugăciune din fugă, vremuri de pe urmă... Numai mila lui Dumnezeu ne poate mîntui!

92. și iarăși l-au întrebat:

- Este bine să primim la spovedanie pe cei pătimași, care nu se pot lăsa de păcate?

- Sîntem datori a primi la mărturisire pe orice păcătoși; încă cu toată dragostea. Căci chiar de nu fac canonul, măcar știu cît de mare este păcatul și ce osîndă îi așteaptă de nu se vor pocăi. Astfel, poate se îndreaptă și ei și părăsesc cele rele în viitor.

93. Apoi iarăși l-au întrebat pe bătrînul:

- Predica în biserică, rugăciunea pentru toți, sfătuirea mirenilor, milostenia și celelalte fapte prin care căutăm să folosim pe credincioși, ne ajută la mîntuire?

- Dacă pentru un pahar de apă dat în numele Domnului nu ne vom pierde plata, cu cît mai mult pentru rugăciune, sfătuire și milostenie făcută cu credință și dragoste. Numai să nu ne biruim de iubirea de argint și de slava deșartă, că mîndria și lăcomia ne jefuiesc toată plata ostenelilor noastre și ne aduc încă și osîndă. Să învățăm din pilda fariseului. Gîndul și părerea că el este mai bun decît vameșul, acelea l-au osîndit înainte lui Dumnezeu.

94. Cum pot scăpa de părerea de sine și gîndurile cele necurate? l-a întrebat un fiu duhovnicesc.

- Prin aducerea aminte de ceasul morții. Să nu uităm ce am fost înainte de a fi, ce după naștere, ce sîntem astăzi și ce vom fi mîine și să le atribuim toate lui Dumnezeu.

95. Dacă învăț pe alții în biserică și acasă, a zis același, dar nu fac ce spun, cad sub osînda lui Dumnezeu? Ce trebuie să fac pe viitor? Iar părintele Paisie a răspuns:

- Aici și eu sînt vinovat. Dar m-am mărturisit duhovnicului meu că nu fac ceea ce învăț pe alții și el mi-a spus să fac asemenea

celui cu talanții din pilda Mîntuitorului, adică să nu-i îngrop, spre osîndă, ci să-i dau la alții care pot lucra cu ei și aduc dobîndă. Chiar dacă noi sîntem leneși, să dăm argintul, adică darul dat nouă, înțelepciunea, cuvîntul de învățătură, o carte bună, celor harnici și mai rîvnitori care lucrează cu el. și așa înmulțim talantul, împrumutîndu-l unii altora și ajutînd la mîntuirea oamenilor.

96. Ce sfat de folos dați ucenicilor de prin mînăstiri și sate, care vă iubesc și se roagă pentru mîntuirea sfinției voastre?

- Să trăiască în dragoste desăvîrșită unii cu alții, să se roage mereu, să iubească biserica și citirea sfintelor cărți, să asculte de duhovnicii lor, să facă multă milostenie, că aceea poate mult la Dumnezeu și să fie întru toate smeriți și blînzi. Cu un cuvînt, să facem cu toții fapte vrednice de rai și să nu uităm de moarte niciodată. De vom face așa, sigur ne mîntuim!

97. Unul din ucenicii mai apropiați i-a zis bătrînului:

- Ce cuvînt de învățătură îmi lăsați ca testament, pentru a mă mîntui și pe mine și a ajuta și pe alții pe calea mîntuirii?

- Să facem și noi ceea ce învățăm pe alții, și tot ce facem în viață să fie spre slava lui Dumnezeu și spre folosul aproapelui, că "dragostea acoperă mulțime de păcate". Acest testament vă las tuturor ucenicilor mei, adică testamentul dragostei, cum ne învață însuși Mîntuitorul: "Intru aceasta vor cunoaște oamenii că sînteți ucenicii Mei, de veți avea dragoste între voi" (Ioan 13, 35).

98. Unde ați dori să aveți mormîntul, Părinte Paisie? l-a întrebat ucenicul său.

- Ași fi voit ca unde îmi va ieși sufletul din sărmanul meu trup, acolo să-mi fie și mormîntul. Deocamdată, aici în schitul Sihla doresc să mă pocăiesc.

99. Ce legămînt duhovnicesc aveți cu părintele Cleopa? l-a întrebat același ucenic.

- In toamna anului 1935 părintele Cleopa venea din armată și a trecut pe la mine, la Schitul Cozancea, să ia binecuvîntare. și la plecare cum îl petreceam prin pădure, l-am întrebat:

- Ei, acum ce ai de gînd să faci, frate Costache? Că încă nu era călugăr. Rămîi la Cozancea? Sau te duci din nou la Sihăstria?

- M-aș duce tot la Sihăstria, Părinte Paisie, unde am stat cinci ani și unde sînt mormintele fraților mei. Acolo am mai multă liniște...

Atunci ne-am descoperit amîndoi, am stat în genunchi, am făcut trei metanii și eu am zis această rugăciune: "Doamne, binecuvintează făgăduința noastră ca să fim amîndoi împreună, și în veacul acesta și în cel ce va să fie. De voi muri eu întîi să fie el la capul meu, iar de va muri el întîi să fiu eu la capul lui! Amin!". Apoi ne-am sărutat amîndoi și ne-am despărțit... De părintele Cleopa sînt legat cu inima cel mai mult în viața aceasta!

100. Vă mulțumesc, Părinte Paisie, pentru aceste frumoase cuvinte de folos sufletesc.

- Să ne vedem cu toții la ușa raiului, părinte Ioanichie!

- Amin!

CONVORBIREA A DOUA*

Cu cît sînt mai rari părinţii bătrîni, marii noştri părinţi duhovniceşti, cu atît sînt mai înţelepţi, mai iubiţi, mai căutaţi. Iar cuvintele lor, calde şi simple, adesea udate cu boabe de lacrimi, sînt din ce în ce mai puţine şi au valoarea unor veritabile sentinţe. Ele sînt porunci pentru ucenici, medicament pentru cei bolnavi la suflet şi viaţă pentru cei ce iubesc pe Dumnezeu. Desprinse aproape total de cele pămînteşti, cuvintele duhovnicilor sînt pline de har şi au ceva din lumea veşniciei, din lumea sfinţilor şi a îngerilor. De aceea, întotdeauna sfaturile bătrînilor şi ale părinţilor lecuiesc, calmează şi liniştesc inima, hrănesc sufletul, limpezesc cărările vieţii şi dau bucurie şi speranţă.

Cine n-a vorbit vreodată cu un părinte duhovnicesc harismatic, acela nu înţelege taina şi puterea cuvintelor pline de duh, izvorîte din iubire şi rugăciune, rostite în ceasuri de linişte şi reculegere. Un asemenea suflet mereu va căuta, va cere şi va bate în uşi închise, pentru a primi un răspuns.

Unul dintre marii noştri părinţi sufleteşti din mînăstirile de astăzi este şi Ieroschimonahul Paisie Olaru din Mînăstirea Sihăstria. La venerabila sa vîrstă de 92 de ani, Părintele Paisie a rămas la suflet şi la inimă acelaşi, ca în anii tinereţii. Acelaşi chip blînd şi senin, aceeaşi bună memorie, aceeaşi privire şi

*) Această convorbire a avut loc în vara anului 1987 la Mînăstirea Sihăstria, în chilia sa unde zăcea bolnav la pat, şi a fost publicată în „Convorbiri duhovniceşti", vol. II, apărut în anul 1988.

inimă plină de iubire, aceeaşi milă părintească pentru toţi, aceeaşi cugetare la cele veşnice şi rîvnă pentru neîncetata rugăciune.

Suferind de un picior, în ultimii doi ani, Părintele Paisie a fost nevoit să se izoleze parţial de credincioşi, de bunii săi fraţi şi fii duhovniceşti. Retras <<la linişte>> în mica lui chilie şi în cămara inimii sale, Părintele nostru Paisie se pregăteşte tot mai mult de marea călătorie la cer. Vorbeşte din ce în ce mai puţin cu oamenii şi mereu cu Dumnezeu. Se roagă în taină ziua şi noaptea pe obişnuitul lui scaun, care îi este şi pat, şi masă, şi loc de nevoinţă, şi scaun de cercetare a celor ce i se mărturisesc şi unde el însuşi se judecă pe sine înaintea tronului dumnezeiesc.

Citeşte zilnic din Psaltire, din Sfînta Scriptură şi din operele Sfinţilor Părinţi. Iubeşte mai ales scrierile filocalice, Patericul şi Vieţile Sfinţilor. Iar către seară, cînd soarele se ascunde după munţi, ucenicul îi aduce obişnuita mîncare de legume. Din toate se împărtăşeşte cu bucurie şi bună rînduială şi dă laudă lui Dumnezeu şi pentru cele bune, şi pentru cele mai puţin bune, căci toate sînt rînduite de Tatăl ceresc spre a noastră mîntuire. Apoi vine monahul Gherasim, iubitul său ucenic de chilie, care îi slujeşte de mulţi ani cu mare credinţă şi nevinovăţie de copil. După ce pune toate în bună rînduială, îi potriveşte candela şi sfeşnicul cu lumînare de ceară, aprinde un bob de tămîie adus de la Locurile Sfinte, îi cere, ca de obicei, obişnuitul cuvînt de folos, ia binecuvîntare şi se retrage. Blîndul ucenic este primul care îi deschide uşa chiliei şi ultimul care i-o închide. El ştie multe din tainele bătrînului, pe care mulţi dintre noi cei mai vîrstnici încă nu le ştim. Noaptea mai ales, Părintele Paisie rămîne singur în chilie, cu Dumnezeu, cu candela aprinsă, cu psaltirea şi cărţile sfinte lîngă el, cu rugăciunea lui Iisus pe buze şi cu bucuria Duhului Sfînt în inimă.

Aceasta este astăzi nevoinţa blîndului şi iscusitului duhovnic, Ieroschimonahul Paisie Olaru, la binecuvîntata vîrstă de nouăzeci

şi doi de ani. Mereu stă în aşteptarea Mirelui Hristos. Cu toate acestea nu încetează să stea în dialog şi cu oamenii. Căci zilnic spovedeşte, ascultă şi dă sfaturi fiilor săi sufleteşti care vin din mînăstiri şi sate. Deşi într-o măsură mult mai mică, Părintele Paisie continuă să binecuvinteze cu o mînă pe călugări şi cu cealaltă pe mireni, reuşind să fie, în egală măsură, duhovnic şi povăţuitor şi pentru unii şi pentru alţii.

Ştiind că zilele vieţii noastre sînt tot mai puţine, că părinţii duhovniceşti sînt tot mai rari, iar setea după cuvînt de folos este tot mai mare, în calitate de ucenic al Părintelui Paisie, i-am solicitat o convorbire duhovnicească, pe care bătrînul a acceptat-o cu multă bucurie. Este o convorbire-testament scrisă cu propriile sale mîini în miez de noapte, la lumina sfîntă de candelă, pe care o publicăm în paginile ce urmează.

1. Prea Cuvioase Părinte Paisie, în numele ucenicilor Sfinţiei Voastre vă cerem cîteva cuvinte de folos spre mîntuirea noastră. Vă rugăm să nu ne lăsaţi fără de răspuns.

- In numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfîntului Duh. Părinte Ioanichie, îmi cereţi lucruri mari, ce depind de ajutorul lui Dumnezeu Care a zis că "fără de Mine nu puteţi face nimic". Am gustat oleacă din primul război mondial şi aceasta era parola noastră: "Băieţi, ochiul la inamic, urechea la comandă şi cu Dumnezeu înainte!". Aşa trebuie să ne purtăm şi în războiul cel duhovnicesc. Aşadar, cu ajutorul lui Dumnezeu şi după priceperea mea voi răspunde la cele ce urmează.

2. Ce bucurii duhovniceşti vă aduc ucenicii Sfinţiei Voastre, călugări şi mireni, pe care i-aţi crescut şi i-aţi unit cu Hristos timp de peste patruzeci de ani?

- De unii m-am bucurat că au făcut roade bune, dar de alţii

m-am scîrbit că n-au rodit. Eu la toţi am dat acelaşi sfat, aceeaşi sămînţă am semănat, dar ce pot să zic!? Poate pămîntul inimii lor nu a fost pregătit sau a fost pietros! Poate şi noi i-am smintit...

3. Sînteţi mulţumit acum la capăt de drum de fiii duhovniceşti ai Sfinţiei Voastre? Sau vă pare rău că nu aţi făcut mai mult pentru ei, pentru Biserică?

- Voi fi fost şi eu vinovat că nu am făcut cît trebuia pentru ei, sau n-am priceput mai mult, sau le-am tolerat prea mult. Cloşca, cînd puişorii sînt mici, îi acoperă cu aripile; iar după ce cresc, unii mor. Aşa şi eu, după ce am văzut ucenicii mari, n-am prea îndrăznit să-i mustru. M-am rugat numai pentru ei şi i-am îndemnat cu blîndeţe şi smerenie, încredinţîndu-i voii lui Dumnezeu. Chiar dacă unii s-au depărtat, ori au răcit în credinţă şi rugăciune, pentru toţi este mîntuire, dacă se întorc de unde au căzut şi pun început bun cu pocăinţă.

4. Ce aţi dorit să realizaţi şi ce aţi realizat în viaţă? Ce doriţi să mai faceţi pe viitor pentru Hristos şi ucenici?

- Cînd eram tînăr mă gîndeam singur şi-mi făceam multe planuri de viitor, dar nu pe toate le-am realizat. De exemplu, am dorit în tinereţe, cînd aveam doar 25 de ani, să mă fac pustnic în Munţii Neamţ, dar poate n-a fost voia lui Dumnezeu. Prin anii 1930-1932 am venit la egumenul Sihăstriei, părintele Ioanichie, şi i-am cerut să mă primească în obştea lui, sau să mă retrag la schitul Sihla, pe atunci vestit pentru viaţa pustnicească. El însă m-a întrebat: "Dar ai blagoslovenie să vii la Sihăstria?" şi cum eu venisem fără voia stareţului meu, m-am întors înapoi şi m-am făcut un fel de "pustnic" în pădurile din jurul Schitului Cozancea. Cred că în trecut aşi fi putut să fac mai mult, dar regret că n-am făcut pe cît am putut. Am făcut mai mult rele decît bune. Acum doresc să mai fac ceva, dar nu mai pot şi îmi pare rău că au trecut

atîţia ani fără roade mai multe. După război mulţi viteji se arată! Dar cu răbdare şi cu mulţumire înaintea lui Dumnezeu nădăjduiesc să dobîndesc mila Lui.

5. Cum ajutaţi şi mîngîiaţi fiii duhovniceşti acum cînd sînteţi bolnav în chilie?

- Mă bucur cu cei ce se bucură şi ascultă cuvintele mele şi mă scîrbesc de cei care pătimesc boli sau ispite, îi compătimesc, mă rog pentru ei la Dumnezeu şi îi încurajez să nu dea înapoi, ci să meargă cu răbdare înainte. Că zice Hristos: "Cel ce va răbda toate pînă la sfîrşit, acela se va mîntui!". Mă bucur cînd mă cercetează fiii mei duhovniceşti şi le zic: "Bine aţi venit! Dumnezeu să vă răsplătească dragostea şi osteneala. Dumnezeu să vă ajute să sporiţi în fapte bune, ca să nu regretaţi la bătrîneţe că aţi trăit degeaba pe pămînt!". Apoi, la plecare, le zic: "Mergeţi sănătoşi şi să ne întîlnim la uşa Raiului!". Cu aceste cuvinte cred că se întorc folosiţi la casele lor, iar eu rămîn dator să-i pomenesc la rugăciunile mele, cu nădejdea că dragostea, care este cununa tuturor faptelor bune, le va împlini toată dorinţa spre mîntuire.

6. Intrucît peste tot este mare lipsă de părinţi duhovniceşti, cum trebuie să aleagă călugării şi mirenii duhovnici buni, după voia lui Dumnezeu?

- Să caute cu credinţă şi vor găsi şi să ceară de la Dumnezeu prin rugăciune şi lacrimi şi le va da. Că nu începe, nici se sfîrşeşte lumea cu noi. Are Dumnezeu încă destui aleşi necunoscuţi, care pot să călăuzească suflete pe calea mîntuirii. Iar calităţile unui duhovnic bun sînt cam acestea: să fie mai întîi om de rugăciune, să iubească biserica şi pe toţi oamenii, să fie smerit şi blînd cu cei smeriţi care se căiesc de păcatele lor şi aspru cu cei leneşi care nu merg la biserică şi nu părăsesc păcatele; să nu fie iubitor de bani şi de lucruri pămînteşti, nici să fie iubitor de laudă şi cinste.

Iar cununa tuturor, să fie gata la nevoie a-şi pune şi viaţa şi sufletul pentru biserica lui Hristos şi pentru fiii săi sufleteşti.

7. Cum putem totuşi cunoaşte care sînt duhovnici buni pentru fiecare dintre noi?

- Pomul se cunoaşte după roade şi omul după fapte! Să ne rugăm mai mult şi vom primi răspuns.

8. Se observă în unele părţi că se neglijeajă spovedania şi se dă prea des şi chiar necanonic Sfînta Impărtăşanie. Cum este mai bine de făcut în această situaţie?

- Nu putem renunţa la Sfintele Canoane şi la practica milenară a Bisericii. Să mergem pe drumul Părinţilor şi înaintaşilor noştri, pe drumul canonic al Sfintei Tradiţii. Nu deasa împărtăşanie ne duce la desăvîrşire, ci pocăinţa cu lacrimi, deasa spovedanie, părăsirea păcatelor, rugăciunea din inimă. Rîvna unora pentru deasa împărtăşanie este semnul slăbirii credinţei şi al mîndriei, iar nu semnul sporirii duhovniceşti. Indreptarea şi sporirea noastră pe calea mîntuirii începe cu deasa spovedanie şi se continuă prin post şi rugăciune cu lacrimi, prin părăsirea păcatelor, milostenie, împăcarea cu toţi şi smerenie. Numai după ce facem toate acestea ne putem împărtăşi mai des, aşa cum arată Sfintele Canoane şi tradiţia Bisericii. Altfel cum să primeşti pe Domnul cerului şi al pămîntului în casă cînd sufletul tău este necurat, nespovedit, robit de patimi şi mai ales plin de mîndrie? Intîi avem nevoie de lacrimi, de rugăciune şi deasa spovedanie, apoi toate celelalte daruri ni se adaugă. Mînăstirile noastre întotdeauna au ţinut calea împărătească de mijloc. Cînd este cazul, să urmăm practica şi sfatul lor.

9. Care este folosul rugăciunii în general şi al rugăciunii inimii în special?

- Folosul rugăciunii este împlinirea scopului ei, adică iertarea

păcatelor şi mîntuirea sufletului, indiferent că o facem cu gura, prin cuvînt, cu mintea sau cu inima. Fiecare cum îl îndeamnă cugetul, duhul şi duhovnicul, aşa să se roage, numai să nu piardă mîntuirea. Acea rugăciune este mai de folos care izvorăşte lacrimi de umilinţă, care ne ajută să părăsim păcatele şi să creştem în dragoste, în smerenie şi în credinţă. Fiecare să se roage cu rugăciunea care îl ajută să sporească mai mult în fapte bune şi pocăinţă.

10. Rugăciunea fără lacrimi este primită? Cum putem dobîndi lacrimi de pocăinţă?

- Lacrimile sînt de mai multe feluri, dar cele duhovniceşti nu se dau, nici nu se împrumută, ci sînt un dar de la Domnul. Deci să le cerem şi atunci cînd vin, fie că ne rugăm cu gura sau cu inima, ele sînt bune şi mult folositoare, că sînt de la Domnul şi merg la Domnul. Numai să nu ne mîndrim, ca să nu pierdem lacrimile.

11. A slăbit rîvna pentru rugăciune peste tot astăzi. Cum putem dobîndi rîvnă şi evlavie mai multă pentru sfînta rugăciune?

- Orice creştin, fie călugăr, fie mirean, trebuie să aibă un program de rugăciune, pe care sîntem datori s-o facem, pînă ce ne obişnuim cu ea. După ce ne obişnuim cu rugăciunea după program, şi fără să vrem o facem, că obiceiul -bun sau rău- este a doua natură. Dacă am merge mai des pe la spitale, prin casele de suferinţă, pe la cei săraci şi dacă am cugeta noi la ceasul morţii şi al judecăţii care ne aşteaptă, atunci ne-am ruga mai mult şi am avea desigur şi lacrimi fierbinţi la rugăciunea noastră. Rugăciunea puţină, făcută mecanic, din silă sau de ochii altora, este bună, dar nu aduce mult folos, pînă se atinge Duhul lui Dumnezeu de inimile noastre.

12. Puţini credincioşi şi chiar monahi mai citesc astăzi Psaltirea. Care este folosul citirii regulate al Psalmilor?

- Părinţii noştri citeau zilnic Psaltirea, ca o rugăciune permanentă. Ba unii o ştiau pe de rost şi o spuneau în şoaptă la ascultare, sau mergînd pe cale. Credincioşii, puţini mai ştiu astăzi doar psalmul 50. Este păcat că noi nu mai cunoaştem puterea Psaltirii, frumuseţea duhovnicească a psalmilor. Cîndva o rosteau în ison sau o cîntau, imitînd pe sfinţii îngeri. Dar să nu uităm că cititul psalmilor este trupul rugăciunii, iar înţelesul adînc al psalmilor este sufletul rugăciunii. Trupul fără suflet este mort. Adică citirea psalmilor fără cugetare şi atenţie aduce puţin folos.

13. Unii credincioşi spun că nu citesc Psaltirea pentru că le face diavolul multe ispite. De ce se tem diavolii de psalmi?

- Se tem de psalmi pentru că cine se roagă cu psalmi îi arde pe diavoli ca şi cu o sabie de foc. Mare putere are Psaltirea asupra duhurilor rele. Cu aceasta părinţii de demult făceau minuni şi alungau duhurile rele din oameni. Iar dacă unii nu citesc Psaltirea pentru că se tem de ispite, aceştia sînt creştini fricoşi, care vor să iasă la luptă cu diavolii fără arme. Or, dacă nu avem arme bune la noi, îndată diavolul ne dezarmează şi ne ia prizoneri, adică ne face robi ai păcatelor spre osîndă. Psaltirea unită cu postul şi smerenia sînt cele mai puternice arme împotriva diavolilor. Cu aceasta sfinţii izgoneau diavolii din lume şi coborau pe îngeri pe pămînt. Că cine citeşte Psalmi imită pe îngeri şi cîntă împreună cu ei.

14. Unii din duhovnici recomandă la spovedanie rugăciuni din Ceaslov, mai ales cele şapte laude; alţii cer acatiste şi paraclis, iar alţii cer mai mult rugăciunea inimii. Ce fel de rugăciuni recomandaţi pentru călugări şi pentru mireni?

- Spune Mîntuitorul în Sfînta Evanghelie: "Pe acestea să le

faceţi şi pe acelea să nu le lăsaţi". Adică să le facem şi pe unele şi pe altele, după a noastră rîvnă şi putere. Nu putem renunţa la Ceaslov, nici la acatiste în care se arată minunile sfinţilor, adică răbdarea mucenicilor şi ostenelile cuvioşilor care le-au suferit de bună voie pentru dragostea de Dumnezeu. Prin unele rugăciuni lăudăm pe Dumnezeu Cel în trei Feţe închinat şi mărit; prin altele lăudăm pe sfinţi şi faptele credinţei lor, iar prin altele ne rugăm spre iertarea păcatelor noastre şi pentru toţi oamenii care prin noi cer mila lui Dummnezeu. Să unim rugăciunea citită şi cîntată, adică rugăciunea din cărţi, cu cea rostită în taina inimii, fără cuvinte, după sfatul duhovnicului şi atunci vom spori şi vom dobîndi multă bucurie şi pace în suflet.

15. Cum putem deprinde mai bine rugăciunea inimii, că astăzi nu mai avem dascăli de rugăciune ca odinioară?

- Rugăciunea nu este teorie care se învaţă în şcoală. Rugăciunea inimii, adică cea făcută cu simţirea inimii, este o dăruire a Duhului Sfînt, un dar de sus, pe care îl primesc numai cei vrednici de el. La biserică se cîntă: "Să ne curăţim simţirile, ca să vedem pe Hristos strălucind în inimile noastre". Cine iubeşte pe Dumnezeu din tot sufletul, din toată virtutea şi din toată inima sa, aceluia i se dăruieşte darul rugăciunii inimii şi darul sfintelor lacrimi. Altfel, poţi căpăta rugăciunea inimii din experienţă după o lungă practică, dar se pierde uşor, căci inima nu arde de iubire pentru Hristos. Eu am mai făcut cîndva o expierenţă cu rugăciunea inimii, la schitul Rarău, dar acum nici eu nu o am.

16. Ce părere aveţi despre monahismul de astăzi? Cum trebuie să ne nevoim în viaţa monahală ca să dobîndim mîntuire?

- Monahismul de astăzi este cu şcoală multă, dar cu practică

puţină. Grija vieţii pămînteşti, uitarea făgăduinţelor călugăreşti, lăcomia şi slava deşartă sînt bolile principale care bîntuie acum. Cum spune proverbul: "Peştele de la cap se strică!". In capul obştii trebuie oameni cu viaţă, nu cu şcoală. Insă, dacă ne vom sili să mergem pe urmele părinţilor noştri, ne vom mîntui.

17. Cum putem dobîndi darul tăcerii, care este mama rugăciunii?

- Să ne aducem aminte de cuvîntul Mîntuitorului care zice "că pentru tot cuvîntul deşert vom da seamă în ziua judecăţii"; iar un sfînt părinte zice că "de cîte ori am vorbit, m-am căit". Mare este darul tăcerii. Prin tăcere scăpăm de osîndă, de clevetire, de vorbă deşartă şi învăţăm a ne ruga. Părinţii noştri vorbeau "şapte vorbe pe zi", cum se spune, dar cu inima şi cu buzele se rugau neîncetat. Dacă vom pune înaintea noastră păcatele noastre, ceasul morţii şi ziua judecăţii, încet, încet dobîndim darul tăcerii şi al rugăciunii. Să ne rugăm lui Dumnezeu cu cuvintele Psalmistului David: "Pune, Doamne, pază gurii mele şi uşă de îngrădire împrejurul buzelor mele". (Ps.140,3).

18. Care este folosul cel dintîi al rugăciunii?

- Primul folos al rugăciunii este pacea sufletului şi mulţumirea duhovnicească. Oriunde eşti, eşti liniştit; orice faci, eşti mulţumit, ştiind că toate sînt rînduite de la Domnul. Cînd este cineva în pace, vorbeşte blînd, înţelept şi liniştit, iar cînd nu are pace în suflet, este tulburat, cu chipul agitat şi vorbeşte fără cugetare şi cu păcat. Mare dar este pacea şi mulţumirea sufletească! Să le cerem permanent de la Dumnezeu în rugăciunile noastre.

19. Părinte Paisie, aici la Mînăstirea Sihăstria aveţi aceeaşi pace şi linişte pe care le aveaţi la Schitul Sihla şi la Cozancea?

- Spune proorocul David în psalmi: "In tot locul stăpînirii

Lui, binecuvintează suflete al meu pe Domnul!". Aşa zic şi eu. Că nu locul sfinţeşte pe om, ci omul sfinţeşte locul. Să nu uităm că fiecare loc are ispitele lui şi oriunde trebuie răbdare cu mulţumire. Un alt părinte spune că "aurul se lămureşte prin foc, iar bărbatul prin ispite", că "trecînd prin foc şi prin apă, ne-ai scos la odihnă". Acum mînăstirile sînt învăluite de multe griji, care uneori tulbură pacea obştii, dar se cuvine să se împace Marta cu Maria că sînt surori.

20. Cum se va putea reînnoi duhovniceşte monahismul pe viitor?

- Nu depinde de noi reînnoirea monahismului, ci mai ales de Duhul Sfînt. Căci Duhul Sfînt alege oameni sfinţi, păstori şi stareţi luminaţi şi duhovnici buni care pot forma călugări îmbunătăţiţi, iubitori de rugăciune, de nevoinţă şi smerenie. Cu aceste virtuţi întotdeauna se înnoieşte monahismul, viaţa duhovnicească, iar fără acestea, niciodată. Dacă stareţii şi duhovnicii vor fi ca făcliile în sfeşnic şi vor merge, ca păstorul cel bun, înaintea turmei, atunci mînăstirile vor înflori văzînd cu ochii, iar călugării vor lăuda pe Dumnezeu împreună cu îngerii, iar dacă nu, nicidecum.

21. Ce sfaturi duhovniceşti daţi călugărilor tineri şi celor începători? Cum pot spori în dragoste pentru Hristos şi în ascultare?

- Părinte Ioanichie, ce sfaturi duhovniceşti pot da eu acum, bătrîn şi bolnav! Că după cuvîntul Mîntuitorului, vinul nou se pune în vase noi, ca să se poată menţine. Dacă se pune vinul nou în vase vechi, vinul nou fierbe şi sparge vasul şi se pierde şi vinul şi vasul. Aducerea aminte de moarte este de mare folos, că smereşte pe om şi ne dă rîvnă pentru rugăciune şi unecri şi lacrimi. Să meargă fraţii mai des în cimitir şi să vorbească cu cei morţi, că ei îi vor învăţa cam aşa: "Ce eşti tu azi, am fost noi ieri; şi ce sîntem noi azi, vei fi tu mîine!". Acest cuvînt este foarte adevărat şi poate fi de folos. Apoi să lase grijile cele trecătoare, vorba multă, mîndria, prietenia cu cei lumeşti şi să se roage mai mult. Să nu le rămînă canonul de rugăciuni şi metanii la chilii, să vină regulat la biserică şi să-şi mărturisească săptămînal gîndurile la duhovnic. Cine nu iubeşte rugăciunea şi biserica nu este bun de călugăr şi cu greu va ajunge corabia sa la liman. Este de folos celor mai tineri şi tuturor să citească zilnic Noul Testament, Vieţile Sfinţilor şi învăţăturile Sfinţilor Părinţi, ca încetul cu încetul să le urmeze şi viaţa. Iar pentru ascultare, atît le spun: să facă toate cu binecuvîntare, cu rugăciune şi întrebare şi nu se vor căi niciodată.

22. Care este semnul sporirii duhovniceşti?

- Lacrimile la rugăciune, cugetul că eşti cel mai păcătos, o mare bucurie în inimă şi multă iubire şi milă faţă de toată zidirea.

23. Cum putem birui cugetul desfrînării?

- Respingerea gîndurilor pătimaşe înainte de a intra în imaginaţia minţii şi păzirea ochilor de la privirea cu patimă sînt cele dintîi arme împotriva acestei patimi. Să privim femeile bătrîne ca pe nişte mame ale noastre, iar pe cele tinere, ca pe surorile şi fiicele noastre. Apoi să nu judecăm pe aproapele şi să ne înfrînăm de la mîncăruri alese şi de la vin care aprind firea. Peste toate acestea să ne rugăm mai mult, ca să ne acopere Dumnezeu cu darul Duhului Sfînt, că, fără ajutorul de sus, nimeni nu poate birui.

24. Un duhovnic vă întreabă, Părinte Paisie, ce să facă cu cei pătimaşi care nu se pot lăsa de păcat? Cum poate să-i vindece?

- Obişnuinţa păcatului formează a doua natură în om. La

tămăduirea acestei boli învechite trebuie un doctor iscusit, care, cu ajutorul lui Dumnezeu, să facă această grea operaţie de salvare prim mărturisirea păcatelor. Prima treaptă de salvare a omului este spovedania cu căinţă. Apoi urmează canonul. Păcătosul trebuie să facă un canon după putere pentru ispăşirea păcatelor sale. Cel mai mare canon pentru păcate este să le părăsească pentru totdeauna, adică să nu le mai facă. Dacă omul pătimaş, deşi făgăduieşte, nu se poate lăsa de păcat, atunci duhovnicul, după mai multe încercări, să se roage pentru el şi să-l trimită la alt duhovnic mai iscusit.

25. Ce să facă monahii care nu-şi pot împlini canonul călugăresc de rugăciuni, metanii şi închinăciuni?

- Monahii şi fraţii care nu-şi pot face canonul călugăresc din cauza ascultărilor grele se pot mîntui prin roadele ascultării şi prin repetarea neîncetată a rugăciunii lui Iisus. Sau, cu voia duhovnicului lor, pot citi la psaltire cîteva catisme, în locul canonului zilnic de la chilie. Alţi monahi dau milostenie la săraci, şi aceia se roagă lui Dumnezeu pentru ei, şi aşa se ajută unii pe alţii şi se mîntuiesc unii prin alţii, cu darul Domnului. Însă să nu facem rugăciunea şi canonul din silă, din obligaţie, nici milostenia, ci din dragoste şi cu bucurie, că "pe dătătorul de bunăvoie îl iubeşte Dumnezeu".

26. Ce să facă monahii bătrîni care n-au avut ucenici şi fii duhovniceşti în viaţă?

- Călugării bătrîni care n-au avut ucenici în viaţă, ori nu le-a dat Dumnezeu, ori n-au fost în stare să-i formeze, să se roage pentru oameni şi să aştepte sfîrşitul întru răbdare.

27. Dacă vine vreun monah sau credincios de la alt duhovnic sau din altă parte şi cere unui duhovnic să-l mărturisească, este bine să-l primească sau nu?

- Să-l primească numai pentru sfat duhovnicesc, iar la

spovedanie să-l primească numai dacă i-a murit duhovnicul sau are binecuvîntare şi dezlegare de la duhovnicul lui.

28. O călugăriţă dintr-un schit care nu are nici duhovnic, nici Liturghie, întreabă ce să facă? Să se ducă în altă mînăstire care le are pe amîndouă sau să stea la metania ei?

- Dacă este nevoitoare şi iubeşte liniştea şi rugăciunea, să stea la metania ei şi numai din timp în timp să se ducă la mînăstirea mai apropiată pentru spovedanie, Sfînta Liturghie şi Impărtăşanie. Iar dacă inima ei nu are pace, să intre în obşte de călugăriţe cu binecuvîntare şi rînduială. Însă cine iubeşte liniştea şi rugăciunea să nu le lase, că are Dumnezeu grijă de fiecare suflet, de fiecare pasăre şi fir de iarbă.

29. Un călugăr surd şi fără vedere vă întreabă, să meargă la slujbele bisericii sau să se roage la chilie pentru că tot nu înţelege slujba?

- Dacă poate merge, să se ostenească şi să meargă, că mai bine să se roage în biserică la slujbă, decît în chilie. Iar sfîntul lui înger îi va număra paşii şi va primi plată pentru osteneala lui. Să se roage şi pentru mine că sînt bolnav de picioare şi nu pot merge la biserică.

30. Cîţiva călugări tineri vă întreabă cum pot să înveţe şi să dobîndească rugăciunea inimii?

- Nici eu nu am rugăciunea aceasta, care este cea mai înaltă treaptă a rugăciunii. Dar să înceapă a se ruga mai întîi cu gura, "că din prisosul inimii grăieşte gura". Apoi încet-încet vor spori cu darul Duhului Sfînt în taina rugăciunii. La fel face şi copilul cînd se simte singur şi îi este foame. Strigă la mama pînă îi răspunde şi-i dă mîncare, apă şi tot ce-i trebuie. Să imităm pe

copii şi oamenii simpli, care nu ştiu multe rugăciuni, dar zic "Tatăl nostru" în genunchi şi cu lacrimi.

31. Monahii şi fraţii din ascultări vă întreabă cum să se roage, că nu pot veni regulat la biserică din cauza ascultării?

- Scopul este sufletul faptelor bune. Dacă părinţii sînt trimişi cu binecuvîntare în ascultări pentru folosul obştii, s-o facă cu dragoste, rostind în taină rugăciunea lui Iisus, că ascultarea este mai mare decît rugăciunea. Ascultarea este mucenicie de bunăvoie, spun Sfinţii Părinţi. Dacă faci ascultare cu dragoste şi rugăciune, o faci uşor şi bine şi te bucuri în Domnul şi tu şi cel ce te-a trimis şi ai plată de la Mîntuitorul pentru răbdare şi smerenie, că nu faci voia ta. Insă în timpul liber nu te lenevi. Roagă-te la chilie, mai pune mîna pe o carte sfîntă, mai cercetează un părinte bolnav. Fă toate cu smerenie şi dragoste şi sigur te mîntuieşti!

32. Un preot de parohie întreabă cum să păstorească mai bine, după Dumnezeu, turma încredinţată lui de Hristos?

- Turma lui Hristos se păstoreşte cu fluieraşul, iar nu cu bâţul. Adică cu blîndeţe, iar nu cu asprime. Se păstoreşte mai mult cu exemplul vieţii preotului, nu numai cu predica de la amvon. Deci mai mult cu faptele, decît cu vorbele, "ca oamenii, văzînd faptele cele bune ale voastre, să slăvească pe Dumnezeu". Apoi să facă slujbe frumoase, cu credinţă şi evlavie; să dea milostenie la cei săraci şi bolnavi din parohie, să înveţe dreapta credinţă pe credincioşi, bătrîni, tineri şi copii; să-i spovedească regulat, să-i îmbărbăteze în necazuri şi să le fie model în toate, hrănindu-i cu cărţi sfinte şi cu tot cuvîntul lui Dumnezeu.

33. Alt preot vă întreabă cum să se comporte cu sectanţii şi necredincioşii care amăgesc pe credincioşi şi dezbină turma?

- In război, gradaţii sînt cei mai expuşi şi observaţi de inamic, căci dacă sînt ucişi dintre comandanţi, îndată soldaţii sînt luaţi prizonieri şi biruiţi. Aşa şi pe frontul Bisericii. Diavolul dă război prin sectanţi mai ales asupra preoţilor, ca să poată înşela pe ortodocşi şi să-i tragă la eresul lor. Mai întîi trebuie cerut ajutorul lui Dumnezeu prin rugăciune şi post, ca să nu pătrundă sectele în rîndul credincioşilor, adică lupii în turmă. Apoi contează foarte mult viaţa, evlavia, înţelepciunea şi comportarea preotului în parohie, în mijlocul oamenilor. Aşadar, de viaţa preotului depinde, în bună parte, mîntuirea turmei. Că zice Mîntuitorul: "Vai de cel ce se sminteşte, dar mai vai de cel prin care vine sminteala!". Iar în alt loc zice: "Cel ce va face şi va învăţa pe oameni, mare se va chema întru Impărăţia cerurilor". Trebuie să unim lucrarea faptelor bune cu cuvîntul învăţăturii şi cu sfînta rugăciune. Altfel nu putem face o preoţie lucrătoare, vie.

34. Părinţii a doi copii vă întreabă ce să facă cu fiii lor căci, de la vîrsta de 16 ani, nu-i mai ascultă şi trăiesc în păcate?

- In această situaţie sînt direct vinovaţi părinţii copiilor, care nu le-au dat de mici o educaţie creştinească şi i-au lăsat în voia lor. Părinţii unor asemenea copii vor da seamă de sufletele lor, că nu le-au insuflat de mici credinţa şi frica de Dumnezeu. Iată, acum culeg ce au semănat! Dar, să se roage pentru ei, să-i ducă la un preot bun la spovedanie, să-i căsătorească, să-i deprindă din nou cu biserica, cu munca, cu cinstea şi este speranţă de iertare şi îndreptare.

35. O femeie credincioasă, cu copii, alungată din familie de soţul ei care bea, întreabă ce să facă? Să-şi părăsească soţul şi copiii sau să se întoarcă în familie şi să rabde toate?

- O mamă credincioasă care are bărbat şi copii, oricît ar suferi de la soţul ei, trebuie să rabde pentru mila copiilor. Apoi este legată de bărbat prin taina cununiei şi trebuie să asculte pe Sfîntul Pavel, care zice că "femeia credincioasă mîntuieşte pe bărbatul necredincios" prin rugăciune, post şi răbdare. Aşa, cu ajutorul lui Dumnezeu, să ducă pînă la capăt crucea căsătoriei.

36. O altă femeie care nu a vrut să aibă copii la tinereţe şi a rămas fără copii, vă întreabă cum să-şi plîngă păcatele ei?

- Femeia ucigaşă de copii şi plină de păcate să-şi plîngă toată viaţa păcatele, cu post şi lacrimi şi prin milostenie să îngrijească de copii orfani şi de bolnavi, după sfatul duhovnicului ei.

37. O femeie tînără, maltratată şi forţată de soţul ei să-şi ucidă copiii prin avort şi pază, vă întreabă ce canon să facă pentru a dobîndi iertare şi mîntuire de la Dumnezeu?

- Amîndoi, ea împreună cu soţul ei, se duc în osînda iadului dacă nu se vor pocăi. În această situaţie femeia trebuie să se opună uciderii copiilor, sau să se despartă de la început. Deci, mai întîi să-şi mărturisească păcatele la un duhovnic iscusit. Apoi să boteze copii în locul celor ucişi, să nască alţi copii în loc, să postească pînă seara în toată viaţa o zi pe săptămînă, de obicei vinerea, să facă metanii şi milostenie după putere şi avem nădejde că va dobîndi mîntuire şi milă de la Dumnezeu.

38. O soţie credincioasă cu copii, al cărei soţ trăieşte în adulter cu alte femei, vă întreabă ce să facă? Să dea divorţ de soţ sau să se sacrifice pentru copii?

- Soţia bărbatului desfrînat care are şi copii să rabde cu nădejdea întoarcerii soţului la pocăinţă şi să nu-l părăsească de mila copiilor. Iar dacă nu are copii să-l părăsească un timp pînă dă dovadă de pocăinţă şi, dacă o cheamă, să se reîntoarcă în familie fără a-i mai aminti de păcatele făcute în trecut.

Mi-amintesc aici că şi mama mea a avut copii, din care doi, eu şi un frate al meu, Gheorghe, am fost pe front în primul război mondial. La terminarea războiului mulţi soldaţi mureau pe cale de frig şi boli. Mama mea, Catinca, ieşea zilnic la poartă şi plîngea după noi doi: "Dragii mei fii, dragii mei copii, de ce nu mai veniţi?". Nu după mult timp s-a îmbolnăvit şi a murit. şi pe cînd o scoteau s-o îngroape, la poartă i-a venit de pe front fratele meu, Gheorghe, şi toţi plîngeau moartea mamei. Mama mea Catinca şi fiul ei Gheorghe, Dumnezeu să-i ierte! Cu adevărat nici un nume nu-i mai scump pe acest pămînt, decît numele de mamă!...

39. O altă femeie tînără, căreia i-a murit soţul, vă întreabă dacă poate să se recăsătorească şi în ce condiţii?

- Femeia rămasă văduvă, timp de 40 de zile este în doliu. Altele ţin doliu şase luni şi chiar un an. Iar dacă este tînără şi are copii, să trăiască în înfrînare un an-doi şi dacă se poate înfrîna cu darul lui Dumnezeu, să rămînă văduvă pentru copii şi să se jertfească pentru viitorul şi creşterea lor. Dacă nu se poate mai mult înfrîna, să se căsătorească cu binecuvîntarea preotului ei, dar nu pentru păcate, ci pentru a naşte copii şi pentru înfrînare. Cel dintîi lucru, să se teamă de păcat cu frică de Dumnezeu, că multe femei îşi pierd sufletul prin desfrînare şi avort.

40. O femeie văduvă, părăsită de copii, vă întreabă cum să-şi petreacă văduvia şi cum să-şi întoarcă fiii la pocăinţă?

- Dacă este vîrstnică şi văduvă prin deces în nici un caz să nu se mai căsătorească, dar nici să trăiască în desfrînare. Dacă este lăsată de bărbatul ei, să facă tot ce este posibil să se împace cu el, şi amîndoi să se ostenească pentru salvarea copiilor. După 40-50 de ani, femeile văduve nu tebuie să se recăsătorească, dacă iubesc pe Hristos şi doresc să-şi mîntuiască sufletul. De multe ori chiar conflictele şi dezbinarea dintre soţi au depărtat pe copii de ei, de casă, de Dumnezeu şi au ajuns să cadă în tot felul de păcate. Mama văduvă, părăsită de copii, îi poate întoarce cu dragoste şi ascultare spre ea şi spre Dumnezeu, numai cu rugăciunea, cu lacrimile şi răbdarea ei. Nu este altă cale. Să se roage pentru ei, să meargă pe la biserici, să ceară sfatul preotului ei, să îndemne copiii la spovedanie, să le dea vorbe şi cărţi bune şi cu încetul îi întoarce Dumnezeu pe cale a cea bună.

41. Doi tineri necăsătoriţi vă întreabă ce să aleagă? Să se căsătorească sau să intre în viaţa monahală să slujească lui Hristos?

- Amîndouă căile sînt binecuvîntate, dar depinde de voinţa lor. Mai întîi trebuie să cunoască bine ispitele, greutăţile şi obligaţiile ambelor căi de viaţă, că fiecare drum are crucea lui, încercările şi bucuriile lui. Apoi să se roage mult înainte de a se hotărî, să postească 40 de zile, să se mărturisească la duhovnicii lor şi să ceară sfaturi de la cei mai iscusiţi duhovnici. După 40 de zile de rugăciune şi post, Dumnezeu le va descoperi, prin conştiinţă şi duhovnic, pe ce cale să apuce. Dacă iubesc fecioria, liniştea, tăcerea şi rugăciunea, calea cea mai bună este călugăria. Iar dacă iubesc viaţa de familie mai mult, adică copiii, lucrul mîinilor şi toate grijile acestei vieţi, să intre în viaţa de familie.

Amîndouă căile duc la mîntuire, dacă sînt respectate datoriile creştineşti obligatorii. Domnul a binecuvîntat amîndouă căile, dar nu putem noi hotărî ce cale s-aleagă fiecare. Numai Dumnezeu şi omul singur hotărăsc. Bătrînii noştri aveau această vorbă înţeleaptă: "La călugărie şi la căsătorie să nu sileşti pe nimeni!".

42. Cîţiva săraci aşteaptă un mic ajutor la uşa chiliei sfinţiei voastre, părinte Paisie. Ce doriţi să le spuneţi?

- Daţi-le cîte ceva din ce au adus credincioşii, că "argint şi aur nu am" şi spuneţi-le să fie sănătoşi şi să se roage cuminţi, pentru mine şi să nu uite de Dumnezeu. Că săracii se mîntuiesc mai uşor decît noi.

43. Un frate începător vă întreabă cum poate şti dacă are sau nu aplecare pentru viaţa monahală şi cum trebuie să se pregătească pentru mînăstire?

- Bine face fratele că întreabă, că şi eu am întrebat acum 66 ani, cînd am intrat la Cozancea în mînăstire. Mai întîi, fratele care doreşte viaţă de mînăstire, trebuie să se pregătească de acasă. Să meargă regulat la biserică, să se roage mult, să consulte cărţi sfinte, să ceară sfatul părinţilor bătrîni, să iubească fecioria, tăcerea, postul şi singurătatea. El trebuie să ştie de ce vine la mînăstire, cu ce scop şi ce datorii are călugărul înaintea lui Dumnezeu. Apoi să vadă cum se face o călugărie şi ce făgăduinţă dă noul călugărit. Că şi eu m-am îndrăgostit de mînăstire încă din şcoală, citind viaţa Sfîntului Sava cel Sfinţit şi mă ceream la mînăstire la Cozancea, în apropiere, dar mămuca m-a oprit, zicînd: "Dragul mămucăi, să nu te duci la călugărie, că acolo este canon mare de rugăciune, post şi metanii; că am văzut cum a fost făcut un călugăr şi era tare slab şi se ruga aşa: <<Doamne, dacă mai am zile de trăit şi îmi sînt spre mîntuire, lasă-mă să mai trăiesc; iar dacă nu, ia-mă la Tine!>>". Aşa că am ascultat pe

mămuca, m-am dus la armată şi, după terminarea războiului, mi-am adus aminte de viaţa Sfîntului Sava şi de dragostea copilăriei mele şi am intrat în viaţa monahală la schitul Cozancea-Botoşani, în anul 1921, şi am trecut prin toate ascultările mînăstireşti. Dar, ca să nu mă laud, întrebaţi pe părintele Cleopa, că el mă cunoaşte de cînd era copil mic.

Unii vin la mînăstire că văd slujbe frumoase, sau la îndemnul unor rude, sau din sărăcie în familie, sau că sînt puţin bolnavi, sau că nu se înţeleg în casă, sau ca să se pocăiască de păcatele tinereţii, sau ca să ajungă preoţi, sau din alte pricini. Insă cel mai bine este cînd vine omul chemat de Dumnezeu prin glasul stăruitor al conştiinţei şi cu binecuvîntarea duhovnicului său. Aceasta este cea mai frumoasă chemare de sus la viaţa îngerească.

44. Ce anume trebuie să cugete monahul în viaţă?

- Cred că trebuie să cugete cel mai mult la rugăciune, la mila lui Dumnezeu, la ceasul morţii şi al judecăţii. Dar mai bine întreabă pe cei cu inima curată, "că aceia vor vedea pe Dumnezeu"; că eu, şi cînd mă rugam în biserică eram lovit de gînduri necurate, ca să mă smeresc pentru păcatele mele.

45. Cum poate călugărul să devină un bun ostaş al lui Hristos?

- Dacă monahul este om de rugăciune neîncetată, om de pace cu toţi oamenii, cu Dumnezeu şi cu sine; dacă are inimă înfrîntă şi smerită; dacă nu se teme de ceasul morţii şi este dezlipit de cele pămînteşti, deja este ostaş deplin al lui Hristos, cum spune şi Sfîntul Apostol Pavel: "Intrarmaţi-vă ca nişte buni ostaşi ai lui Hristos...". Credinţa tare, rugăciunea şi smerenia sînt cele dintîi şi cele mai puternice arme ale călugărului şi creştinului. Iar ultima şi cea mai mare virtute a celor ce cred în Hristos, Cel

înviat din morţi, este dragostea creştină, adică să iubească fără deosebire pe toţi oamenii şi toată zidirea creată de Dumnezeu.

46. Călugării sînt obligaţi să primească, la nevoie, preoţia?

- Călugăria se cere de fiecare candidat, - că nimeni nu poate fi călugărit dacă el singur nu o cere -, iar preoţia se dăruieşte de la Dumnezeu prin voia celor mai mari ai noştri. Preoţia este o taină şi se dă după multă nevoinţă şi verificare, numai celor vrednici. Călugărul nu trebuie să ceară şi să dorească preoţia şi duhovmnicia, dar, dacă este silit de păstorii săi şi este nevoie, s-o primească, spre slava lui Dumnezeu şi mîntuirea multora. Vai nouă, dacă recomandăn candidaţi nevrednici de preoţie. In faţa lui Hristos vor da greu răspuns, atît candidatul şi duhovnicul care l-a recomandat cît şi ierarhul care l-a hirotonit cu grele impedimente canonice.

47. Spuneţi-mi cîteva cuvinte despre părinţii noştri duhovniceşti, Arhimandritul Cleopa Ilie si Protosinghelul Ioil Gheorghiu?

- Părinţii noştri Cleopa şi Ioil, care nu de mult a plecat la Domnul, au fost ca cele două surori, Marta şi Maria. Ei nu s-au certat niciodată timp de 50 de ani cît au trăit la Sihăstria împreună. Părintele Cleopa lucrează cu cuvîntul, iar părintele Ioil stă la picioarele Mîntuitorului nostru Iisus Hristos. Aşa nădăjduim să fie!

48. Care este cel dintîi cuvînt al ucenicului către duhovnic? Dar al duhovnicului către ucenic?

- Cel dintîi cuvînt al ucenicului către duhovnicul lui este: "Iartă-mă, părinte, şi nu mă uita la sfînta rugăciune"; iar al

duhovnicului către ucenic este: "Dumnezeu să te ierte, fiule, şi să ne vedem la Rai!".

49. Părinte Paisie, ce sfaturi duhovniceşti daţi ucenicilor sfinţiei voastre care v-au fost credincioşi pînă la urmă şi v-au urmat sfaturile şi binecuvîntarea?

- Să mă pomenească la sfînta rugăciune cît vor fi în această viaţă trecătoare şi să crească şi ei ucenici duhovniceşti. Ce au văzut bun la mine, să urmeze şi ei; iar ce au văzut rău, să mă ierte, ca să fie şi ei iertaţi de Dumnezeu în cer!

50. Ce sfaturi daţi ucenicilor de chilie care vă îngrijesc în suferinţă?

- Să poarte neputinţele mele trupeşti, precum le-am purtat şi eu pe ale lor cele sufleteşti. In tinereţea mea am grijit şi eu de un părinte bătrîn şi uneori îi făceam nemulţumiri şi îl supăram. Apoi îndată îi ceream iertare şi mă rugam pentru el la Dumnezeu şi ziceam: "Doamne, nu cer să-mi rasplăteşti aici, ci dincolo!". Aşa îi spun şi ucenicului de chilie, că dincolo îi va răsplăti Domnul dragostea şi osteneala pe care o face cu mine, păcătosul.

51. Părinte Paisie, vă temeţi de ceasul morţii?

- Cum să nu mă tem, dacă sînt om păcătos! Căci şi Mîntuitorul, cînd se ruga în Grădina Ghetsimani, zicea: "Intristat este sufletul Meu pînă la moarte". In viaţa mea am văzut sfîrşitul multor părinţi şi credincioşi, dar nu am văzut pe nimeni rîzînd în clipa morţii, că atunci e atunci!

52. Ce altceva ne mai spuneţi despre sfîrşitul acestei vieţi trecătoare?

- Dragii mei fii sufleteşti, vă doresc să ajungeţi cu sănătate

zilele şi anii mei, dar prin cîte ispite şi încercări am trecut eu, să va păzească Dumnezeu! Vă spun că uneori Dumnezeu pe cei tineri îi ridică din trup de vreme, ca să nu greşească, iar pe unii din bătrîni îi îngăduie şi îi rabdă să trăiască mai mult ca să se pocăiască. Tinereţea este ca o floare de primăvară, iar bătrîneţea este ca soarele la asfinţit, gata în tot ceasul de moarte. Să vă spun o întîmplare adevărată. In anul 1926 a venit la schitul Cozancea un frate la călugărie, fost cioban la oi. Il chema Vasile Arăpaşul. Era tare apropiat de mine. In 1932 s-a îmbolnăvit bătrînelul. Intr-o dimineaţă l-am vizitat şi mi-a spus: "Părinte Paisie, nu ştiu ce are să fie, dar astă noapte am visat că mergeam spre răsărit, pe un cîmp verde, şi atîta lume mergea, cîtă frunză şi iarbă. Inaintea tuturor mergea un flăcăoaş ca de 30 şi mai bine de ani, cu capul descoperit şi ducea o cruce de lemn în spate. şi am auzit un glas: "Unde mergeţi?" şi a răspuns tînărul care purta crucea: "Ducem un suflet la Dumnezeu!". A doua zi a murit bătrînelul Vasile. Era de loc de lîngă Botoşani.

Să vă citesc acum felicitarea care mi-a trimis-o părintele Casian Frunză, noul egumen de la schitul Sihla: "Părinte Paisie, se apropie un an nou. Dumnezeu şi Maica Domnului să vă dea putere şi răbdare să mai staţi între noi păcătoşii şi să ne fiţi pildă de răbdare în acest veac trecător. Ispitele se înmulţesc, dar cu rugăciunile Maicii Domnului şi ale tuturor sfinţilor toate trec. Eu mă rog Bunului Dumnezeu şi Maicii Domnului să vă ţină sănătos, pînă ce ve-ţi trimite pe toţi ucenicii sfinţiei voastre, mîntuiţi, înaintea lui Dumnezeu. Mai pe urmă să veniţi şi sfinţia voastră. Anul care vine poate să fie anul mîntuirii şi al plecării noastre. Dumnezeu să vă ţină sănătos în mijlocul nostru, ca să ne întăriţi în ispite. Amin!"

53. Ce alte sfaturi daţi călugărilor şi credincioşilor?

- Ei, părinte! Dacă am putea face noi tot ce învăţăm pe alţii, am fi sfinţi! Eu învăţam pe alţii să aibă răbdare în suferinţă.

Acum cînd sînt în suferinţă, văd că nu am deloc răbdare. Imi trebuie, nu răbdare, ci îndelungă răbdare. Un frate mă întreba: "Se poate ca în timpul suferinţei să potolim durerea cu rugăciunea?". Aici este darul lui Dumnezeu, i-am răspuns eu. Dragostea duhovnicească biruieşte durerea, cum spune Hristos despre femeia care este în chinurile naşterii, că după naştere uită durerea "că s-a născut om pe lume". Mare lucru este, părinte, a ne alătura cu cel ce pătimeşte, să luăm parte la durerea lui. Să cerem ajutor de la Dumnezeu, ca să putem trece cu bine valurile acestei vieţi.

Dacă nu poţi face faptă bună, nu este păcat; iar dacă poţi s-o faci şi nu o faci, este păcat. Sînt oameni care nu au copii, sau nu au vrut să aibă, sau nu le-a dat Dumnezeu. Cei care nu i-au dorit, la bătrîneţe îi doresc şi plîng că nu au copii, dar este prea tîrziu. Cînd darul lui Dumnezeu se apropie de inima omului, atunci toate i se par uşoare; iar cînd se depărtează harul, atunci toate i se par grele. Atunci suferă, strigă şi plînge, cum face şi copilul părăsit de mama lui. Uneori mă întreb, oare suferinţa mea şi a fiecărui om nu este cumva o arvună a vieţii veşnice? Că suferinţa ne smereşte şi ne învaţă a striga la ajutorul lui Dumnezeu.

Cînd sîntem la o răscruce în viaţă, să facem două lucruri: să ne rugăm şi să întrebăm. Eu mai degrabă mă rătăcesc în oraşe decît în pădure! Noi trebuie să ajungem de la gîndirea de Dumnezeu la simţirea lui Dumnezeu. Una este vorbirea de Dumnezeu şi alta este simţirea lui Dumnezeu. Una este vorba, şi alta este fapta. La simţire duhovnicească, ajunge numai acela care face voia lui Dumnezeu. Că zice Mîntuitorul: "Nu tot cel ce-mi zice: <<Doamne, Doamne>>, va intra întru împărăţia lui Dumnezeu". Mai mult să faci cu fapta, decît să vorbeşti cu cuvîntul. Că lumea este plină de vorbe, dar puţini sînt care pun poruncile Evangheliei în practică. Prind foarte bine şi cuvîntul duhovniceasc, sfatul, mustrarea, îndemnul, predica, cărţile bune. Dar de la cuvinte trebuie să trecem şi la fapte, că "după faptele

tale te voi judeca", zice Domnul, căci şi Dumnezeu a creat lumea numai cu cuvîntul şi era bună foarte! Incă şi sfinţii mărturiseau pe Hristos prin cuvînt, învăţau şi scriau cărţi inspirate din Sfînta Evanghelie. Dar noi cei de azi sîntem oameni păcătoşi. Noi tebuie să vorbim puţin şi numai ce este de folos spre lauda lui Dumnezeu. Spunea un filozof într-o carte: "Cine spune tot ce ştie, acela ştie puţin şi prost!" Dacă am fi făcut şi noi în viaţă măcar a zecea parte din cît am învăţat pe alţii, tot ne-ar mîntui Dumnezeu!

Sînt mulţi oameni tulburaţi astăzi şi nu-i uşor să-i linişteşti. Aici este înţelepciunea duhovnicului, a păstorului de suflete. Sînt unii care au ceva înţelepciune în mintea lor, dar se mîndresc în inima lor. Alţii nu au nimic în cap, dar cred că au ceva şi se mîndresc degeaba. Cei mai mulţi sînt bolnavi sufleteşte din cauza mîndriei. şi ca să-i vindeci şi să-i scoţi dintr-ale lor, de multe ori te osteneşti degeaba. Eu care nu am mai nimic, cum să-i învăţ pe aceşti oameni? Mai degrabă tac ca să nu-i fac mai răi. Alteori, dacă tac, poate iar greşesc, pentru că nu dau puţin ajutor aproapelui care are nevoie. De aceea zic către toţi: multe să asculţi dar puţine să vorești, că "de tot cuvîntul deşert vom da seamă înainte lui Dumnezeu". Invăţ şi eu pe cei care vin la mine, cum îmi dă Dumnezeu în gînd în ceasul acela şi cum mă îndeamnă inima. Numai de ar primi Domnul osteneala şi dragostea noastră.

54. Ce sfaturi mai deosebite daţi ucenicilor?

- Cel mai mult îi îndemn pe toţi să se roage: Rugaţi-vă mereu! Rugaţi-vă din inimă! Rugaţi-vă cît mai mult lui Dumnezeu! Acesta este toată speranţa mîntuirii noastre. Că din rugăciune izvorăsc toate faptele bune. Am văzut credincioşi şi călugări care plîngeau la rugăciune. Citeau acatistul şi paraclisul Maicii Domnului şi nu putea să se roage de lacrimi. Duhovnicul meu de la schitul Cozancea mă scula în fiecare noapte la Utrenie

cu două ceasuri mai devreme şi-mi zicea: "Părinte Paisie, vino la biserică, că secerişul este mult şi lucrătorii sînt puţini!" In fiecare miez de noapte îl găseam aşteptînd pe pragul bisericii, că era foarte nevoitor la rugăciune. Aşa s-ar cuveni să facem toţi.

Al doilea sfat pentru ucenicii mei care sînt duhovnici. Eu în viaţa mea de preot am legat şi am dezlegat, în numele lui Hristos, pe toţi care au venit la mine pentru spovedanie. ştie Dumnezeu dacă am făcut bine sau rău. Dar pe cei care nu făgăduiesc că părăsesc păcatele, nu avem voie să-i dezlegăm, pînă nu se căiesc de ele din inimă şi le părăsesc. La fel şi cu Sfînta Impărtăşanie, mare atenţie cui şi cum o dăm, că mare răspundere avem înaintea lui Dumnezeu. Nici prea rar, dar nici prea des. Să ţinem cont, pe cît se poate, de Sfintele Canoane şi de practica părinţilor iscusiţi de astăzi. Să cumpănim între asprime şi iertare, între scumpătate şi iconomie, iar unde nu ştim, sau în cazuri grele să întrebăm pe duhovnicii iscusiţi şi mai ales pe ierarhii noştri. Mare atenţie pe cine recomandăm la hirotonie, că ne aşteaptă aspră judecată. Că unii au fost hirotoniţi cu nevrednicie, împotriva Sfintelor Canoane, şi au făcut greutăţi Bisericii lui Hristos. Apoi să nu uităm că toţi preoţii, călugării şi de mir sînt datori să-şi aibă duhovnicii lor şi să se spovedească regulat, iar cînd este vorba de cazuri grele să se mărturisească numai la un episcop. Preotul nu poate dezlega toate păcatele preoţilor şi chiar ale mirenilor, cum sînt cazurile de căsătorii între rude sau divorţ. Celor ce sînt tulburaţi, certaţi cu cineva, descurajaţi, prea slabi, luptaţi de cugete trupeşti, care au judecăţi sau sînt blestemaţi de preoţi şi de părinţii lor, sau cred în vrăjitorie, şi mai ales care au făcut avorturi şi pază, sau au îndemnat şi pe alţii la aceste grele păcate de moarte, să nu le dăm îndată Sfînta Impărtăşanie, că luăm foc şi noi şi ei. Ci să-i sfătuim să părăsească păcatele, să respecte canon vreme îndelungată, să postească, să facă milostenie, să facă metanii şi rugăciuni după putere şi numai după un timp, cînd Duhul Sfînt va încredinţa pe duhovnic, acesta să le dea

Sfintele şi mîntuitoarele Taine. La fel şi celor îndoielnici, nehotărîţi şi ispitiţi de păcate sufleteşti şi trupeşti, nu îndată să le dăm Sfînta Impărtăşanie. In toate cazurile să ne rugăm mult pentru cei ce se mărturisesc la noi şi au cazuri grele, şi Dumnezeu ne va încredinţa tainic ce canon să le dăm şi cînd să-i apropiem de cele sfinte.

55. Credeţi că în viitor mînăstirile noastre şi acest sfînt locaş vor spori în viaţă duhovnicească şi în iubire, sau vor decădea din ce în ce mai mult spre cele pămînteşti?

- Incă nu am ajuns în măsura aceasta de a cunoaşte ce va fi după noi. Dar după făgăduinţa Mîntuitorului, care zice: "Iată Eu sînt cu voi pînă la sfîrşitul veacurilor", să credem în aceste cuvinte că Domnul va fi cu noi şi în viaţa aceasta şi în cea viitoare. Dar numai dacă vom păzi poruncile Domnului, făgăduinţele de la călugărie şi sfaturile părinţilor care ne-au crescut. Iar dacă ucenicii şi urmaşii noştri nu vor iubi biserica, nici sfintele slujbe după rînduială, nici rugăciunea, postul şi milostenia şi vor trăi în neunire, în robia grijilor pămînteşti şi în uitare de Dumnezeu, atunci viitorul mînăstirilor noastre va fi din ce în ce mai întunecat şi viaţa duhovnicească va decădea tot mai mult. Să ne rugăm lui Dumnezeu să binecuvinteze mînăstirile noastre şi pe viitor cu stareţi, duhovnici şi călugări din în ce mai buni.

56. Speraţi să ne întîlnim dincolo, în lumina lui Hristos împreună cu părinţii noştri plecaţi mai dinainte?

- De vom păşi pe urmele vieţii lor şi de vom trăi în desăvîrşită dragoste unii cu alţii, avem credinţă şi nădejde în mila şi bunătatea lui Dumnezeu că ne vom vedea dincolo, în veşnica viaţă, ajutîndu-ne harul lui Dumnezeu, rugăciunile Prea Curatei Maicii Sale şi ale tuturor sfinţilor.

57. Care sînt ultimele cuvinte pe care aţi dori să le rostiţi în clipa plecării la Hristos?

In ceasul acela aşi dori să repet rugăciunea cea mai de pe urmă a Sfîntului Apostol şi Arhidiacon ştefan: "Doamne în mîinile Tale îmi dau duhul meu!"

58. Iubitul meu părinte duhovnicesc, ce cuvînt de folos spre mîntuire îmi daţi şi mie, înainte de plecare?

- Părinte Ioanichie, este timpul să pui în practică cea ce ai scris şi ai învăţat pe alţii; că nu cel ce învaţă este mare la Dumnezeu, "ci cel ce va face şi va învăţa, acela mare se va chema întru împărăţia lui Dumnezeu!"

59. Vă mulţumesc, Părinte Paisie, în numele tuturor ucenicilor şi fiilor duhovniceşti ai sfinţiei Voastre, pentru aceste înţelepte sfaturi şi cuvinte de folos sufletesc, pe care ne vom strădui să le împlinim şi cu fapta, spre lauda Prea Sfinte Treimi.

- La plecare să vă citesc o scurtă rugăciune, după obiceiul meu: "Domnul Dumnezeu, Prea Milostivul, să vă binecuvinteze, Domnul să vă ajute, Domnul să vă miluiască, Domnul să vă păzească de tot răul, Domnul să vă umple de bucurie duhovnicească, Domnul, ca un bun şi iubitor de oameni, să vă ierte de păcate şi în ceruri cu drepţii să vă primească! Binecuvintează, Doamne, pe robii tăi aceştia şi rugăciunea lor, şi dragostea lor, şi credinţa lor, şi bucuria lor, şi smerenia lor, şi răbdarea lor. Binecuvintează, Doamne, osteneala lor, şi căsuţa lor, şi pîinea lor şi copiilor, şi viaţa lor şi sfîrşit bun le dăruieşte, iar dincolo un colţişor de rai le dăruieşte, că binecuvîntat eşti în veci. Amin!"

Arhimandritul Cleopa Ilie, despre Ieroschimonahul Paisie Olaru

Il cunosc pe Părintele Paisie din anul 1924, cînd păşteam oile cu fraţii aproape de schitul Cozancea - Botoşani. Dumnezeu să-l odihnească în Rai. El ne-a fost povăţuitor duhovnicesc la toată familia noastră.

A venit la mînăstire în anul 1921, după ce s-a întors de pe frontul din Ungaria. Cînd era în război s-a rugat lui Dumnezeu zicînd: "Doamne, dacă mă scapi cu viaţă de pe front, călugăr mă fac!" şi l-a scăpat Dumnezeu cu viaţă. Statul le-a dat celor ce au luptat în război cîte 5 hectare de teren. Parintele Paisie a împărţit pămîntul la ceilalţi patru fraţi mai mari decît el, căci au fost cinci fraţi, şi s-a dus la schitul Cozancea. Aici era viaţă de sine.

La început a făcut trei ani ascultare la bucătărie, căci era foarte smerit, tăcut şi ascultător. Apoi a fost paraclisier multă vreme la biserică şi a avut duhovnic pe un părinte blînd şi iscusit, ieromonahul Calinic Şuşu care l-a deprins cu nevoinţa călugărească.

La Cozancea, Părintele Paisie avea o chilie cu cîteva încăperi. Călugării îl iubeau mult pentru că pe toţi cei bolnavi şi bătrîni îi îngrijea cu toată dragostea, îi cerceta la chilie, le ducea de mîncare, aducea preotul să-i împărtăşească, şi stătea lîngă ei în ceasul morţii. Apoi îi însoţea pînă la cimitir şi le tămîia mormîntul 40 de zile, după rînduială.

In Cozancea era un ieromonah pe care îl chema Gavril Apetri. Era duhovnic bun şi citea molitfele Sfîntului Vasile cel Mare. Venea lume multă la citit şi nu mai încăpea în chilia lui. Atunci a venit la Părintele Paisie şi i-a zis: "Părinte Paisie, dă-mi şi mie o chilie, că am oameni mulţi şi nu am unde îi primi". După ce i-a dat o chilie, nu a trecut mult şi iar i-a zis: "Părinte Paisie, mai dă-mi o chilie, că nu-mi ajunge una". şi i-a dat-o şi pe a doua. Mai tîrziu iarăşi i-a zis: "Părinte Paisie, dă-mi şi cealaltă chilie, că sfinţia ta stai în paravan!" La un timp îi zice: "Părinte Paisie, ştii ce? Dă-mi şi paravanul că sfinţia ta îţi găseşti să stai undeva, că am lume la citit şi dormit şi nu am unde-i culca!" Iar Părintele Paisie, fiind milostiv şi liniştit, i-a dat toată chilia, iar el se culca într-o magazie de lemne, numai să împace pe fiecare. După o vreme, părintele Gavril Apetri s-a îmbolnăvit şi l-a îngrijit pînă la moarte tot părintele Paisie, căci era plin de pace şi de dragoste pentru Hristos.

Prin anul 1935 trăia în schitul Cozancea un călugăr numit Ilarion Bolovan, care ducea cărţi bisericeşti cu cărucioru1 prin sate şi le dădea pe la biserici. Mai tîrziu şi el s-a îmbolnăvit şi l-a îngrijit pînă la moarte Părintele Paisie. Ii zicea bătrînul: "Părinte Paisie, sfinţia ta eşti tata şi mama mea!".

Odată, pe cînd Părintele Paisie se ruga într-o mică poieniţă din marginea pădurii, la cîteva sute de metri de mînăstire, a auzit un cor ceresc care cînta foarte frumos cîntări bisericeşti. Era un semn că acolo trebuie să facă o mică biserică. A pus o cruce mare de stejar în locul acela, apoi s-a dus la mitropolitul Moldovei şi a luat binecuvîntare să facă acolo un mic paraclis de lemn, cu hramul Sfîntul Mucenic Mina. După ce l-a făcut, l-a lipit, a pus în el icoane, a construit alături o casă cu cîteva chilii şi se nevoia acolo. In acea chilie a stat vreo nouă ani. Ziua făcea ascultare la biserică, la grădină, la vie iar seara se liniştea cu cîţiva ucenici la paraclisul din poiană.

La început a avut ucenic de chilie pe fratele meu Gheorghe. Era foarte nevoitor. Dar într-o seară a lăsat un bilet pe masă, pe care scria: "Părinte Paisie, iartă-mă că mă duc pentru cinci zile să mă pocăiesc în pădure!". şi-a luat ceaslovul şi cîteva lumînări, şi s-a aşezat la rugăciune într-o groapă din pădure. Pe la miezul nopţii, cînd se ruga şi citea la psaltire cu lumînarea aprinsă, a venit vrăjmaşul la el în chip de arap negru uriaş şi i-a zis cu glas înfricoşător: "Ce faci aici? Nu ştii că ai venit fără blagoslovenie?...". Cuprins de mare frică, fratele Gheorghe a luat Ceaslovul şi a fugit la chilie. Apoi bătînd în geam a zis:

Binecuvintează, Părinte Paisie, şi mă iartă pe mine păcătosul!

- Dar cine eşti, frate?
- Sînt fratele Gheorghe păcătosul!
- Fratele Gheorghe este plecat în pădure să se pocăiască...
- Iartă-mă, Părinte Paisie că am plecat fără blagoslovenie!...

A mai avut un ucenic bun, pe monahul Ghenadie Flămînzanu, fost multă vreme cioban. Era necăsătorit, purta barbă şi avea o viaţă foarte curată. Părintele Paisie, cînd l-a văzut că vine la Cozancea iarna, desculţ şi se roagă aşa de mult cu metanii şi cu lacrimi, l-a luat ucenic la chilia lui din poiană. Toată ziua şi noaptea se ruga bătrînul şi făcea mii de metanii, iar cînd se închina la icoana Maicii Domnului curgeau multe lacrimi din ochii lui. Apoi s-a îmbolnăvit şi la îngrijit Părintele Paisie pînă s-a dus la Domnul.

Mai tîrziu s-a îmbolnăvit la Cozancea şi ierodiaconul Nicon Drăguleanul, care cînta foarte frumos şi avea viaţă deosebită. şi pe el l-a îngrijit părintele cu multă dragoste. Seara, înainte de a muri, l-a vizitat Părintele Paisie, iar ierodiaconul Nicon i-a zis: "Părinte Paisie, să vii dimineaţă la ora 8 la mine să cîntăm împreună Aliluia!". Cînd s-a dus dimineaţă, i-a spus: "De acum mă duc la Domnul să cînt împreună cu îngerii Aliluia!". şi şi-a dat duhul în mîinile lui Dumnezeu.

Imi aduc aminte că împreună cu Părintele Paisie am făcut un legămînt amîndoi. Era în primăvara anului 1935. Eu venisem

din armată într-o permisie pe acasă. Apoi am trecut şi pe la Părintele Paisie la schitul Cozancea. La întoarcere m-a petrecut părintele pînă într-o poiană din marginea pădurii. Era o zi de primăvară cu soare, cîntau cucii şi cîmpul era înflorit.

- Frate Costică - m-a întrebat Părintele Paisie - nu ai vrea să vii la Cozancea, după ce te liberezi de armată?

- Nu, prea cuvioase părinte - i-am răspuns. Eu aş vrea să rămîn la Sihăstria. Acolo m-am dus de la început, acolo au murit fraţii mei Vasile şi Gherasim, acolo este munte şi-i mai multă linişte...

Atunci, hai să facem un legămînt - a spus părintele. şi după ce am făcut amîndoi trei închinăciuni, am stat în genunchi, iar Părintele Paisie a spus această rugăciune: "Doamne dacă este voia Ta, vreau, dacă moare fratele acesta înaintea mea, să fiu eu la capul lui; iar dacă mor eu , să fie el la capul meu...!

- Amin! Apoi sărutîndu-i mîna, am luat blagoslovenie şi aşa ne-am despărţit. Părintele s-a întors înapoi, iar eu m-am dus la Sihăstria şi apoi la regiment.

Mi-aduc aminte că tot cu sfatul Părintelui Paisie am primit să fiu stareţ la Mînăstirea Sihăstria. Şi iată cum a fost: Era în vara anului 1942. Mînăstirea noastră era arsă după incendiul din 1940, o mare parte din părinţi s-au dus la Mînăstirea Neamţ, că aici nu mai erau chilii, iar stareţul nostru Ioanichie Moroi era bătrîn şi bolnav în pat şi nu mai putea conduce mînăstirea.

Atunci părinţii din consiliu au luat aprobare de la Mînăstirea Neamţ să aleagă alt stareţ. Stareţul nostru, Ioanichie, le-a zis: "Puneţi egumen în locul meu pe Cleopa de la oi, că este băiat bun şi ascultător!". Ei însă nu mi-au spus nimic. Intr-o zi, pe cînd eu tundeam oile pe muntele Tăciunele, am văzut că vin la mine toţi părinţii din consiliu, în frunte cu duhovnicii Casian Cojoc şi Calistrat Bobu. Unul dintre părinţi mi-a zis: "Părinte Cleopa, a venit vremea ca pe timpul lui David, să laşi oile cele necuvîntătoare şi să păstoreşti pe cele cuvîntătoare! Iată, mînăstirea este arsă, stareţul nostru este orb şi bolnav, călugării se risipesc... Vină şi ajută la refacerea mînăstirii. Te vrem toţi, te cheamă şi părintele stareţ Ioanichie, care ne-a crescut pe toţi, că el nu mai poate...".

Eu, văzînd că nu este altă scăpare, le-am zis: "Vă rog, părinţilor, mai lăsaţi-mă să mă rog lui Dumnezeu şi să mă gîndesc o lună de zile, că sînt tînăr şi nu ştiu ce să fac...". Părinţii m-au lăsat o lună de zile să mă mai gîndesc. Dar eu îndată am scris lui Părintele Paisie de la Cozancea, bunul meu sfetnic din tinereţe, şi l-am întrebat:

- Ce să fac, Părinte Paisie, că sînt la o mare şi grea încercare în viaţă? Să primesc stăreţia Sihăstriei, sau să rămîn în continuare la oi?

După vreo zece zile îmi scrie Părintele Paisie aceste cuvinte pe care nu le uit toată viaţa:

- Dragul tatei, de la mine păcătosul să fii ca cum n-ai da şi ca cum n-ai lua! Nu te bucura cînd te-or pune stareţ şi nu te supăra cînd te-or scoate din stăreţie! Atunci eu, lăsînd oile, mi-am luat cojocul, am coborît în mînăstire şi am fost numit locţiitor de stareţ.

In anul 1947 părintele Paisie a fost hirotonit diacon şi preot. Apoi a fost egumen la Cozancea şase luni. Dar ivindu-se unele neînţelegeri în obşte, părintele a cerut să fie primit în obştea Mînăstirii Sihăstria, după 27 de ani cît s-a nevoit la schitul Cozancea. Eu m-am dus la Iaşi cu cererea lui şi i-am prezentat-o episcopului vicar Valeriu Moglan. Mi-a aprobat-o imediat, căci ţinea mult la Sihăstria. Pe urmă a venit şi părintele Paisie. I-am dat o chilie aproape de biserică şi l-am numit duhovnicul întrgii obşti. Spovedea zi şi noapte şi călugări şi mireni. Lumea îi zicea "Pustnicul", "Unde este pustnicul?" "Mergem la pustnicul de la Sihăstria!". Nu avea timp nici să mănînce.

La 30 august 1949, eu am fost transferat de la Sihăstria cu 30 de călugări la mînăstirea Slatina, cu ordinul Patriarhului

Iustinian să reorganizăm această vestită ctitorie a lui Alexandru Lăpuşneanu, pe care autorităţile voiau s-o transforme în spital, cum mai fusese în timpul primului război mondial. Atunci l-am luat cu noi şi pe părintele Paisie Olaru. A stat la Slatina cam patru ani. Se ocupa numai cu duhovnicia. Permanent spovedea călugări şi mireni. I-am dat două chilii alături de paraclisul Mitropolitului Veniamin Costachi. Nu avea timp nici să mănînce. De acolo s-a dus cîteva luni şi la schitul Rarău, care depindea tot de Slatina.

Aceasta era viaţa şi nevoinţa Părintelui Paisie. Mînca şi se ostenea pe ascuns. Nimeni nu ştia cît şi cum se roagă, cît şi cum posteşte, ce lucrează şi ce taină are. Era plin de smerenie, de blîndeţe şi de dragoste. Plîngea cu cel care plînge şi se bucura cu cel care se bucură. Nu ţinea la haine bune, la bani, la nimic şi fugea de cinste, de laudă, de multa vorbire, de clevetire şi de oameni mari.

Părintele Paisie ne-a crescut şi ne-a fost sfetnic şi părinte duhovnicesc în Cozancea la cei cinci fraţi care am plecat în mînăstire. Fără sfinţia sa noi poate nu mergeam nici unul la călugărie. Iar după ce am venit la Sihăstria şi cît am stat împreună la Slatina, Părintele Paisie mi-a fost duhovnic. Eu mă spovedeam la el şi el la mine şi tot ce aveam mai de taină mă sfătuiam cu dînsul şi eram foarte mulţumit că l-a adus Maica Domnului la Sihăstria.

In anul 1951, mi-aduc aminte că Patriarhul Justinian a hotărît să mă duc stareţ la Mînăstirea Neamţ cu 100 de călugări, 70 de la Slatina şi 30 de la Sihăstria, ca să înnoiască viaţa duhovnicească de acolo. Atunci eu m-am tulburat de aceasta şi nu ştiam ce să fac. Dar mi-am adus aminte de sfatul marelui părinte Vichentie Mălău de la Agapia, pe care l-am avut şi un timp duhovnic cînd eram în armată, că îmi spunea aşa: "Măi băiete, cînd vei da de necazuri mari, să posteşti trei zile şi să te rogi cu lacrimi şi Dumnezeu te va învăţa ce să faci!".

Deci m-am închis într-o chilie la stăreţie şi nu ştia nimeni de mine, numai ucenicul meu, Serapion. Toţi părinţii din mînăstire ştiau că sînt dus la Patriarhie. Am postit şapte zile, de luni pînă Duminică. După cîteva zile de post, noaptea, cum stăteam pe scaun şi parcă aţipisem, am văzut o lumină cerească în jurul icoanei Maicii Domnului din perete. Apoi Maica Domnului mi-a grăit din icoană şi mi-a zis: "Nu te întrista pentru tulburările de la Mînăstirea Neamţ, că le voi linişti! Dar să nu fii întru digamie..." Adică să nu fiu în îndoială. Că un gînd îmi spunea să mă duc la Neamţ şi alt gînd îmi spunea să mă duc în pustie. Că veneau unii călugări de la Neamţ şi-mi spuneau: "Vină, părinte Cleopa, la noi că te ajutăm să îndreptezi viaţa duhovnicească de aici!" Iar alţii îmi spuneau: "Nu te duce la Mînăstirea Neamţ, că acolo este greu şi nu vei putea pune rînduială ca la Slatina..."

Atunci m-am dus îndată la Părintele Paisie şi după ce m-am spovedit, i-am spus tot ce am auzit şi am văzut la icoana Maicii Domnului din chilie, iar el mi-a zis: "Poate este un semn dumnezeiesc. Dar nu mai spune deocamdată nimănui vedenia aceasta. Acum pregăteşte-te şi mîine să te împărtăşeşti şi de-o fi de la Dumnezeu să vă ducă la Mînăstirea Neamţ, Maica Domnului o să vă ajute; Iar de nu va fi voia Lui, o să rămîneţi pe loc..."

A doua zi, după ce m-am împărtăşit, am primit veste din Bucureşti că Patriarhul s-a sfătuit cu mai mulţi şi a hotărît să rămînă lucrurile pe loc. Aşa, cu rugăciunile Maicii Domnului şi cu binecuvîntarea duhovnicului, s-au liniştit toate.

Părintele Paisie a stat la Mînăstirea Slatina din anul 1949 pînă primăvara anului 1953, cînd, s-a retras din nou la Sihăstria, unde avea mai multă linişte sufletească. El a vrut să vină la Sihăstria încă înainte de a intra eu în mînăstire, că îi plăcea locul acesta retras de lume, mai ales la Sihla unde s-a nevoit Sfînta Teodora.

Părintele Paisie a fost sfetnicul meu cel mai bun în viaţă de cînd eram copil şi pînă cînd s-a dus la Domnul, în toamna anului 1990. Oricînd aveam cîte un necaz sau eram la o grea încercare în viaţă, mă duceam la chilia lui şi îi ceream sfatul, sau în scris îl întrebam ce să fac şi el îmi trimitea cîteva rînduri şi urmam cuvîntul lui. Că cine nu ascultă de duhovnic, nu ascultă nici de Dumnezeu.

Aşa era Părintele Paisie: smerit, tăcut, blînd, înţelept la cuvînt, foarte milostiv şi iubitor de aproapele. Intotdeauna căuta pacea cu toţi şi iubea liniştea. Nu-i plăcea să trăiască între mulţi şi îşi ascundea viaţa şi nevoinţa. Nimeni nu ştia cum se roagă în chilie, ce lucrare are mintea şi inima lui, cît stă la masă şi cît se odihneşte. Pe lîngă linişte, iubea mult şi fiii săi duhovniceşti pe care îi primea la spovedanie la orice oră din zi şi din noapte şi purta mare grijă de mîntuirea lor. El nu era prea aspru la canoane, că ţinea cont de aşezarea sufletească a fiecăruia, şi era blînd cu toţi, precum spune Sfîntul Efrem Sirul că "chipul aducerii la pocăinţă este numai al blîndeţii". Cu iertarea, cu răbdarea şi blîndeţea lui, a cîştigat multe mii de suflete, jertfindu-se pe sine pentru alţii. Uneori bătrînul dădea şi acest sfat, cum ne învaţă Insuşi Domnul nostru Iisus Hristos: "Cel ce va răbda pînă la sfîrşit, acela se va mîntui". Or, Părintele Paisie a răbdat toate ispitele şi necazurile vieţii pămînteşti pînă la sfîrşit, mai ales ultimii cinci ani de orbire, de surzire şi suferinţă la pat pînă cînd şi-a dat sufletul în mîinile lui Hristos.

Noi ca fii duhovniceşti ai Părintelui Paisie, care ne-a crescut şi ne-a format în şcoala fricii şi iubirii de Dumnezeu, sîntem datori să ne rugăm pentru sufletul lui, ca să-l odihnească în ceata drepţilor din Ceruri şi să nu uităm că şi noi mîine ne vom duce dincolo, să dăm socoteală ce-am făcut bun sau rău pe pămînt.

SCRISORI ŞI ÎNVĂŢĂTURI DUHOVNICEŞTI

a. Scrisori adresate de Părintele Paisie Arhimandritului Victorin stareţul Mînăstirii Sihăstria

Prea cuvioase Părinte stareţ,

Vă felicit pentru ziua de Anul Nou 1982, ziua numelui de botez a Sfîntului Vasile cel Mare.

Mulţi ani cu pace, sănătate şi spor în toate cele de folos, atît trupeşte, cît şi duhovniceşte.

M-am bucurat de venirea Prea Cuvioşiei Voastre la Sihla, pentru dragostea ce-o aveţi şi pentru grija ce ne purtaţi. M-am bucurat de unele progrese în gospodărie. M-am bucurat de pacea ce cu îngăduinţa şi răbdarea Prea Cuvioşiei Voastre se păstrează în Sfînta Mînăstire Sihăstria. M-am bucurat că sînteţi apropiat de inimile şi sufletele celor ce cu darul lui Dumnezeu îi conduceţi. Incă m-aş bucura să aud că sînteţi în unire cu toţi şi că nu aveţi nici un potrivnic.

M-aş bucura să aud că aveţi milă de cei bolnavi, că-i credeţi şi că nu-i trimiteţi la mama lor. Pentru că mama lor sînteţi Prea Cuvioşia Voastră.

M-aş bucura să aud că tot ce făgăduim la călugărie, adică "doresc viaţă pustnicească", biserica, curăţenia şi ascultarea trebuie să şi împlinim. Ascultarea o fac fraţii, dar mai mult siliţi,

nu tocmai din dragoste. Ascultarea fără rugăciune este o ocupaţie pe care o au şi mirenii. Dar mai ales biserica, curăţenia şi dorinţa pentru mîntuirea sufletelor să le urmăriţi, să le impuneţi la toţi. Că "mare se va chema cel ce va întoarce un suflet rătăcit".

M-aş bucura, ca pe lîngă ascultare, să găsiţi un suflet care îi place liniştea şi are nevoie de linişte. Nu să i se impună, ci să o caute, să o dorească; nu să se odihnească, ci să se nevoiască.

M-aş bucura să aud că toţi fraţii se nevoiesc, merg la biserică, la pravila (rugăciune şi canon) şi se întrec cîntînd la strană şi că părinţii cîntăreţi sînt binevoitori. M-aş bucura să aud că doreşte vre-un părinte să se liniştească la poiana din "Piciorul Crucii" Poate ar trebui să propuneţi care doreşte să se liniştească, sau să le daţi canon celor bolnavi, sau celor ce nu le place ascultarea şi biserica.

In sfîrşit, ar trebui să-mi văd de păcatele mele şi să zic iertaţi-mă pe mine păcătosul.

Paisie

Prea Cuvioase Părinte Stareţ,

Bunul Dumnezeu să vă dea sănătate şi putere de muncă, ca să puteţi scoate la bun sfîrşit toate cîte aţi început şi cele ce încă aveţi încă în plan să începeţi.

Ne bucurăm că aveţi în vedere şi de Sihlişoara noastră, că după plecarea Părintelui Chiril mai mult vă interesaţi cu gospodăria, mai ales drumul era necesar. Acum s-a făcut bun de mers şi cu piciorul şi cu maşina, tot cu blagoslovenia P. C. Voastre. S-a reparat fîntîna de la poartă, care era degradată. Acum mai mare dragul să intri pe poartă.

Seamănă a vieţui oameni gospodari.

Biserica cu slujba merge bine în toate rînduielile. Părinţii şi fraţii de aici îşi fac datoria, după cum ştiţi...

Şi dacă acest scris nu este potrivit, îl vom drege cu altă ocazie, cu duhul blîndeţilor. Blagosloviţi şi mă iertaţi.

Paisie păcătosul

Prea Cuvioase Părinte Stareţ Victorin,

Cu ajutorul lui Dumnezeu am făcut trei paşi în acest sfînt şi mare Post. Sîntem binişor. Asemenea vă dorim şi P. C. Voastre şi la întregul sobor al Sfintei Mînăstiri Sihăstria. Cu regret că am auzit că P.C. Voastră sînteţi puţin bolnav.

Iubite părinte, potriveşte aşa, ca să nu vă grăbiţi nici prea, prea şi nici foarte, foarte.

Noi cu toţii vă pomenim la nevrednicile noastre rugăciuni.

Să vă ajute Domnul să puteţi duce cu drag ascultarea pînă la sfîrşit şi sfîrşitul să fie bun.

Iertaţi şi nu ne uitaţi.

Paisie

Prea Cuvioase Părinte Stareţ,

Vă mulţumim pentru toată dragostea ce aţi arătat faţă de noi păcătoşii. Incă o dată vă cerem iertare pentru toate şi iarăşi vă zic la tot întregul sobor post uşor şi să ne întîlnim la casa Raiului.

Paisie

Urare de Crăciun a Părintelui Paisie Olaru din Schitul Sihla, către obştea Mînăstirii Sihăstria:

"Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pămînt pace" şi în Sihlişoara noastră şi Sihăstria şi în sufletele noastre pace!

b. **Din scrisorile Părintelui Paisie către ucenicii săi călugări și mireni.**

Trei scrisori de răspuns adresate monahiei Irina Iordache din Mînăstirea Văratec care s-a nevoit mai mulți ani la Locurile Sfinte.

M. Sihăstria, decembrie, 1973

Iubitoare de Hristos, Irina,

Vă mulțumesc pentru darurile trimise și Dumnezeu să vă răsplătească dragostea.

Din partea noastră aveți toată blagoslovenia să rămîneți și mai departe la Locurile Sfinte și să vă supuneți celor ce, pentru Domnul, vă au în grijă. Sînteți dezlegate de toate cele ce aveți de datorie.

Să mă iertați, că în ultimul timp mi-a slăbit vederea aproape de tot.

Pomeniți-ne și pe noi la sfintele slujbe de la Locurile Sfinte!

Să ai grijă să fii supusă și să depinzi de un duhovnic care să fie după Dumnezeu, să răspundă de suflet.

Dumnezeu să vă ajute la toți cei ce v-ați învrednicit să ajungeți acolo, unde noi numai cu gîndul mergem!

Cu dragoste, al sfinției tale duhovnic ce nu te poate uita.

Paisie

M. Sihăstria, 26 martie, 1976

Iubitoare de Hristos, fiică și maică Irina,

Dorința noastră ca, atît duhovnicește, cît și trupește, aceste scurte și umilite rînduri să vă găsească în cele mai fericite

momente. Cu mare greutate am putut să vă scriu aceste rînduri, dar știind că dragostea toate le poate, le-am scris.

Dragul tătucuței, aurul este tot aur, ori unde l-ai arunca. El este tot aur, iar arama este tot aramă. Credința curată și adevărată, ori în ce loc ar fi ea, este și se crede a fi adevărată.

Așadar, să vă nevoiți și să vă siliți a vă păstra ca aurul curat.

Din partea noastră vă dorim să vă păstrați măcar așa, ca în ziua cînd ați pus piciorul pe acel pămînt sfînt. Mai avem încă o dorință, că, dacă nu se va putea să ne întîlnim aici, să ne întîlnim acolo sus în Patria Stăpînului nostru, Domnul Iisus Hristos. Amin.

Cu drag, al tău părinte,

Paisie

P.S. Iartă-mă că sînt aproape orb. Pomeniți-mă ca să-mi îngăduie Dumnezeu atît cît să mă pot purta, dacă se poate. Dar fie voia Domnului! P(aisie)

Schitul Sihla, 23 aprilie, 1983

Maicilor Irina și Paisia,

Fiind ocupat cu lucruri omenești, nu am putut a răspunde îndată. Dar citind acatistul Sfintei Maicii noastre Teodora de la Sihla, vă mulțumesc pentru dragostea ce ați avut și v-ați ostenit de l-ați scris așa frumos.

Dumnezeu să vă răsplătească și, cu rugăciunile Sfintei Teodora, să vă ajute să petreceți această viață trecătoare cu răbdare și iar cu răbdare și cu dragoste să răbdați toate cele ce le rînduiește Domnul pentru mîntuirea noastră.

Crucea pe cît este de grea, pe atît de răsplătită este cu bucuria veșnică și fericită.

Așteptăm Sfînta Inviere cu pace și cu bucurii duhovnicești.

Am primit pachetul şi cartea pentru care vă mulţumim.

Să ne întîlnim unde va rîndui Domnul!

Cu toată duhovniceasca dragoste, al fraţiilor voastre părinte şi duhovnic.

Paisie

Patru scrisori adresate unor fiice duhovniceşti din obştea Sfintei Mînăstiri Agapia, scrise din Schitul Sihla şi din Mînăstirea Sihăstria.

Iubitoare de Hristos, fiică şi soră Georgeta,

Avînd ocazie, vă trimit cîteva rînduri, prin care aş vrea să vă mai împrospătez şi să vă asigur sfînta mîntuire.

Dragul tatei, răbdare, răbdare, răbdare. Dar răbdare, nu cu noduri; ci răbdare şi îndelungă răbdare cu dragoste. Că dacă ai dragoste, dragostea le rabdă pe toate pentru Domnul, pentru mîntuirea ta. Să nu zici că această ascultare îmi este dată ca o pedeapsă, fie ea şi pedeapsă, sau ca o răzbunare. Dar să ştii că şi sfinţii au pătimit, dar dacă au pătimit cu dragoste, s-au încununat.

Aşadar, scopul se întreabă. Pentru ce faci un lucru? Vrei să cîştigi ceva lucruri sau bani? Nu! Ci, vrei să te mîntuieşti. Atunci sigur te mîntuieşti, dacă ai răbdare. ştiu, că am gustat şi eu din toate cîte oleacă. Ştiu, că mai multă răbdare îi trebuie celui ce face bine, căci pe cine fericeşte Domnul mai mult? Iată ce zice: "Că am fost flămînd şi bolnav şi m-aţi îngrijit". Asta o cere Domnul la dreapta judecată!

Aşadar, din partea mea îţi doresc să fii sănătoasă, să faci ascultare, dar să o faci cu dragoste. Că dacă o vei face cu dragoste, ai plată de la Domnul şi treaba iese bine...

N-am avut ocazie să ştiu dacă te-ai mărturisit, că trebuia de două ori să te împărtăşeşti în post. Iar cu mărturisirea, mai des.

Nu îndelunga, că te iau ispitele înainte şi o păţeşti. Să te mărturiseşti la un duhovnic care te ascultă şi te crede... Să nu te jelui la toate, că nu te foloseşti. Să stai la obşte să nu te ademenească careva, că se iveşte ura şi ambiţia. Să nu ai încredere în oricine, că nu ştii cum scapi o vorbă, şi atunci ai de lucru. Să te împaci cu maicile, să le iubeşti ca să te iubească şi dacă te necăjeşte cineva să rabzi cu dragoste. De ele atîrnă mîntuirea ta.

Eu sînt sănătos şi în pace cu toţi. M-am împărtăşit de două ori şi acum încă odată,

Să ştie Maica Stareţă în ce stare te găseşti. Dacă ai vreo nemulţumire, spune-o la duhovnic şi el va face cunoscut maicii stareţe.

Aşadar, dacă vei fi mulţumită, Dumnezeu îţi va da sănătate şi putere să rabzi toate...

Din partea mea, eu vă pomenesc pe toate trei, să vă dea Domnul răbdare. Pomeniţi-mă şi pe mine la sfintele rugăciuni...

Paisie

Iubitoare de Hristos, Gorgonie,

Cu ocazia venirii sorei Domnica, îţi trimit cîteva rînduri.

Eu, cu ajutorul lui Dumnezeu, am împlinit suma de ani. După cum ştii, cu sănătatea nu sînt vrednic să mulţumesc lui Dumnezeu. Sînt în pace cu îngeraşii (?) şi toate merg după voia Domnului. Aşadar, să mulţumim Lui pentru toate, să ne dea Domnul răbdare.

Am auzit că sînteţi cam bolnave, pentru că v-aţi supărat că a sporit obştea la bolniţă.

Dragul meu, să te rogi lui Dumnezeu să-ţi dea răbdare şi să crezi că Dumnezeu rînduieşte toate pentru mîntuirea noastră. Asta este crucea mîntuirii frăţiei tale. Să ştii că maica Paraschiva se roagă să puteţi duce crucea pînă la Golgota sus.

Să nu te superi pe mine că am zis să-ţi sporească obştea. Numai să-ţi prisosească răbdarea, să fii sănătoasă şi să poţi ajuta şi altora. Să citeşti acatistul Sfinte Paraschiva.

Să le iubeşti (pe cele bolnave), să le citeşti şi să le cînţi şi dacă îţi mai cade încă una, să o primeşti cu toată dragostea, căci aşa vom cîştiga un colţişor de Rai. Cu mărturisirea sinceră şi deasă vei reuşi.

Doamne ajută!

P a i s i e, fostul tău părinte şi duhovnic

P.S. Maică Gorgonia, cea mai mare faptă bună este a îngriji de cei bolnavi!

P (aisie)

Hristos S-a înălţat, Gorgonie,

M-am bucurat cînd am auzit că ai de lucru! Să te bucuri şi frăţia ta, că aşa spune Mîntuitorul: "Mai bine este a da, decît a lua". Mai bine este a ajuta, decît a cere ajutor de la alţii!

Să fii sănătoasă să poţi face bine cît de mult! Mai cruţă-te! Fă ascultare cît poţi, că şi eu aş face, dar nu mai pot... Cît despre mine, mă simt bine. Nu sînt vrednic să mulţumesc lui Dumnezeu!

Pe lîngă acultarea pe care o ai, îţi mai dau şi eu o ascultare. Să ai grijă de mieluşelul acesta (?), că nu cere mîncare, nici apă!

P(aisie)

Iubitoare de Hristos, fiică, soră şi maică Gorgonie,

Să nu te grăbeşti să vii la noi îndată, să nu cumva să pierzi plata, că am auzit despre maica Paraschiva că este căzută la pat. Aşa că ar fi bine să fii cu grijă, să o ajuţi pînă la sfîrşit, să ai milă

de ea, că mîinile ei sînt sfinte, că a scris frumos şi mult a învăţat şi pe alţii.

Să o pregăteşti să se poată împărtăşi şi să vă pregătiţi şi voi pentru Sfînta Impărtăşanie, la Sfinţii Apostoli. Postiţi de la Duminica Mare o săptămînă.

Eu m-am împărtăşit, sînt bine, am pace cu toţi...

Ascultarea este scară la cer. Să faci ascultare cu dragoste, nu de silă, ci din milă. Să ai milă de bolnavi şi Dumnezeu va avea milă şi de noi.

Doamne ajută, că Hristos a înviat şi pe noi ne va învia!

P a i s i e

Pe verso aceste scrisori nedatate, Părintele Paisie îşi evocă în cîteva cuvinte, pe iubita sa mamă care l-a născut, scriind următoarele:

Pe mămuca mea o chema Ecaterina. Parcă o văd cu ochii minţii cum în braţe mă ţinea şi mă învăţa de ale credinţei. Draga mea, mămuca mea! Că nu-i mai scump pe acest pămînt, decît numele de mamă!

Ea pe mine m-a născut şi m-a crescut pînă să-mi dau seamă. Ar trebui să o iubesc mai mult şi să o pomenesc mereu şi pentru sufletul ei scump să mă rog lui Dumnezeu.

P(aisie)

O scrisoare de răspuns către ucenicile din Mînăstirea Agapia:

Adevărat a înviat Domnul!

Am primit dragostea frăţiilor voastre. Vă mulţumesc.

Pentru toate cîte aţi scris, nu este alt leac decît numai răbdare

cît de multă, mărturisire cît mai deasă și căutați-vă pacea. Aveți frica lui Dumnezeu și, pe cît puteți, rugați-vă mereu, cît cu cuvîntul, cît cu gîndul și cu "Doamne, nu ne lăsa!"

Noi, cu darul lui Dumnezeu, nu vă uităm. Să ne întîlnim la ușa Raiului!

Cu toată dragostea,

Paisie

O altă scrisoare de mîngîiere către una din ucenicile sale din Mînăstirea Agapia:

Maică Mihaela,

...Să te lași în mîna Domnului, ca lutul în mîna olarului.

Olarul, cînd vrea să facă o oală mai de preț, o dă de două-trei ori prin foc, o călește și o ciupește pînă se face după plăcerea lui.

Așa și frăția ta, nu vei pleca (la Domnul) pînă ce nu vei fi gata. Nu va mai fi nevoie de oarecare pregătire mai sigură. Pînă atunci să fii liniștită și spune-i maicii Magdalena, dacă dorește mantie, să facă canonul frăției tale, 600 de închinăciuni și 100 de metanii. Iar frăția ta să faci închinăciuni cît de mici, pe cît poți, că de la cel bolnav nu cere Domnul canon, ci să rabde boala cu mulțumire, fără de cîrtire.

Așadar, să fii în pace, să nu te obosești, și cînd și unde va fi voia lui Dumnezeu, ne vom vedea. Apa trece și pietrele rămîn. Ispitele vin și se înlocuiesc unele pe altele pînă la ultima răsuflare.

Și după ce vom trece noi dincolo, nici în urmă n-o să ne uităm.

Acolo e lumina lină, luna e întotdeauna plină,

Soarele niciodată nu asfințește, iar clima nu se răcește.

Păsările-acolo cîntă frumos și laudă pe Domnul Hristos.

Ingerii neîncetat slavoslovesc, cîntînd slavă Impăratului ceresc.

Iar Măicuța Domnului stă de-a dreapta fiului.

Acolo să dorim să fim, în vecii vecilor.

Amin!

Iar pînă atunci trebuie răbdare, cît putem duce în spinare!

Paisie

Scrisoare, adresată altei ucenice din Mînăstirea Agapia, aflată în suferință la spital.

Maică Magdalena,

Am primit această scumpă scrisoare de la sora frăției tale și fiica mea duhovnicească Mihaiela. Această scrisoare citind, mi-a răscolit inima și amintirea anilor trecuți, prin pribegia acestui veac cu multe feluri de ispite și prefaceri.

Da, îmi amintesc cum amîndouă veneați și cu multă dragoste în Hristos spuneați că ne-am legat, părinte, să ne ajutăm una pe alta pînă la sfîrșit! și eu v-am blagoslovit "așa să fie!".

Nu v-am uitat și doresc să fiți cuminți, sănătoase și ascultătoare. Iar dacă Domnul vă iubește și vă rînduiește cîte oleacă de încercare, adică boală, să vă dea Domnul răbdare cu dragoste, că prin răbdare se cîștigă Raiul...

Nu te supăra că ți-a rămas canonul, căci canonul bolnavului este patul. Patul bolnavului este blagoslovit și sfințit prin răbdare. Nu uita că Domnul, pe cine iubește, îl încearcă, ca mai mult să fie aproape de El.

Să ne bucurăm și să mulțumim bunului și înduratului Dumnezeu pentru toate. De frica bolii și a altor încercări "nu ne vom teme, nici ne vom tulbura, căci cu noi este Dumnezeu!".

Totdeauna să fiţi cu gîndul la biserică, că, acum se cîntă Heruvicul; acum se cîntă Axionul şi, frăţia ta intonează în minte "Care pe heruvimi..." şi "Cuvine-se cu adevărat...".

Aşadar, să fii sănătoasă.

P a i s i e D(uhovnicul)

O scrisoare din ultimii ani de suferinţă ai Părintelui Paisie către ucenicii săi de la Schitul Sihla, intitulată:

In amintirea fostului duhovnic Paisie de la Sihla,

Aflaţi că sînt în Sihăstria, la sfînta Mînăstire, de la naşterea Domnului. Sînt încă la examenul încercării suferinţelor. Cred că aţi auzit. Prin mila lui Dumnezeu şi rugăciunile Maicii Domnului am ajuns pînă astăzi. După părerea unora, merg spre bine încet. Slăvit să fie Domnul pentru toate!

Stau ca acasă la mine. Am de toate, nu sînt vrednic. Am la dispoziţie şi slujba bisericii, în toată ziua o ascult.

Vă rog să fiţi liniştiţi, faceţi ascultare, daţi slavă lui Dumnezeu şi sănătate.

Incă nu este voie să primesc (pe nimeni).

P a i s i e

Ultima scrisoare a părintelui Paisie scrisă cu doi ani înainte de obştescul său sfîrşit şi adresată tuturor ucenicilor săi:

1 9 8 8

Sărbători fericite, la mulţi ani cu sănătate şi răbdare, răbdare, răbdare în toate. Răbdare în boală, răbdare în ocară, răbdare cu mulţumire, pentru scumpa mîntuire!

Neîncetat să vă rugaţi şi de v-a supărat cineva, să iertaţi. Iar de aţi supărat pe cineva, cereţi iertare şi cu drag să faceţi ascultare, căci ascultarea silită, nu este bine primită.

Şi aşa că trece viaţa, vrei, nu vrei, şi mîine, poimîine să ne întîlnim cu toţii, colo sus în Rai.

P(aisie).

c. Scurte învăţături duhovniceşti ale Părintelui Paisie adresate în scris ucenicilor săi din mînăstiri şi sate,

S i h l a, 3.I I.1 9 8 0

...Dumnezeu pe cine iubeşte, îl ţine aproape de El, ca nu cumva libertatea să-i schimbe mintea şi înşelăciunea lumii să-i cîştige sufletul. Aşadar, sîntem datori să primim cu dragoste aceste încercări şi să-i mulţumim lui Dumnezeu pentru toate.

Să ne rugăm să ne dea Domnul răbdare, că "cel ce va răbda pînă în sfîrşit, acela se va mîntui".

Iar ispitele ce vin, cu voia lui Dumnezeu vin pentru încercare şi pentru a ne ţine pe calea smereniei. Numai să cunoaştem slăbiciunea noastră, să ne rugăm şi să cerem ajutor: "Doamne, nu ne lăsa în ispite!"... Că vin şi fără voia noastră, de la trup, de la lume şi de la diavol. Aşa că, orideunde vin, noi sîntem datori să ne rugăm, strigînd: "Doamne, ajută!". Insă pentru a ne uşura de ele, este nevoie să ne mărturisim. Aceasta ne duce la smerenie. Această rugăciune scurtă ne ajută la toate faptele cele bune, că Domnul a zis: "Fără de mine nu puteţi face nimic!".

Să cerem ajutor de la Domnul şi să ne lăsăm în voia Lui...

Cu toată dragostea,

P a i s i e

Oriunde vei fi, să ai grijă şi să-ţi împlineşti datoria. Că făgăduinţa dată la Botez, ca şi la călugărie, este dată, înaintea lui Dumnezeu şi ni se va cere în ziua judecăţii.

- Dragul tatei, lasă-te în grija lui Dumnezeu!

- Dacă nu cerem iertare şi nu iertăm, în zadar aşteptăm Paştele! Putem spune că sîntem egali cu cei ce nu cred în Inviere.

- Să vă păziţi să nu auziţi, nici să vedeţi ale altora slăbiciuni, ci numai şi numai păcatele voastre...

- Dacă vrei să ai pace, să cauţi şi pacea altora...

- Dragul meu, nu te lăuda că eşti călugăr, nici că eşti ucenicul lui Paisie, că bate la ochi şi se vede cît de colo că te mîndreşti!

- Dacă te vei potrivi gîndurilor şi nu le vei mărturisi, nu vei ajunge bine. Ia seama ce gîndeşti, ia seama ce vorbeşti şi ia seama ce faci, că vrăjmaşul nu doarme...

- Să fiţi cuminţi măcar de azi înainte!

- Nici odată să nu scoţi la iveală vorbele auzite şi să nu faci răzbunare, că nu-i creştineşte. Ci să vezi şi să nu vezi; să auzi şi să nu auzi. Să ceri iertare de la care crezi că i-ai supărat şi să ierţi din inimă pe toţi, să nu ai vrăjmaş pe nimeni.

- Curăţeşte-ţi mintea şi inima de toată răutatea.

- Caută-ţi pacea cu toţi vecinii şi nu pierde legătura cu Domnul şi cu Măicuţa Lui.

- La supărări şi ispite ai nevoie să te mai descarci la duhovnic, dar numai şi numai de boala ta, de slăbiciunea ta să vorbeşti.

- Caută-ţi pacea şi fii în pace, că toate trec ca apa şi vin altele, că aşa e viaţa.

- Să fii cuminte şi nu lăsa rugăciunea. P(aisie)

(Insemnare pe un bileţel)

- Să ne rugăm pentru pacea în ţară, pace în casă şi în sufletele noastre.

- Vă doresc toată pacea sufletească şi un colţişor de Rai.

Cu dragoste. P a i s i e

- Nu te avînta la post mult, că trebuie să faci ascultare.

P(aisie)

- Zi bodaproste că Maica Domnului este cu noi şi nu lăsa rugăciunea. "Certînd, Domnul m-a certat, dar morţii nu m-a dat". Să ne vedem la a doua Inviere.

P a i s i e.

(O scurtă scrisoare însemnată pe un bileţel şi adresată unei fiice duhovniceşti bolnave din Mînăstirea Agapia).

-...Să ai pe mama la dreapta şi moartea la stînga. Mîngîie-te cu ele. Cînd eşti fricoasă te mîngîie mama, adică rugăciunea; iar cînd eşti prea voioasă, te mîngîie moartea, adică lacrimile. Aşa, în toată vremea, aceste două surori îţi vor fi de mare folos. Spor în toate cele bune.

P(aisie)

(O scurtă scrisoare adresată unei fiice duhovniceşti din Bucovina).

- Domnul să-ţi dea sănătate şi răbdare cu bucurie în boală, căci pe cît trupul se topeşte, pe atît sufletul se împuterniceşte şi se curăţeşte de toate păcatele.

- Deocamdată vă dorim răbdare cu bucurie şi după aceea pace sufletească şi bucurie duhovnicească.

- Să te simţi totdeauna în braţele Maicii Domnului şi vei vedea ce mare pace vei avea. Noi sîntem încă pe loc şi ne rugăm pentru pacea a toată lumea şi pentru sănătatea fraţiei tale...

P a i s i e

(Scrisoare adresată unei călugăriţe bolnave).

d. Sfaturi şi cuvinte duhovniceşti ale Părintelui Paisie, adunate şi povestite din memoria verbală a ucenicilor

1. După evenimentele grele din decembrie 1989, auzind bătrînul, a zis: "Aceasta este un semn mare că s-a luat pacea de pe pămînt. Căci s-a zdrobit capul şarpelui, dar veninul lui a rămas şi s-a răspîndit în toată lumea prin coada lui".

2. Fiind secetă mare în vara anului 1990, ucenicii îi spuneau Părintelui Paisie, care zăcea la pat: "Nu plouă, părinte, este secetă mare!". Iar el răspundea: "Să ne rugăm lui Dumnezeu cu lacrimi şi să postim, că Domnul are de unde da, dacă are cui da!"

După ce a început să plouă, ucenicii i-au spus: "Părinte Paisie, plouă afară!". Iar el a început a plînge în pat şi a zis ucenicului său de chilie, monahul Gherasim: "Adă-mi şi mie un pahar cu apă de ploaie de afară să beau, că cine ştie ale cui sînt lacrimile acestea!"

3. Odată au venit la bătrînul cîţiva călugări din altă mînăstire şi i-au cerut cuvînt de mîntuire. Iar el, suspinînd încet, le-a zis:

- Prima grijă, să aveţi mintea trează întotdeauna la cele ce aţi făgăduit în faţa lui Dumnezeu la călugărie. Apoi să nu vă tulburaţi mintea cu băuturi şi cu mîncăruri alese. Apoi, feriţi-vă de vorbirea multă, mai ales de vorbirea şi prietenia cu femei şi umblatul pe drumuri fără rost, că ieşirea deasă din mînăstire duce la răceală sufletească.

4. Ucenicul său de chilie era într-o zi tulburat de unele ispite şi i-a spus aceasta Părintelui Paisie. Iar el a răspuns:

- Cu ce ai supărat pe Domnul şi pe Maica Domnului? Sau poate ai întristat pe cineva, ai clevetit sau nu ai făcut ascultare cu dragoste? Că bunul Dumnezeu vede toate şi caută la inimă. El caută la dragostea şi la mila pe care o avem şi noi faţă de alţii.

Gîndindu-se ucenicul la cuvintele părintelui, şi-a dat seama că el a supărat pe Domnul şi din această cauză au venit aceste ispite grele asupra lui.

5. Părintele Paisie, zăcînd ultimii săi ani în pat, cu un picior rupt, fără vedere, din cauza unei duble cataracte la ochi, şi aproape surd, la vîrsta lui de peste 90 de ani, ori de cîte ori avea cîte o tulburare sau durere sau mîhnire, el se ruga şi plîngea, zicînd în taină: "Iar am supărat pe Dumnezeu!" Apoi striga încet cu lacrimi: "Iartă-mă, Doamne, că mult Te-am supărat! Măicuţa Domnului, nu mă lăsa că nu mai am nici o putere! Incotro s-apuc şi unde să mă duc? Te aştept, Iisuse bun, Te aştept aici, plîngînd în drum!...

Ucenicul văzînd durerea părintelui, plîngea şi el de mila lui. Dar bătrînul nu ştia că este în chilie. Apoi iar se însenina la faţă, se însemna de trei ori cu Sfînta Cruce, îşi ştergea lacrimile cu un prosop şi continua să se roage în taină cu rugăciunea inimii, clătinîndu-şi uşor capul între perne.

6. A venit odată un stareţ la bătrînul să-i ceară sfat, căci avea cîţiva fraţi care îi făceau tulburare şi voia să-i pună la canon sau să-i trimită acasă.

Auzind aceasta Părintele Paisie, şi-a aşezat mîinile cruciş la piept şi, suspinînd, i-a zis cu blîndeţe:

- Părinte stareţ, nu aşa! Ci cu pace, cu pace! Că aşa strigăm cu mîinile la cer, cînd ne rugăm la orice ectenie sau cerere. Cu pace, părinte, că eşti păstor şi păstorul "îşi pune sufletul pentru oi". Şi mai bune şi mai slabe, toate sînt din turma sfinţiei tale, toţi au suflet şi au nevoie de mîntuire. Apoi de toţi vei da seamă în ziua judecăţii!

Cînd îi primeşti în mînăstire, încearcă-i cu ascultările dacă sînt buni sau nu. Nu-i călugări aşa, şi pe urmă să-i trimiţi în lume. Că vei fi întrebat de fiecare suflet şi de cel mai mic frate. Fii cu

blîndeţe şi cu milă şi caută pacea şi liniştea şi a lor şi a sfinţiei tale. Mai lasă-i la biserică, că toţi trebuie să ne mîntuim. Fii cu dragoste şi fă pace acum cînd poţi, că tare este greu la urmă cînd te mustră conştiinţa şi cînd nu mai poţi face nimic! Că timpul trece şi nu-l mai găsim. Mă uit la mine, cîtă mustrare de conştiinţă am, dar nu mai am nici o putere să mai adun pe cei ce i-am smintit şi i-am supărat. Tare mare durere aduce mustrarea conştiinţei. Părinte, să luăm amine că avem mare răspundere de sufltele pe care le-am adunat să se mîntuiască. Să nu ne judece că nu i-am povăţuit; apoi să ştie de păcat. Că păstorul bun face şi oile bune şi le păzeşte de lupi şi le dă Stăpînului sănătoase şi toate la număr. Iar păstorul rău şi pe cele bune le face rele!

7. Prin anul 1986 era bolnav părintele Nicandru Iordache şi se pregătea de plecare la Domnul. Atunci a chemat la chilia lui pe Părintele Paisie să-i spovedească pentru ultima dată, că se afla pe patul de moarte. Ucenicii l-au dus pe părintele pe sus, pînă la chilia lui, căci era cu piciorul rupt. După ce l-a mărturisit şi l-a mîngîiat mult, dîndu-i mare nădejde de mîntuire, părintele Nicandru i-a spus cu lacrimi: "Părinte Paisie, ştiu că în curînd mă duc la Domnul să dau socoteală de tot ce am făcut pe pămînt. Dar vă mărturisesc că de nimic nu-mi pare mai rău în viaţă, decît de timpul pe care l-am pierdut în zadar, fără nici un folos, în loc să mă rog, să-L slăvesc pe Dumnezeu sau să fac altă faptă bună!"

După cîteva zile a răposat părintele Nicandru, dar bătrînul mereu amintea fraţilor care veneau la el, ultimile cuvinte ale lui, îndemnîndu-i permanent să nu piardă timpul în zadar. Ci, ori să meargă la biserică, ori să se roage, ori să citească vreo carte sfîntă ortodoxă, ori să cerceteze pe cei bolnavi, ori să facă milostenie, ori să lucreze cu mîinile cele de nevoie vieţii, ori să se odihnească cu măsură, că toate sînt lăsate de Dumnezeu omului, spre mîntuire.

8. Spune ucenicul său de chilie că zilnic îi ducea bătrînului de mîncare la patul său de suferinţă, iar el îi cerea mai întîi anaforă, apoi zicea: "Iartă-mă şi Dumnezeu să te ierte, părinte Gherasim!". Apoi rostea în taină rugăciunea de masă şi mînca, gustînd cîte puţin din tot ce i se aducea. Uneori ucenicul îl îndemna să mănînce mai mult ca să se întărească. Iar Părintele Paisie răspundea cu glas blînd şi smerit: "Ei, părinte! nu trăim ca să mîncăm, ci mîncăm ca să trăim! Căci trebuie să avem întotdeauna conştiinţa şi mintea curată; ca rugăciunea noastră să poată ajunge la cer!".

9. Uneori ucenicul îl găsea pe bătrînul supărat şi plîngînd şi îl întreba:

- Prea cuvioase, de ce sînteţi supărat? Poate v-am întristat cu ceva? Iar părintele Paisie răspundea cu lacrimi pe obraz:

- Am supărat pe Domnul şi nu am pace sufletească. Căci îmi pierd răbdarea în suferinţă şi de aceea plîng... Unde să mă duc? Incotro să apuc? Apoi, după puţină tăcere, tot bătrînul răspundea: "Nu mă duc, Iisuse bun; ci Te aştept aici în drum!"

10. Iarăşi spune ucenicul său de chilie, că dacă îi dădea cineva un pahar de ceai sau altceva să guste, Părintele Paisie îi zicea cu mulţumire şi recunoştinţă:

- Bodaprosti! Vei avea mare plată de la Dumnezeu, că eu nu am nici o putere!

11. Alteori îl întreba bătrînul pe ucenic:

- Cît este ceasul? Este şapte?

- Părinte Paisie, este ziuă afară şi cîntă păsările în pădure. Iar el, suspinînd, zicea:

Dragul meu, la mine este tot noapte şi tare greu mai trece timpul! Cînd vedeam, mă luam cu cititul. Dar de cînd sînt numai la întuneric, nu vă daţi seama cîtă răbdare trebuie să ai, să stai

în pat, să nu poţi merge şi să aştepţi să te poarte alţii! Însă cel mai mult mă mîngîi cu rugăciunea minţii şi a inimii. Prin ea vorbesc cu Mîntuitorul...

12. Fiind imobilizat la pat, bătrînul avea o frînghie legată de grindă, cu ajutorul căreia se sprijinea şi se întorcea, cînd rămînea singur. Dar, uneori, nu găsea funia şi îl ajuta ucenicul, iar el zicea:

- Maica Domnului te-a trimis să mă ajuţi, că nici metaniile nu ştiu unde sînt... Însă faceţi toate cu dragoste, ca să aveţi plată la Dumnezeu!

13. Adeseori veneau la chilia Părintelui Paisie mici grupuri de preoţi, călugări şi maici din mînăstiri şi credincioşi, toţi fii duhovniceşti ai bătrînului, dorind să-l vadă, să ia binecuvîntare şi să-i ceară un scurt cuvînt de folos. Atunci ucenicul îl întrba:

- Ce să fac, Părinte Paisie, că au venit la uşă şi plîng, dorind să vă vadă?

- Dă-le drumul!

După ce intrau, îi sărutau mîna şi se aşezau în genunchi lîngă patul său de suferinţă. Unii îşi spuneau numele, alţii îi cereau cuvînt de folos sufletesc, iar călugăriţele şi credincioşii se rugau în taină şi lăcrimau. Părintele Paisie, cunoscîndu-i cu duhul, le dădea sfaturi foarte scurte, dar pline de înţelpciune duhovnicească, şi fiecare se silea să urmeze întocmai sfatul lui. La urmă, bătrînul lua epitrahilul şi crucea fixată în cui alături de el şi le citea pe de rost o rugăciune de sănătate, de mîngîiere şi de binecuvîntare duhovnicească, care îi întărea pe toţi. La urmă le zicea cu blîndeţe:

- Ce să mai vedeţi acum? Osteneală şi durere! Nici nu văd, nici nu aud, nici nu pot merge!... Drum bun! Să ne vedem la uşa Raiului!

- Dar de ce, părinte, la uşa Raiului şi nu înăuntru? întrebau cei de faţă.

- Dragii mei, pînă la uşă este tare greu, răspundea bătrînul, şi începea să plîngă... Dacă ajungem noi acolo, strigăm la Maica Domnului: "Uşa milostivirii deschide-o nouă!" şi Măicuţa Domnului, cu rugăciunile ei, ne va deschide uşa să intrăm în Rai, căci ea ne ajută tuturor la mîntuire. De aceea în fiecare zi sîntem datori să-i citim, dimineaţa, Acatistul Buneivestiri, şi, seara, Paraclisul, căci este tuturor mamă, acoperămînt şi grabnică ajutătoare...

14. Odată a venit o femeie care se mărturisise la bătrînul şi i-a zis:

- Părinte Paisie, nu am făcut canonul care mi l-aţi dat la spovedanie. Ce să fac?

- Soră, ori Raiul, ori iadul! Alege una din două! Fără să-ţi faci canonul de la spovedanie, de ce mai veniţi la mine? Duceţi-vă la preotul din sat, spuneţi-i păcatele care mi le-aţi spus mie la mărturisire şi faceţi ce vă va spune el, că numai silitorii vor intra întru Împărăţia cerului!...

15. In ultimul an de suferinţă spunea bătrînul ucenicului său că îşi pierde răbdarea şi zicea:

- Eu tot am spus la toţi: răbdare, răbdare, răbdare în boală, în orice necaz. Dar cînd ajungi să rabzi tu, atunci vezi cît este de greu de răbdat! şi începea a lăcrima. Apoi zicea: Bătrîneţea şi durerea, mi-au luat toată puterea! Vino, îngeraşul meu şi mă du la Dumnezeu. şi să vii cu-n ciocănel, să mă desprinzi uşurel de la cap pîn la picioare, să-mi vindeci rana ce mă doare...!

16. Spun unii din ucenicii Părintelui Paisie că veneau săptămînal la spovedanie, cum este rînduiala Mînăstirii Sihăstria, şi îi ziceau:

- Părinte Paisie, iar am greşit şi n-am împlinit canonul dat la ultima spovedanie, că voi pune început bun şi nu voi mai

păcătui cu limba, cu gîndurile, cu auzul şi cu ochii...

- Ce faci, frate, cu mărturisirea? răspundea bătrînul cu glas apăsat. Dacă te îmbraci cu o haină curată şi te duci între oameni şi nu bagi de seamă că te-ai atins de ceva murdar, cum poţi să te mai duci între ei, că toţi fug şi rîd de tine. Dar în faţa Domnului cum te vei duce, ştiind că "nimic necurat nu intră în împărăţia cerurilor?" Ia aminte ce faci, că ziua de mîine nu-i dată nimănui!

17. Zilnic, cînd pleca ucenicul de la bătrînul îi zicea:

- Părinte Paisie, binecuvîntaţi şi mă iertaţi, că mă duc la ascultare şi la biserică!

Iar el zicea cu toată inima:

- Domnul să-i ierte pe toţi, şi pe cei vii şi pe cei morţi!

18. Acelaşi ucenic de chilie spune că dacă pleca un călugăr în vreo călătorie, bătrînul era cu mare grijă pentru el, să nu i se întîmple vreo primejdie sau ispită pe cale, pînă auzea că s-a întors sănătos la mînăstire. Părintele Paisie cerea fiilor săi duhovniceşti să nu plece la drum fără rugăciune şi, atît la plecare, cît şi la întoarcere, să ia binecuvîntare de la stareţ şi duhonic şi să facă trei metanii la icoana Maicii Domnului, ca să-i acopere de tot răul.

19. Alteori spunea ucenicilor săi apropiaţi:

- Tare mă bucur cînd aud de bine, de pace, şi de dragoste în mînăstire şi tare mă supăr cînd aud de rău! Dacă nu suntem în pace unul cu altul şi nu iertăm, nu-i primit nimic la Domnul. Degeaba purtăm haine lungi şi stăm în mînăstire, că Domnul caută la inimă, nu la faţă!

20. De multe ori spunea ucenicilor:

- Tot ce faceţi, să faceţi cu dragoste, ca să aveţi plată pentru toate, că dragostea este coroana tuturor faptelor bune!

21. Cînd era necăjit şi bolnav şi nu vedea, plîngea singur şi zicea: "Fă Doamne cu mine ce vrei, numai în iad să nu mă dai, că sunt tare păcătos şi mi-i frică să nu cad cu cei păcătoşi în iad!"

22. Alteori zicea: "Orice faci, să vezi cu ce scop faci şi dacă este bun scopul. Iar dacă faci ceva pentru lauda lumii, nu are nici o valoare!"

23. Odată l-a întrebat ucenicul său de chilie:

- Părinte Paisie, ce datorii are un monah?

Iar bătrînul i-a răspuns:

- Are datoria să-şi păzească făgăduinţa pe care a dat-o înaintea lui Hristos şi a Sfîntului Altar. Adică, ascultare necondiţionată, sărăcie de bunăvoie şi feciorie. Pe lîngă acestea, călugării trebuie să fie smeriţi, să se roage neîncetat pentru ei şi pentru toată lumea şi să aibă sfînta dragoste, de care atîrnă toată fapta bună şi care le rabdă pe toate.

24. Altădată iarăşi a zis bătrînul:

- Toate patimile şi ispitele călugărilor se nasc din două pricini: din neascultare şi din lenevire la rugăciune, la metanii şi post. Din cauza acestor două păcate cădem uşor în toate ispitele şi patimile omorîtoare de suflet şi ne pierdem mîntuirea.

- Cum putem scăpa de aceste două grele păcate, l-a întrebat ucenicul? Iar părintele Paisie i-a răspuns:

- Neascultarea şi lenevirea la rugăciune, ca şi toate celelalte patimi, se vindecă prin mărturisire curată la duhovnic, prin canon şi prin săvîrşirea faptelor bune în locul păcatelor care ne stăpînesc!

25. Altădată iarăşi zicea bătrînul ucenicilor săi:

- De mare ajutor pe calea mîntuirii ne sînt smerita cugetare şi smerenia, care spală păcatele. Apoi este trăirea noastră în

dragoste creştinească. Căci spune Mîntuitorul: "Intru aceasta vor cunoaşte toţi că sînteţi ucenicii mei, dacă veţi avea dragoste între voi" (Ioan 13, 35).

26. In altă zi iarăşi zicea ucenicilor la chilie:

- Atît călugării, cît şi mirenii, dacă au pace între ei, adică pacea inimii şi a conştiinţei, şi dacă au dragoste, se pot mîntui...

27. Uneori spunea ucenicilor săi:

- Să nu uităm de moarte că fără de veste vine. Toţi cei care au umblat după slavă omenească şi s-au amăgit de grijile acestei lumi, la sfîrşit s-au căit, dar poate prea tîrziu...

28. Adeseori zicea ucenicilor, călugări şi mireni:

- Să avem frica lui Dumnezeu şi să punem zilnic început bun! Odată m-am întîmplat lîngă patul de moarte al unui om nepregătit, care se chinuia să moară şi striga la mine: "Nu mă lăsa, părinte Paisie, nu mă lăsa!". şi căuta să fugă şi striga să-l ajut şi a murit aşa nepregătit.

29. Cînd venea cîte un ucenic tulburat la bătrînul, îi spunea:

- Să nu faci tot ce poţi, să nu crezi tot ce auzi şi să nu spui tot ce ştii!...

30. Unor fii duhovniceşti care i-au cerut cuvînt de folos, bătrînul le-a răspuns:

- Să cerem de la Hristos, prin rugăciune, frică de Dumnezeu şi cugetare la moarte. Frica de Dumnezeu este începutul înţelepciunii, iar frica de moarte şi de judecată ne păzeşte de păcate şi ne îndeamnă la pocăinţă în această viaţă, căci dincolo nu este pocăinţă.

31. Altor fraţi iarăşi le-a zis:

- Trebuie să avem pururea înaintea noastră păcatele noastre, ca să nu ne mustre conştiinţa, să dobîndim lacrimi la rugăciune şi să nu mai greşim. Conştiinţa pomeneşte păcatele noastre şi, pomenindu-le, ne smereşte.

32. Spune ucenicul său de chilie, că uneori părintele Paisie începea a plînge cu lacrimi şi cînd îl întreba de ce plînge, bătrînul răspundea: "Vin timpuri foarte grele de încercare şi suferinţă şi mulţi vor cădea, fiind biruiţi de ispitele veacului celui de pe urmă!".

33. A venit odată un stareţ de mînăstire la bătrînul şi i-a spus că a făcut atîta recoltă de cereale, că are atîtea vite, că a început atîtea lucrări de construcţii şi înnoire a chiliilor pentru vieţuitorii mînăstirii. Iar părintele Paisie i-a zis:

- Părinte stareţ, Dumnezeu nu ne va întreba la judecată cîte materii am adunat, cîte case am construit şi cîte vite avem la mînăstire. Ci ne va întreba cîte suflete am adunat aici şi cîţi s-au mîntuit din obştea mînăstirii. Altfel, stăm degeaba aici dacă nu ne căutăm de suflet!

34. Zilnic îl cerceta duhovnicul la chilie pe Părintele Paisie şi îl întreba:

- Ce mai faci, Părinte Paisie?

- Dacă mai sînt zile de la Dumnezeu, iată tot aşa mă găseşti. Imi duc crucea şi sînt în aşteptarea Mîntuitorului!

35. In altă seară, bătrînul a spus ucenicilor săi:

- In lume sînt două feluri de animale - domestice şi sălbatice. Cele domestice stau pe lîngă om, aşteaptă hrană şi se supun omului, iar cele sălbatice, nu. Aşa sînt şi oamenii. Unii ascultă de Dumnezeu şi se supun cu bucurie poruncilor Lui; iar alţii se împotrivesc lui Dumnezeu şi nu vor să păzească poruncile

mîntuitoare ale Domnului nostru Iisus Hristos. Aşadar, cum este cu animalele sălbatice, aşa şi cu oamenii străini de Dumnezeu.

36. Altor fii duhovniceşti le-a zis, la plecare.

- Vă doresc la toţi să trăiţi cît am trăit eu, dar prin ce am trecut eu să nu mai treacă nimeni!

37. Părintele Paisie, stînd în chilie la rugăciune, se învrednicise de darul lacrimilor, pe care întotdeauna le ascundea de ochii ucenicilor săi. Odată, pe cînd se ruga cu multe lacrimi, a intrat ucenicul lui în chilie fără să-l simtă bătrînul şi i-a zis:

- Binecuvîntaţi, Părinte Paisie! Vă doare ceva?

- Părinte Gherasim, rugaţi-vă pentru mine că sunt bolnav, nu mai văd, nu mai aud, nu mai pot merge... Poate mă slobozeşte Dumnezeu!...

Aşa ştia bătrînul să-şi tăinuiască nevoinţa sa şi darul lacrimilor cu care îl mîngîia Dumnezeu, încît nici ucenicul de chilie nu-l cunoştea îndeajuns.

38. Zăcînd în patul său de suferinţă, bătrînul rostea în taina inimii, rugăciunea lui Iisus. Apoi, cercetîndu-l ucenicul, l-a întrebat:

- Părinte Paisie, aveţi nevoie de ceva?

Iar el, arătîndu-i metaniile din mîna sa, i-a zis:

- Părinte Gherasim, mă rog lui Dumnezeu şi Măicuţei Domnului, că de acum atît mi-a mai rămas!

39. Altă dată l-a întrebat ucenicul:

- De cîte ori pe zi trebuie să rostim rugăciunea lui Iisus cu închinăciuni? Iar bătrînul a răspuns:

- Eu zic mereu de o sută de ori rugăciunea "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul"; de o sută de ori "Preasfîntă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi"; de o sută de ori zic: "Sfinte Prea Cuvioase Părinte Paisie, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine păcătosul"; de o sută de ori: "Sfinte Ierarhe Spiridoane, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine păcătosul"; şi de o sută de ori zic :"Sfîntă mironosiţă Veronica, roagă-te Mîntuitorului Hristos pentru mine păcătosul". Apoi iarăşi le repet. Mai vine la mine cineva, mai citesc o rugăciune la bolnavi, mai spovedesc cîte un călugăr, mai ascult sfintele slujbe, mai plîng, mai aţipesc oleacă şi tot aşa pînă cînd vine Domnul...

40. Unui ucenic apropiat i-a spus Părintele Paisie aceste scurte sfaturi:

- Ocara să-ţi fie ca lauda. Cînd ne rugăm, trebuie repetat mereu: "Iartă-mi mie, Doamne, cum iert şi eu". Minciuna este de trei feluri: stîrnită, auzită şi bănuită. Iar răbdarea este de două feluri: dobitocească şi cu dragoste. Adică răbdare firească şi răbdare duhovnicească.

41. Unor călugări dintr-o mînăstire le-a dat bătrînul acest cuvînt de folos:

- Moartea pune capăt la toate! Cum te gîndeşti la moarte, le-ai terminat pe toate. Căci trebuie să ne pregătim întotdeauna, să fim uniţi cu Hristos şi să ne rugăm mult, ca să ne săvîrşim în pace şi să dobîndim colţişorul de rai... Dar este greu pînă acolo!

42. Iar pentru dragostea în Hristos, spunea ucenicilor:

- Vedeţi pe Sfîntul Arhidiacon Ştefan? Dacă nu se ruga pentru fraţii lui, care îl ucideau cu pietre, ca să-i ierte Dumnezeu, nu vedea cerurile deschise! Aşadar şi noi să ne rugăm nu numai pentru bunii noştrii fraţi şi prieteni care ne iubesc, ci şi pentru cei care nu ne iubesc, ca să dovedim că sîntem fiii lui Dumnezeu după dar şi să vedem uşa Raiului deschisă pentru noi.

43. Unor călugăriţe care se nevoiau la Sfintele Locuri şi erau fiicele sale duhovniceşti, le-a dat următoarele sfaturi:

- Vreau să vă însoţesc şi eu cu gîndul la Sfintele Locuri, la Ierusalim, pe care unii din părinţii noştri s-au învrednicit şi l-au vizitat şi au văzut unde a fost înmormîntat trupul Domnului nostru Iisus Hristos... Vă însoţesc şi eu cu gîndul şi merg cu sfinţiile voastre pînă acolo şi le zic: "Bine v-am găsit, părinţilor, fraţilor, maicilor şi surorilor care sînteţi aici şi v-aţi învrednicit să staţi la Locurile Sfinte, unde s-au mîntuit Sfinţii Părinţi şi unde s-au nevoit şi unii dintre sfinţii noştri pe care i-am cunoscut...

Rămîneţi pe locurile acelea sfinte pe care le-aţi dorit din copilărie şi să nu ne uitaţi şi pe noi la rugăciunile pe care le înălţaţi înaintea Sfîntului Mormînt!...

Să aveţi dragoste una faţă de alta că sînteţi surori şi străine acolo. Una să fie mamă la cealaltă, iar alta soră celeilalte. Dragostea lui Hristos să vă fie sfetnicul cel bun. Unde este dragoste, acolo este Domnul nostru Iisus Hristos; iar unde nu este dragoste, acolo nu este Hristos. Aşadar, dragostea şi pacea Domnului şi Mîntuitorului nostru Iisus Hristos să fie cu voi acolo şi în veci...

Dumnezeu să vă ajute. Mergeţi sănătoase, să ajungeţi cu bine şi să vă rugaţi şi pentru noi păcătoşii. Acolo să ne bucurăm de mila lui Dumnezeu, de rugăciunile Preacuratei Sale Maici şi de rugăciunile tuturor sfinţilor. Amin!

44. Unui fiu duhovnicesc îi dădea bătrînul următoarele sfaturi pentru spovedanie:

- Să te mărturiseşti regulat, că dacă mături casa mai des, ţi-i drag să stai în ea. Dacă speli cămaşa, ţi-i drag s-o îmbraci. Căci dacă se face mult gunoi în casă, este mai greu de scos afară. Să te mărturiseşti mai des, dacă nu în fiecare săptămînă, măcar în fiecare lună.

45. Unor călugăriţe, fiice duhovniceşti, le-a spus Părintele Paisie:

- Sînteţi străine pe pămînt. Ajutaţi-vă una pe alta, sprijiniţi-vă una pe alta, împăcaţi-vă şi aşa veţi avea bucurii şi aici pe pămînt şi dincolo de mormînt. Dumnezeu să vă ajute să ajungeţi cu bine la locaşul vostru şi să mă pomeniţi şi pe mine păcătosul, nevrednicul vostru duhovnic, Paisie...

46. Altor fraţi creştini le spunea aceste cuvinte:

- Moartea le pune capăt la toate! Cum te gîndeşti la moarte, le-ai terminat pe toate. De aceea, trebuie să ne pregătim totdeauna, să fim în pace totdeauna, să ne rugăm, să fim în aşteptare, că vine Domnul curînd!...

47. Ucenicilor săi de la Mormîntul Domnului, le spunea bătrînul:

- Dumnezeu să vă întărească în credinţă. Mă bucur că sînteţi mai aproape de Mîntuitorul. Nu ca noi, prin imaginaţie şi cu gîndul; ci sînteţi cu trupul acolo pe urmele Mîntuitorului, pe unde a postit şi S-a rugat, unde a pătimit, unde a fost înmormîntat, unde a înviat şi de unde S-a înălţat la ceruri. In toate locurile sînteţi aproape de Domnul şi în toate locurile pe unde mergeţi să vă închinaţi, spuneţi lui Dumnezeu şi ceva despre mine.

Aşadar, Dumnezeu să vă ajute. Dacă în viaţa aceasta nu ne vom mai întîlni, apoi ne vom întîlni dincolo, unde nu sînt scîrbe, nici întristare, nici suspin. Vă doresc tuturor un colţişor de Rai. Amin.

48. L-a întrebat odată un fiu duhovnicesc, pe cînd era bolnav:

- Ce mai faceţi, Părinte Paisie?

- Părinte, mă rog lui Dumnezeu să-mi dea dragostea şi rîvna

pe care le-am avut întîi, cînd am intrat în mînăstire la Cozancea, ca nou începător!

49. Cînd îl găseau pe bătrînul bolnav grav, ucenicii ziceau:

- Părinte Paisie, dă-ne binecuvîntare să ne ducem la alt duhovnic, pînă vă faceţi iarăşi sănătos. Iar el zicea:

- Daţi-mi epitrahilul şi Sfînta Cruce de pe masă şi staţi cîte unul să vă mărturisesc, căci nădăjduiesc să mă întărească Dumnezeu cu putere de sus...

50. Odată a venit la părintele o bătrînă bolnavă să-i citească rugăciuni de sănătate. El i-a răspuns:

- Şi eu sînt bolnav! Cum să-ţi citesc? Iar bătrîna a zis:

- Citiţi-mi mie şi vă faceţi sănătos şi sfinţia voastră!

Intr-adevăr, după ce i-a citit cîteva rugăciuni, s-au făcut sănătoşi şi părintele şi bătrîna, cu darul lui Hristos.

51. Cînd pleca vreun părinte din obşte în călătorie şi venea la bătrînul să ia binecuvîntare, Părintele Paisie îi spunea:

- Să nu spuneţi nimănui nimic despre mine, nici de bine, nici de rău!

52. Odată a venit la Mînăstirea Sihăstria un creştin de departe, dorind să cunoască pe Părintele Paisie. Auzind că este în grădină la ascultare, s-a apropiat de intrare şi, văzîndu-l l-a întrebat chiar pe el:

- Cine este Părintele Paisie, că doresc să vorbesc cu dînsul?

- Iar bătrînul, smerindu-se, i-a spus:

- Este un călugăr, neputincios şi bolnav! Ce treabă aveţi cu el?

Dar văzînd pe credincios că pleacă întristat de la dînsul, l-a ajuns din urmă, l-a invitat la chilia sa şi mult l-a folosit cu cuvîntul său blînd şi smerit.

53. Cînd vreunul din ucenicii săi se simţea bolnav, bătrînul îi zicea:

- Nu spune nimănui că eşti bolnav sau te doare ceva. Ci roagă-te în taină Domnului şi Măicuţei Domnului şi du-te şi fă ascultare unde eşti trimis şi îndată te vindeci de boală.

Toţi care urmau sfatul lui, se făceau îndată sănătoşi şi dădeau slavă lui Dumnezeu.

54. Spun ucenicii Părintelui Paisie, că după ce-i spovedea şi le dădea unele sfaturi, le zicea cu duh smerit şi rugător:

- Să fiţi sinceri la spovedanie, să nu vă îndoiţi niciodată de duhovnic, căci nu el, ci Dumnezeu vorbeşte şi lucrează prin el.

La urmă bătrînul adăuga această rugăminte de iertare fiilor săi duhovniceşti, care le mişca inima pînă la lacrimi:

- Iertaţi-mă şi Dumnezeu să vă ierte, că poate v-am smintit sau poate nu m-am purtat cu voi cu mai multă dragoste. Să ne rugăm unii pentru alţii, ca Dumnezeu să ne învrednciască de mîntuire şi să ne facă parte de un colţişor de Rai...

55. Odată a venit la sfinţia sa o călugăriţă bolnavă de întristare sufletească. Bătrînul a spovedit-o, i-a citit de mai multe ori la miezul nopţii rugăciuni de sănătate şi a pus-o la ectenii de sănătate şi la Sfîntul Maslu. Apoi a împărtăşit-o şi după mai multe zile s-a făcut sănătoasă. La urmă Părintele Paisie i-a dat aceste sfaturi:

- Să nu te temi niciodată, căci la cîrma vieţii noastre este Bunul Dumnezeu, este Mîntuitorul nostru Iisus Hristos cu Măicuţa Domnului. El ne acoperă cu harul Duhului Sfînt, numai să nu lăsăm sfînta rugăciune.

56. Drept canon de obşte, bătrînul obişnuia să dea fiilor săi duhovniceşti să repete zilnic, în casă, pe cale şi la lucru, de 10-20 de ori Tatăl nostru, de 7 ori zilnic să rostească Psalmul 50,

de 3 ori Crezul; de 100 de ori "Doamne Iisuse..." şi de 100 de ori "Preasfîntă Născătoare de Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul". In 24 de ore le rînduia să citească, mai ales seara şi noaptea, un acatist şi Paraclisul Maicii Domnului şi, celor mai rîvnitori sau fără servici, cîte două-trei catisme din Psaltire. Apoi să facă 30-50 sau 100 de metanii şi, regulat, să citească un capitol din Sfînta Scriptură, viaţa pe scurt a sfîntului zilei, cîteva pagini din învăţăturile Sfinţilor Părinţi şi alte cărţi sfinte.

57. Celor care aveau păcate grele şi erau robiţi de patimi vechi, le rînduia bătrînul să postească obligatoriu toate posturile şi zilele rînduite de Biserică, să nu mănînce un timp carne şi ulei şi să nu bea vin. Apoi o zi sau două pe săptămînă, de obicei miercurea şi vinerea, le rînduia post negru pînă la orele 3 după masă, pînă seara sau chiar pînă a doua zi şi să citească psaltirea la miezul nopţii. Iar celor care săvîrşeau avorturi, le rînduia să nască alţi copii în locul celor ucişi, sau să boteze şi să îmbrace copii săraci după numărul avorturilor, sau să înfieze copii fără părinţi.

58. Mărturisesc fiii săi duhovniceşti, că părintele Paisie avea mare bucurie cînd îl vizitau ucenicii şi îi cereau binecuvîntare şi sfat. Iar cînd plecau spre casele lor, avea mare grijă să nu li se întîmple vreo ispită pe cale, pînă auzea că au ajuns cu bine. De aceea, întotdeauna citea credincioşilor şi fiilor săi rugăciunea de călătorie şi le dădea binecuvîntare de drum înainte de plecare.

Aşa şi-a crescut şi a purtat grijă de fiii săi duhovniceşti, acest mare duhovnic al mînăstirilor noastre.

59. Mărturisesc ucenicii lui apropiaţi că pe cei care cădeau în ispite şi în păcate grele, bătrînul nu-i mustra aspru. Ci îi primea cu dragoste, îi încuraja că Dumnezeu le dă iertare, dacă părăsesc păcatele făcute, şi le adăuga aceste cuvinte de îmbărbătare:

- De cîte ori cazi, scoală-te, mărturiseşte-ţi păcatele, căieşte-te, fă-ţi canonul, întreabă şi du-ţi Crucea mai departe cu ochii la Hristos, pînă ajungi sus, la Golgota. Noi cu faptele noastre nu putem zice că ne mîntuim, fără mila lui Dumnezeu, fără duhovnic şi fără rugăciunile Bisericii. Dar să ne găsească ceasul morţii în luptă. Numai mila Bunului Dumnezeu şi a Maicii Domnului să ne ajute să ajungem şi noi la uşa Raiului, şi acolo să strigăm tare: "Deschide-ne, Doamne, uşa milostivirii Tale!"

60. Pe alţi fii sufleteşti îi îndemna să repete mereu, după rugăciunea inimii, şi această mică rugăciune: "Izbăveşte-mă, Doamne, de muncile de veci şi nu mă lipsi de binele Tău cel ceresc". Sau să repete şi aceste stihuri din Psalmul 50: "Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte cele dinăuntru ale mele" Apoi să zică: "Nu mă lepăda pe mine de la faţa Ta şi Duhul Tău cel Sfînt nu-L lua de la mine".

61. Alteori zicea fiilor săi duhovniceşti:

- Dacă ne lăsăm în voia lui Dumnezeu, să fim siguri că nu ne va lăsa. Dar să primim toate cu dragoste şi bucurie, boală, ocară, ispite, ori de unde ar veni. Să nu învinuim pe nimeni, ci să ne învinuim numai pe noi.

62. Mărturisesc unii din ucenici că dacă încercau să se îndreptăţească la spovedanie, bătrînul nu le primea mărturisirea, ori tăcea şi nu le dădea nici un sfat, iar ei plecau tulburaţi de la sfinţia sa. Alteori le zicea:

- De vrei să asculţi şi să te foloseşti, taie-ţi voia şi lasă-te în voia lui Dumnezeu şi primeşte cuvintele şi dragostea noastră.

Părintele Paisie nu vorbea niciodată la persoana sfinţiei sale, ci se referea la toţi preoţii duhovnici.

63. Dacă cineva nu ţinea cont de binecuvîntarea bătrînului

şi făcea ceva după voia sa, niciodată nu-i mergea bine. Iar dacă Părintele Paisie zicea: "Gata, acum este voia lui Dumnezeu să pleci şi să faci acest lucru; ai toată blagoslovenia...", atunci toate se săvîrşeau bine, cu folos şi cu bucurie, căci erau făcute cu binecuvîntarea şi rugăciunea lui şi a Sfintei Biserici.

64. Uneori zicea bătrînul:

- Ce nu face omul să capete pacea sufletească!

Alteori spunea celor tulburaţi:

- Să te întorci acolo de unde ştii că ai pierdut pacea inimii!..

65. Odată, două surori dintr-o mînăstire erau tulburate şi nu-şi aflau liniştea. Iar seara, cînd s-au întors de la biserică, au aflat un bileţel în uşă, adus de cineva necunoscut, de la Părintele Paisie, duhovnicul lor, pe care scria:

- Fiţi în pace, aveţi linişte, rugaţi-vă lui Dumnezeu...Măicuţa Domnului nu ne lasă...!

Cum au citit acele rînduri îndată s-au liniştit sufleteşte şi se mirau de unde ştie duhovnicul lor că ele sînt tulburate.

66. Altă ucenică, fiind cu ascultarea la Ierusalim, era tulburată de unele ispite obişnuite şi a cerut sfatul bătrînului. Iar el i-a scris printre altele: "Maică, să ai răbdare, că nimic nu putem dobîndi fără smerenie şi răbdare. De ce să fii aşa tulburată? Ţi-a bătut cineva cuie în palme, asemenea lui Hristos? Sau ai răni în mîini şi picioare, cum a avut Domnul pentru mîntuirea noastră?"... Aceste puţine cuvinte, au adus iarăşi pacea lui Dumnezeu în inima ei.

67. Un fiu sufletesc i-a cerut cîndva o binecuvîntare şi multă vreme bătrînul nu l-a îngăduit să facă ce dorea. Mai tîrziu, iarăşi i-a cerut aceeaşi binecuvîntare, iar Părintele Paisie i-a răspuns cu blîndeţe:

- Dumnezeu face voia celor ce se tem de Dînsul! Să nu ai nici o îndoială în cuvintele spuse de Duhul Sfînt!

68. Altui ucenic i-a dat bătrînul acest scurt sfat:

- Să ai credinţă în Bunul Dumnezeu, şi să mergi înainte cu nădejde, că nu aici este viaţa, ci dincolo! Să ne facă Dumnezeu parte de un colţişor de Rai!

69. Odată a venit o creştină din Humuleşti cu fiica ei de 4 ani la Părintele Paisie, care se nevoia la Schitul Sihla. După ce a spovedit-o, i-a binecuvîntat copila şi i-a zis:

- Să fii binecuvîntată de Dumnezeu şi de Maica Domnului căci ai să te faci călugăriţă!

După 12 ani, copila a intrat în viaţa monahală, făcîndu-se mireasă lui Hristos.

70. Altădată a venit la Sihla o bătrînă din Humuleşti, o veche fiică duhovnicească a Părintelui Paisie. O chema Paraschiva. La uşa lui era lume multă. Bătrînul, inspirat de Duhul Sfînt, a zis către cei de la uşă:

- Să vină Paraschiva în casă! Lăsaţi-o să intre!

Femeia a intrat emoţionată la bătrîn, auzind că-i spune pe nume. Apoi a zis:

- Părinte, cum să intru eu înainte, că abia am venit şi este atîta lume la uşă!

- Lasă să se aleagă oile de capre, - a răspuns bătrînul -, că nu toţi care sînt la uşă au venit pentru spovedanie!

71. Într-altă zi o creştină a adus mai multe femei din sat la spovedanie. După ce s-a mărturisit fiecare, Părintele Paisie a spus fiicei lui duhovniceşti:

- Soră, să nu mai aduci asemenea femei la mine la spovedanie! N-au venit cu credinţă şi căinţă!

72. A venit odată o creştină bolnavă la Sihla. Ea nădăjduia că se vindecă cu binecuvîntarea şi rugăciunile Părintelui Paisie. Dar, fiind mulţi oameni la citit, era întristată că bătrînul nu-i pune şi ei mîinile pe cap. Dar în timp ce plîngea în genunchi, a simţit o mînă caldă pe creştetul ei care a rămas peste ea pînă la sfîrşitul rugăciunii. După ce s-a ridicat de jos şi s-a întors acasă s-a simţit sănătoasă.

73. Bătrînul şi bunul Părinte Paisie iubea foarte mult pe ucenici şi se bucura din inimă cînd îl căutau şi îl cercetau fiii săi sufleteşti. Iar dacă vedea că unii îl părăsesc sau nu mai vin pe la chilia lui, zicea cu mîhnire:

- Iată, cutare şi cutare nu mai vin la spovedanie. Poate sînt bolnavi. Sau poate s-or fi smintit de mine, cum le-am vorbit! Domnul ştie. Eu am atîta dragoste ca orice suflet să se mîntuiască şi să se folosească, cu darul lui Dumnezeu, şi aş vrea ca pe nimeni să nu-l supăr sau să-l smintesc...

74. Un tînăr, fiind nehotărît în ce parte să-şi îndrepte calea vieţii, a venit la Părintele Paisie în anul 1989 şi i-a cerut sfatul. Iar el l-a întrebat dacă are duhovnic, apoi i-a spus:

- Urmează sfatul duhovnicului, căci el hotărăşte!

Tînărul însă, voia să audă cuvîntul bătrînului. De aceea se ruga în taină să-i vorbească Dumnezeu prin gura Părintelui Paisie: "Doamne, Tu care ştii inima fiecărui om şi cele ce-i sînt lui de folos spre mîntuire, pune-i în gînd Părintelui Paisie să-mi spună care este voia Ta cu mine în această viaţă, că nu voiesc să se facă voia mea, ci numai voia Ta să se facă întru toate"...

Ucenicul a vorbit cu bătrînul şi l-a primit pe acel tînăr în chilie noaptea, după Utrenie. A intrat cu mare emoţie. Simţea în jurul lui prezenţa Duhului Sfînt. Apoi a îngenunchiat lîngă patul lui de suferinţă. După ce i-a spus numele, vîrsta şi nehotărîrea

sa în viaţă, Părintele Paisie i-a pus ambele mîini pe cap, l-a binecuvîntat şi, după cîteva clipe de tăcere sfîntă, i-a zis:

- Frate Vasile, să te faci călugăr!

Din clipa aceea tînărul n-a mai putut sta în lume. Auzind de aceasta duhovnicul lui, i-a adăugat şi el: "Frate Vasile, dacă vei urma viaţa monahală după cuvîntul Părintelui Paisie, nu vei regreta toată viaţa, atît este de frumoasă"!

75. După ce a intrat în viaţa monahală, iarăşi s-a dus la bătrînul să-i ceară cuvînt de folos. Iar Părintele Paisie i-a spus:

- Să fii călugăr cu adevărat! Să nu fii numai un cîntăreţ la strană!

76. Altădată iarăşi l-a întrebat pe bătrînul dacă este bine sau nu să studieze teologia. Iar el i-a răspuns:

- Să nu te duci! Teologia noastră este rugăciunea! Adică să zici din inimă, cu atenţie şi lacrimi: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul"! Acolo trebuie oameni sănătoşi...Dar dacă este nevoie şi este poruncă...

Astăzi tînărul acela face parte din obştea Mînăstirii Sihăstria, este ieromonah şi poartă numele marelui duhovnic Paisie.

77. In vara anului 1990 a venit în pelerinaj pe la mînăstirile din Moldova un tînăr ortodox, arhitect din Paris. Ajungînd şi la Mînăstirea Sihăstria, a auzit de vestitul duhovnic Paisie şi dorea să-i ceară un sfat duhovnicesc. A fost primit cu dragoste de bătrînul.

- Părinte Paisie, a întrebat tînărul pelerin prin translator, nu ştiu ce să fac în viaţă, să mă căsătoresc sau să mă fac călugăr?

- Cîţi ani aveţi, a întrebat Părintele Paisie?

- Am 31 de ani, părinte!

- Dacă a trecut vremea de căsătorie, du-te la o mînăstire, fă-te călugăr şi slujeşte lui Hristos că vei avea mare plată în ceruri!

Intorcîndu-se în patria sa, acest tînăr nu mai avea linişte în suflet. Cuvintele Părintelui Paisie şi glasul Duhului Sfînt îl chemau să renunţe la toate şi să se facă monah. După cîteva luni a intrat în obştea Mînăstirii Sihăstria şi astăzi este ierodiacon şi mulţumeşte lui Dumnezeu pentru harul primit.

78. O familie din comuna Straja - Suceava nu avea copii. Soţul era necredincios şi îşi oprea soţia de la biserică. Ia ă însă cum i-a chemat Dumnezeu la credinţă, prin Părintele Paisie. Li s-a născut o fetiţă infirmă. Timp de doi ani copila nu se putea scula din pat. Doctorii nu mai aveau ce să-i facă. Sistemul nervos central era greu afectat.

Dar, auzind de Ieroschimonahul Paisie Olaru, care în 1982 se nevoia la Schitul Sihla, la îndemnul unor credincioşi, s-au dus la el să le facă rugăciuni de sănătate pentru fetiţa bolnavă. Căci le spuneau prietenii: "Dacă acest părinte nu va face copila sănătoasă, nimeni altul nu va putea s-o vindece"!

Au urcat cu greu pînă la chilia lui. Bătrînul i-a primit cu dragoste, le-a ascultat necazul, i-a spovedit apoi le-a citit rugăciuni de sănătate peste hainele copilei şi le-a dat untdelemn sfinţit să ungă copila bolnavă acasă pe tot trupul, timp de trei zile, dimineaţa şi seara. La întoarcere, tatăl copilei a promis lui Dumnezeu că, de se va face sănătoasă fetiţa lor, el se va întoarce la credinţă, va merge regulat la biserică, va posti toate posturile, miercurea şi vinerea şi se va pocăi de toate păcatele sale.

Ajungînd acasă au făcut cum le-a spus bătrînul. Au îmbrăcat copila bolnavă în hainele miruite la Schitul Sihla, au făcut rugăciuni, au ţinut zile de post şi au uns zilnic fetiţa cu untdelemn sfinţit.

A treia zi, cînd s-a întors soţul de la serviciu, fetiţa se sculase în picioare şi încerca să vorbească, căci pînă atunci era fără grai. Văzînd această minune, părinţii au căzut în genunchi şi cu lacrimi fierbinţi au mulţumit lui Dumnezeu pentru vindecarea

copilei lor. Astăzi fiica lor este normală şi întreaga familie este nelipsită de la biserică şi aduce laudă Domnului pentru toate.

79. Părintele Paisie era foarte nevoitor, dar nimeni nu ştia taina vieţii lui, nici cum se ruga ziua şi noaptea, nici cît şi cum dormea. Cea mai mare parte din timpul zilei şi a nopţii o dăruia lui Dumnezeu, spovedind lumea care venea din toate părţile ţării şi de toate nivelele şi vîrstele. In medie spovedea 30-50 de oameni pe zi, iar în posturi şi sărbători peste 100 pe zi, stînd între 4 şi uneori 15 ore pe zi, la care se adăugau alte ore pentru rugăciuni de tot felul, dezlegări şi sfaturi duhovniceşti. Mînca de obicei o dată pe zi după-amiaza, iar cînd avea lume multă la spovedanie, nu mînca nimic pînă nu termina pe toţi, adică doar seara tîrziu dacă gusta ceva. După ce mînca, nu spovedea niciodată. Iar de dormit, aţipea după miezul nopţii, adică după Utrenie, cîteva ore pe un scaun sau întins pe un pat tare.

80. Indată ce termina oamenii de mărturisit, Părintele Paisie se ducea în grădina mînăstirii, singur sau cu cîţiva ucenici, şi lucra cu mîinile ore în şir, în tăcere şi linişte, rostind în taină rugăciunea minţii şi a inimii. In timpul liber se îndeletnicea mai ales cu munca la grădina de legume şi zarzavaturi. Săpa pămîntul, făcea straturi, punea gunoi, semăna ceapă, usturoi, cartofi, de toate. Apoi căra apă şi uda straturile.

81. Niciodată nu-l vedea cineva stînd fără lucru, nici în chilie, nici în grădină. Tot timpul lucra în grădina duhovnicească a sufletelor, spovedind, sfătuind, rugîndu-se pentru oameni, făcînd tot felul de slujbe, în biserică sau în paraclisul din chilia sa. Alteori lucra în grădină, căuta izvoare de apă potabilă şi făcea mici fîntînițe, pe care le proteja, le zidea împrejur şi punea cîte o cruce de lemn şi o cană să bea trecătorii apă.

82. Cînd veneau oameni mulţi la spovedanie şi rugăciune, bătrînul lăsa imediat lucrul manual, se spăla pe mîini, se curăţa de pămînt, şi intra în chilie, care întotdeauna rămînea descuiată, unde îl aştepta lumea, apoi începea mărturisirea care dura fără nici o pauză, ore în şir pînă seara tîrziu, fiind întărit de Duhul Sfînt.

Inainte de mărturisire bătrînul rostea tuturor molitfa de spovedanie pe de rost, după care spunea un scurt cuvînt de învăţătură şi întărire duhovnicească. La mărturisire primea întîi copiii mici, bătrînii, bolnavii şi mamele cu copii. Apoi primea pe ceilalţi mulţi, începînd cu cei care veneau regulat şi terminînd cu cei care nu mai veniseră niciodată.

83. La spovedanie de obicei, era măsurat. Nu ţinea mult, mai ales pe cei cunoscuţi, nici nu stăruia în păcatele mici, nici nu cerea să citească fiecare spovedania după hîrtie. Nici nu descuraja vreodată pe cineva pentru păcatele mari cum că nu-l mai iartă Dumnezeu. Ci cu cuvinte simple, dar pline de duh şi putere, deschidea inimile şi sufletele tuturor, trezea conştiinţele, scotea lacrimi de pocăinţă, convingea pe fiecare să se pocăiască, să părăsească păcatele şi să pună început bun. Zăbovea mai mult cu cei aflaţi în păcate mari, ca: necredinţa în Dumnezeu, avort, divort, influenţă sectară, beţie, desfrînare şi certuri în familie. La urmă întreba pe fiecare dacă "mai are ceva pe cuget", şi după ce făgăduia că-i pare rău pentru păcate, că le părăseşte şi primeşte canonul dat, rostea rugăciunea de iertare şi dezlegare.

Canonul de la spovedanie nu era nici prea greu, nici prea uşor. Ci era bine chibzuit, după vîrsta, sănătatea, puterea şi aşezarea sufletească a fiecăruia. Cel mai mult oprea de la Sfînta Impărtăşanie timp de şapte ani, pentru avort, desfrînare şi ucidere. Pe cei care aveau păcate foarte grele, de obicei nu-i dezlega, ci îi trimitea la preotul de parohie. Iar pe cei nehotărîţi, care nu făgăduiau să se pocăiască din

toată inima, îi amîna şi-i îndemna să mai vină. Pentru cei mai mulţi obişnuia să dea canon, mergerea regulată la sfintele slujbe, citirea Psaltirii, cîte două-trei catisme zilnic, metanii, post pînă seara, miercurea şi vinerea, ţinerea regulată a posturilor, citirea cărţilor sfinte, milostenie, etc.

84. Cel mai important lucru la acest mare duhovnic era puterea lui harismatică cu care pătrundea sufletul şi conştiinţa credincioşilor. Apoi mila şi iubirea profundă cu care primea pe toţi, şi smerenia unită cu blîndeţe prin care cucerea şi întorcea la pocăinţă, transformînd radical pe cei care veneau la el cu credinţă.

Toate aceste daruri cu care a fost înzestrat de Dumnezeu, l-au făcut cunoscut în toată ţara şi l-au învrednicit să aibă un mare număr de fii duhovniceşti, mireni şi călugări de toate vîrstele şi stările sufleteşti, fiind considerat duhovnicul cel mai căutat şi cu cei mai mulţi fii sufleteşti din ţara noastră în ultimele decenii.

85. Odată l-au întrebat ucenicii pe Părintele Paisie de ce după spovedanie iese la lucru în grădină, iar bătrînul le-a răspuns:

- Mă duc în grădină şi lucrez, ca să uit de marile păcate pe care le aud la spovedanie. Căci are obicei diavolul să aducă mereu în mintea duhovnicilor păcatele auzite la spovedanie, mai ales cele trupeşti, pentru a le face ispită. Apoi lucrez mai mult singur ca să mă pot ruga cu rugăciunea minţii şi să mă întăresc sufleteşte. Altfel nu putem rezista în faţa oamenilor şi cuvîntul nostru şi rugăciunea nu au putere să schimbe sufletele şi viaţa credincioşilor.

86. Unui duhovnic i-a zis bătrînul:

- Să fim treji în lucrarea noastră, în tot ce facem, mai ales

stareții și duhovnicii, căci prin neglijența noastră ducem și pe altul în păcat.

87. Apoi iarăși i-a zis:

- Este vreme pentru tot lucrul. Este vreme de smerenie și de stăpînire și de mustrare și de mîngîire și de crutare și de îndrăznire și de bunătate și de asprime, adică pentru tot lucrul. Că uneori se cade a arăta smerenia și ai numi pe toți frați și fii întru smerenie. Iar alteori, cînd cere trebuința, a lua și a arăta stăpînirea spre zidire, iar nu spre risipire. Și în vremea mîngîierii se cade a arăta bunătate, iar în vremea asprimii a arăta rîvnă spre fiecare. De asemenea, duhovnicului i se cade a lua hotărîre dreaptă, după pravilă.

88. La urmă i-a adăugat și acest sfat:

- Se cade povățuitorului să fie și bun, dar și înfricoșător, ca cei ce fac bine să îndrăznească, iar cei ce greșesc, să nu se lenevească, nici să deznădăjduiască.

89. Sfătuia bătrînul pe duhovnicii mai tineri din mînăstire, zicînd:

- Să nu legăm la spovedanie oamenii care sînt cu păcate mari și care sînt de departe. Ci să-i trimitem să se spovedească la preoții lor, ca să nu rămînă legați de noi.

90. În primăvara anului 1990 au venit cîțiva părinți teologi din partea Patriarhiei Române să-l cheme pe Arhimandritul Cleopa la București într-o misiune bisericească specială. Părinții din obștea Mînăstirii Sihăstria erau întristați de aceasta și cereau ajutorul lui Dumnezeu. Ultimul cuvînt îl așteptau de la Părintele Paisie. S-au dus toți să-l vadă și să-l întrebe. Bătrînul le-a citit după obicei o rugăciune de binecuvîntare și de călătorie, iar la urmă le-a spus cu hotărîre:

- Doamne ajută, drum bun, dar Părintele Cleopa nu pleacă de aici! Rugăciunea și cuvîntul bătrînului a liniștit obștea mînăstirii și a izbăvit pe toți de această ispită.

91. Altădată s-a dus la Părintele Paisie un duhovnic să-l cerceteze în boală. Iar bătrînul, la urmă, a zis:

- Tare este grea duhovnicia! Că nimic nu este mai greu pe pămînt decît să conduci suflete pe calea mîntuirii! Iată că peste 40 de ani am legat și am dezlegat sufletele de păcate. Dar știu eu dacă nu cumva am greșit, de m-a certat Domnul cu boala aceasta, că poate am legat ce trebuia să dezleg și am dezlegat ce trebuia să leg? Însă rămîne totul la judecata și mila lui Dumnezeu, că omul întotdeauna este supus greșelii...

92. In altă zi, Părintele Paisie a fost cercetat duhovnicește de Arhimandritul Cleopa Ilie, cel mai iubit fiu sufletesc al sfinției sale, cu care au vorbit multe probleme de spovedanie și de mîntuire. La urmă, bătrînul, suspinînd, a zis:

- Părinte Cleopa, nimeni dintre duhovnici nu știe exact cît trebuie să lege și cît trebuie să dezlege în scaunul de spovedanie. Duhovnicul săvîrșește taina Mărturisirii sub inspirația Duhului Sfînt. Dar numai Dumnezeu știe inima și sufletul fiecărui om. Eu nu am dat canoane prea grele la mărturisire, căci mi-a fost milă de fiecare și am plîns cu cel care plîngea și m-am bucurat cu cel care se bucura... Oare nu pentru mulțimea păcatelor pe care le-am dezlegat prea ușor m-a ajuns suferința aceasta?... Vă rog să vă rugați mai mult pentru mine!

93. Intr-o altă zi a venit un ucenic al bătrînului la el să-l cerceteze în suferință și l-a aflat în pat plîngînd și rugîndu-se. După ce a luat binecuvîntare, Părintele Paisie i-a zis cu lacrimi:

- Părinţilor, rugaţi-vă, rugaţi-vă pentru mine că nu-i glumă! Rugaţi-vă să mă dezlege Dumnezeu de legătura trupului cu pace şi să-mi ierte păcatele mele şi ale celor pe care i-am mărturisit în viaţă...

90. Cu cîteva zile înainte de obştescul sfîrşit, s-a dus un ucenic la bătrînul şi văzîndu-l aşa de slab, i-a cerut binecuvîntarea cea mai de pe urmă, cerîndu-i ultimul sfat. Iar Părintele Paisie, cu glas liniştit, i-a zis:

- Părinte Ioanichie, ce poţi să faci astăzi, nu amîna pe mîine, că nu ştii dacă mai ajungem ziua de mîine! Dar toate să le faci cu rugăciune şi cu binecuvîntare, spre folosul de obşte şi în numele Preasfintei Treimi.

*

Din septembrie 1986, pînă la 18 octombrie 1990, cînd a adormit în Domnul, Ieroschimonahul Paisie Olaru a zăcut mai mult la pat, în chilia sa din mînăstire, îngrijit în mod exemplar de ucenicul său de chilie, monahul Gherasim, fiind cu piciorul drept fracturat, surd şi aproape total orbit de o cataractă dublă avansată. In această lungă perioadă de suferinţă, bătrînul nu mai spovedea pe nimeni, afară de părinţii mai bătrîni din mînăstire, pe care îi avea de mulţi ani la scaunul de spovedanie. Obişnuia, însă, să primească pe unii dintre cei mai aleşi călugări, duhovnici, stareţi, ierarhi şi chiar mireni, care doreau stăruitor să-l vadă, să primească sfat sau să li se facă rugăciuni de binecuvîntare. Căci memoria, graiul şi starea interioară duhovnicească a bătrînului erau foarte bune.

Din aceste scurte întîlniri cu Părintele Paisie multe suflete s-au liniştit, multe întrebări fără răspuns au fost dezlegate, mulţi călugări şi credincioşi s-au folosit de

blîndeţea, liniştea, smerenia şi înţelepciunea sfinţiei sale, văzîndu-i îndelunga răbdare, tăcerea, rugăciunea de taină şi lacrimile care curgeau mereu, bărbăţia cu care primea toate necazurile şi netemerea lui de ceasul morţii.

Dintre numeroasele sale sfaturi şi cuvinte duhovniceşti, cele mai multe s-au uitat, rămînînd scrise numai în inimile fiilor săi sufleteşti. Dar puţinele care s-au păstrat în memoria ucenicilor, s-au adunat în aceste pagini, spre slava lui Dumnezeu şi folosul de obşte al tuturor.

Ultimele cuvinte ale Părintelui Paisie despre Rai

Blîndul şi smeritul duhovnic, Ieroschimonahul Paisie Olaru din obştea Mînăstirii Sihăstria, care a crescut în viaţă mii de fii sufleteşti, călugări şi mireni, întotdeauna ne vorbea despre Rai, despre sfinţi şi despre bucuria mîntuirii, şi foarte rar ne amintea de chinurile iadului.

După molitva de spovedanie ne ţinea un scurt şi pătrunzător cuvînt de învăţătură, iar după ce ne spovedea, ne citea rugăciunea de călătorie, la sfîrşitul căreia adăuga şi această rugăciune de binecuvîntare: "Domnul Dumnezeu, Preamilostivul, să vă binecuvinteze; Domnul să vă ajute, Domnul să vă miluiască, Domnul să vă păzească de tot răul, Domnul să vă umple de bucurie duhovnicească; Domnul, ca un bun şi iubitor de oameni, să vă ierte de păcate şi în Rai, cu drepţii să vă primească! Binecuvintează, Doamne, pe robii Tăi aceştia, şi rugăciunea lor, şi dragostea lor, şi credinţa lor, şi bucuria lor, şi smerenia lor, şi răbdarea lor! Binecuvintează, Doamne, osteneala lor, şi căsuţa lor, şi pîinea lor, şi copiii

lor, şi viaţa lor, şi sfîrşit bun le dăruieşte, iar dincolo, un colţişor de rai le rînduieşte, că binecuvîntat eşti în veci. Amin!".

Cînd ieşeam din chilia lui, Părintele Paisie ne adresa obişnuitul lui salut: "Să ne întîlnim la uşa Raiului!". Unii dintre noi îl întrebam: "Noi vrem să ne întîlnim cu toţii în Rai. De ce doriţi să ne întîlnim la uşa Raiului?". Iar bătrînul răspundea cu nădejde şi blîndeţe: "Să ne vedem noi izbăviţi de viclenii diavoli, că dacă ajungem pînă aici, nu ne lasă Dumnezeu. De la uşa Raiului strigăm la Maica Domnului, cerem ajutor Sfinţilor, plîngem la uşa milostivirii Mîntuitorului, şi nu ne lasă El afară! Pînă aici este greu!".

In zorii zilei de 18 octombrie 1990, marele duhovnic Paisie Olaru, în vîrstă de aproape 94 de ani, şi-a dat sufletul în mîinile lui Hristos, însoţit de doi din ucenicii săi apropiaţi. Un sfîrşit liniştit şi binecuvîntat, ca un somn dulce, pe care şi l-a pregătit din tinereţe şi îl aştepta cu atîta dor.

Sîmbătă, 20 octombrie, a fost petrecut pe ultimul drum de mii de ucenici, călugări şi mireni, cu lumînări aprinse în mîini şi de un sobor mare de preoţi, în frunte cu Inalt Prea Sfinţitul Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei. In sunetul prelung al clopotelor, s-a vorbit emoţionant, s-au vărsat lacrimi şi s-au înălţat rugăciuni fierbinţi la Dumnezeu. In acelaşi timp, slujba înmormîntării avea şi atmosfera sacră a unei zile de praznic şi de mare speranţă. Un dor tainic de veşnicie ne cuprinsese pe toţi, căci Părintele nostru Paisie, care ne vorbise o viaţă întreagă despre Rai, despre bucuria unirii cu Hristos, mergea acum la cer înaintea noastră, ca prin rugăciunile lui să ni se

deschidă şi nouă, fiilor săi, porţile cele încuiate ale mult doritului Rai.

Din sîmbăta aceia binecuvîntată de octombrie, candela şi lumînările nu s-au mai stins la mormîntul Părintelui Paisie. Cimitirul Mînăstirii Sihăstria este de atunci un loc parcă mai sfînt, de pelerinaj, de rugăciune şi de îmbărbătare duhovnicească a fiilor săi atît de iubiţi, rămaşi acum fără păstor.

După 40 de zile, săvîrşindu-i-se toată rînduiala cuvenită, unul dintre ucenicii săi apropiaţi se ruga noaptea singur în chilia Părintelui Paisie. De oboseală, a aţipit puţin în genunchi, şi l-a văzut pe bătrînul îmbrăcat cu rasă, cu schimă şi epitrahil, stînd la marginea patului său, cu crucea în mînă, unde zăcuse în suferinţă şase ani de zile, şi plîngînd. Ucenicul întristat, i-a sărutat crucea şi mîna, şi l-a întrebat: "De ce plîngi, Părinte Paisie? Te doare ceva?". Iar el i-a răspuns: "Nu, dragii mei. Dar dacă voi nu plîngeţi, plîng eu pentru voi, că tare este greu de ajuns la Rai. O, cîtă nevoie şi cîtă frică are sufletul atunci! Şi dacă nu plîngi tu pentru tine aici, cine să te plîngă după moarte? Că numai pe cel ce îl doare inima şi are conştiinţa curată, numai acela plînge. Vedeţi cum trece timpul?! Vai, vai, să nu vă treceţi timpul fără folos, că nu-l mai întîlniţi. Ce puteţi face astăzi, faceţi, şi nu amînaţi pe mîine, că nu ştim dacă mai ajungem pînă atunci. Că dacă poţi şi nu faci, ai mare păcat, şi de ochii Domnului nu poţi ascunde nimic.... Orice faci, se caută scopul cu care faci acel lucru. Doreşti să placi oamenilor sau lui Dumnezeu? Luaţi seamă că tare este scump Raiul şi tare este greu de ajuns la Rai. Aveţi grijă de suflet, că mare răspundere are fiecare pentru el. Că nu anii ne ajută ci faptele, dragii mei".

CUPRINS

Redactor: Pr. Nicolae Dascălu
Bun de tipar: aprilie 1993
Apărut: 1993
Format 16 / 61 X 86
Tiparul executat la:
Tipografia mitropolitană TRINITAS
Mănăstirea Golia - Mănăstirea Neamț

ISBN 973-96208-0-9